

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою**

МАТЕРІАЛИ

**У Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
«ОБЛІК, АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ
У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»**

*присвячена 100-річчю заснування Дніпровського державного
аграрно-економічному університету*

13-14 травня 2021 року

м. Дніпро

УДК 657.6.221

Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 13-14 травня 2021 р. – Дніпро : ННІЕ, 2020. – 151 с.

(Присвячена 100-річчю заснування Дніпровського державного аграрно-економічного університету)

Збірник містить матеріали за такими тематичними напрямками: «Бухгалтерський облік як інформаційне джерело контролю, аналізу та управління». «Сучасний стан та перспективи розвитку системи оподаткування підприємств». «Перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні». «Проблеми викладання обліково-аналітичних, фінансових та контрольних дисциплін у вищій школі». «Інноваційні технології підготовки та перепідготовки фахівців з обліку і оподаткування». «Управління фінансово-економічною безпекою підприємств».

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори. Редакція не завжди поділяє думку та погляди автора. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилення на авторів і видання є обов'язковим.

Оригінал-макет підготовлений у кафедрою обліку, оподаткування та фінансово-економічною безпекою в навчально-науковому інституті економіки Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Комп'ютерне верстання: Губарик О. М.

Зареєстровано в УкрІНТЕІ. Посвідчення № 534 від 16 жовтня 2020 року.

© Навчально-науковий інститут економіки
Дніпровського державного аграрно-
економічного університету, 2021

Програмний комітет конференції:

Голова оргкомітету

ПРИХОДЬКО І.П. – д-р з держ. управління, професор, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою;

Члени оргкомітету:

ПАВЛОВА Г.Є. – д-р екон. наук, професор, директор Навчально-наукового інституту економіки;

ВАСІЛЬЄВА Л.М. – д-р з держ. управління, професор кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою;

ГУБАРИК О.М. – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою;

САВАНЧУК Т.М. – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ БЕЗОПЛАТНОЇ ПЕРЕДАЧІ МАЙНА В МЕЖАХ ОДНОГО РОЗПОРЯДНИКА БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

*Атамас О.П., к.е.н., доцент кафедри обліку, оподаткування
та управління фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

У процесі здійснення статутної діяльності в установах розпорядників бюджетних коштів періодично відбуваються господарські операції щодо надходження й оприбуткування основних засобів та інших необоротних матеріальних активів. Основні засоби в установу надходять внаслідок їх придбання, будівництва за рахунок бюджетних асигнувань, безоплатного одержання (від інших установ за розпорядженням вищих керівних органів, від спонсорів, як гуманітарна допомога), виготовлення у власних майстернях, вирощування тварин у власному господарстві, вирощування багаторічних насаджень, оприбуткування надлишків, виявлених при проведенні інвентаризації, не повністю використаних засобів при виконанні договірних науково-дослідних робіт і залишених замовником у користування установі тощо.

Передача майна від однієї бюджетної установи до іншої в межах одного розпорядника — поширена операція. Бюджетні установи, як суб'єкти господарювання, здійснюють управління майном, яке передане їм на праві оперативного управління. Але залежно від того, яке саме майно буде передано, при оформленні таких операцій виникають різні нюанси.

Для того щоб законно та обґрунтовано здійснити передачу майна від однієї установи до іншої, які підвідомчі одному розпоряднику (суб'єкту управління майном), необхідно провести низку заходів:

1. Прийняття рішення про безоплатну передачу майна.

До повноважень суб'єктів управління державним майном віднесено ведення обліку об'єктів державної власності, що перебувають в їх управлінні; здійснення контролю за ефективним використанням та збереженням таких об'єктів; погодження передачі об'єктів державної власності в комунальну власність, до сфери управління інших органів, уповноважених управляти об'єктами державної власності; приймання рішення про передачу об'єктів державної власності в комунальну власність, виявлення державного майна, яке тимчасово не використовується, та внесення пропозиції щодо умов його подальшого використання [1].

2. Створити комісію з безоплатної передачі майна.

Для оформлення операцій з передачі майна суб'єкт управління своїм наказом створює комісію з передачі майна. В наказі зазначають, яке майно підлягає передачі, наводять його коротку характеристику, склад комісії з передачі майна, строки передачі майна та затвердження Акта приймання-передачі, а також призначають осіб, відповідальних за виконання наказу.

3. Отримати дозвіл на передачу майна.

На цьому етапі необхідно отримати погодження щодо здійснення передачі-прийняття майна з відповідними власниками (головним суб'єктом управління, уповноваженими органами управління), органами державної влади та/або місцевого самоврядування, які наділені відповідними повноваженнями.

4. Оформити Акта приймання-передачі майна.

Створена комісія оформлює Акт приймання-передачі майна. Такий Акт складають у 4 примірниках, підписують голова та члени комісії та затверджує керівник суб'єкта управління майном, який створив комісію.

5. Передати майно.

Майно передають разом з первинними документами (чи їх копіями), або обліковими реєстрами, або іншими документами, у яких зазначено вартість придбання (створення) майна.

Найбільш розповсюджена операція в бюджетних установах з безоплатної передачі майна стосується передачі основних засобів.

При передачі об'єкта основних засобів необхідно нарахувати амортизацію в місяці його вибуття. Амортизацію нараховують за повну кількість календарних місяців перебування активу в експлуатації протягом звітного періоду. Установа, що передає основний засіб іншій бюджетній установі, також списує суму накопиченого (нарахованого) зносу на такий об'єкт. Знос, який був нарахований у останньому кварталі експлуатації такого ОЗ, установа, яка його передає, відносить на фінансовий результат звітного періоду. Також установа, яка передає основний засіб іншій бюджетній установі, списує з балансу його первісну (переоцінену) вартість.

Література:

Закон України «Про управління об'єктами державної власності» 21.09.2006 № 185-V. Інтернет посилання: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/185-16#Text>

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ, ЯК ЗАСІБ ЗАХИСТУ ПІДПРИЄМСТВА

*Н.В. Бондарчук, д.держ.упр., професор
Дніпровський державний
агарно-економічний університет*

В сучасних умовах господарювання підприємство не може бути стовідсотково впевненим, що воно не опиниться у кризовому стані. Кризові періоди проходять будь-які підприємства, як вітчизняні так і іноземні. Саме тому розробка комплексу заходів щодо виведення підприємства із кризового становища є важливим етапом для продовження його діяльності

Антикризове управління - така система управління підприємством, яка має комплексний, системний характер [3]. Вона спрямована на запобігання або усунення несприятливих для бізнесу явищ за допомогою використання всього потенціалу сучасного менеджменту, розробки і реалізації на підприємстві спеціальної програми, яка має стратегічний характер і дозволяє усунути тимчасові труднощі, зберегти та покращити ринкові позиції за будь-яких обставин в основному за рахунок власних ресурсів.

Ефективна система антикризового управління повинна бути побудована на таких принципах:

- постійної готовності реагування;
- превентивних заходів;
- терміновості реагування;
- адекватності реагування;
- комплексності рішень, що приймаються;
- альтернативності дій;
- адаптивності управління;
- пріоритетності використання внутрішніх ресурсів;
- оптимальності зовнішньої санації;
- ефективності.

Для проведення антикризового управління на практиці можуть бути використані різні методи, які дозволяють з мінімальними витратами оцінити можливі та існуючі ризики, визначити фінансовий стан, спрогнозувати майбутні тенденції розвитку.

Умовно методи антикризового управління можна поїдлити на тактичні та стратегічні.

Тактичні методи антикризового управління в першу чергу направлені на вирішення термінових питань щодо виходу із кризового стану. Застосування даних методів направлено на швидке покращення фінансових показників підприємства. Використання стратегічних методів направлено на реалізацію певної стратегії, яка направлена на реалізацію стратегічної програми у перспективі.

До виникнення кризового стану на підприємстві призводять наступні фактори:

- зовнішні фактори – незбалансована грошово-кредитна, бюджетна та податкова політика, конкуренція, нестабільність функціонування політико-правових інститутів;

- внутрішні фактори – помилки у виробничій, фінансовій та маркетинговій стратегії, нераціональне використання ресурсів, непрофесійний менеджмент, низький рівень корпоративної культури.

Серед методів антикризового управління слід виділити такі методи як: санацію, даунсайзинг, регуляризацію, реструктуризацію, контролінг, моіторинг. Окрім того в антикризовому управлінні можуть бути використано специфічні методи, до яких належать: бенчмаркінг, вартісний аналіз, аналіз точки беззбитковості, ABC-аналіз, портфельний аналіз, SWOT-аналіз.

Головним інструментом антикризового управління є стабілізаційна програма. До стабілізаційної програми входить комплекс заходів, які спрямовані на відновлення платоспроможності підприємства. Сутність стабілізаційної програми полягає у маневрі грошовими коштами для заповнення розриву між їх витрачанням та надходженням. Іншими словами маневрування грошовими коштами в кризових умовах дозволяють виявити можливі резерви з метою закриття кризової ями.

Отже, використання антикризового управління в сучасних умовах дає можливість враховувати фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, діагностувати фінансовий стан підприємства, спрогнозувати можливість настання кризової ситуації та сформувані антикризову стратегію підприємства.

Література

1. Гринько Т. Стратегія як інструмент антикризового управління на підприємстві. Економіст. 2013. № 8. С.51-53

2. Науменко А.П., Гаврило Т.О. Антикризове управління підприємством URL: http://www.nbuiv.gov.ua/portal/soc_gum/ppei/2010_25/naumenko.pdf. (дата звернення 05.05.2021)

3. Шапурова О.О. Сутність, завдання та принципи антикризового управління. Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво: зб.наук.праць. –Запоріжжя, 2009. № 1 С. 228-232.

ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНІ АСПЕКТИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

*Д. В. Вакульчик, студентка групи МгОП-1-20
Науковий керівник: к.е.н., доц. Погорелова Т.П.
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Розрахунки з покупцями та замовниками є важливим показником фінансової діяльності підприємства, оскільки результат даних відносин відображено в розмірі отриманого доходу. Якість організації та ведення розрахунків залежить від законодавчо встановлених правил бухгалтерського обліку, що відображаються в нормативно-правовій документації України.

Законодавчо регулювання розрахунків з покупцями та замовниками здійснюється відповідно до таких напрямків:

- Оподаткування;
- Регулювання договірних відносин;
- Відображення бухгалтерського обліку в системі рахунків;
- Розрахунки з іноземними покупцями та замовниками;
- Форм здійснення розрахунків.

Законодавчо-нормативна база регулювання обліку розрахунків з покупцями та замовниками має чітко визначену ієрархічну підпорядкованість, що складається з чотирьох рівнів, а саме:

Перший рівень – нормативні документи вищого рівня, що мають першочергову та домінуючу перевагу над іншими нормативними документами, а саме:

- Цивільний кодекс України – в якому визначено основи регулювання взаємовідносин, що виникають при взаємодії підприємства з його контрагентами.

- Податковий кодекс України є основою регулювання відносин у сфері справляння податків і зборів, визначає їх перелік, порядок здійснення адміністрування, визначає суб'єктів справляння податків та зборів, їх прав та обов'язки. Також в кодексі відображене, досить складне але актуальне питання безнадійної дебіторської заборгованості, що є результатом спаду рівня фінансового стану контрагента підприємства.

- Господарський кодекс України в якому визначено правові засади регулювання господарювання підприємств в Україні. Зокрема у кодексі розкривається інформація про сутність та причини виникнення господарського зобов'язання, визначаються суб'єкти господарювання, умови та підстави за яких підприємство припиняє свої господарські зобов'язання [1].

- Фундаментом нормативної бази є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» №996. Законом визначено принципи регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання

фінансової звітності в Україні. Дія закону поширюється на юридичних осіб, всіх організаційно-правових форм і форм власності [2].

Другий рівень складають затверджені Міністерством фінансів України Положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що використовуються для регулювання розрахунків даної сфери обліку.

Головним стандартом, що визначає методологічні основи процесу формування та відображення у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності суб'єкта господарювання інформації стосовно розрахунків з покупцями та замовниками є П(С)БО № 10 «Дебіторська заборгованість» [3].

Також додатковим джерелом розкриття інформації про дебіторську заборгованість на початок та кінець періоду в «Звіті про фінансовий стан» є НП(С)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Третій рівень призначений для методичних рекомендацій галузевого спрямування, підзаконних актів, інструкцій, постанов. До основних з них відносять:

- Інструкцію «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті», що регламентує питання: порядку здійснення безготівкових розрахунків залежно від їх видів, визначає порядок списання коштів з рахунку в банку, правила документообігу, порядок нарахування штрафних санкцій;

- Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні;

- Постанова Кабінету Міністрів «Про результати суцільної інвентаризації дебіторської та кредиторської заборгованості і заходи щодо її скорочення»;

- Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, в якому визначено систему оформлення первинної документації та облікових реєстрів, виправлення в них помилок, організацію документообігу;

- Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій тощо.

Четвертий рівень - внутрішня регламентація обліку, що затверджено відповідно до Наказу про облікову політику та включає сукупність принципів, методів і процедур з організації системи обліку даного процесу. Основними моментами, що доцільно описати в наказі є:

1. особливості організації та оформлення договірних відносин з контрагентами;

2. посадова інструкція бухгалтера, що відповідальний за облік даних розрахунків підприємства;

3. форму ведення бухгалтерського обліку, що застосовується підприємством;

4. організація документації та документообігу;

5. робочий план рахунків, з відображенням необхідних синтетичних рахунків та субрахунки до них, що використовуються в процесі ведення бухгалтерського обліку розрахунків з покупцями та замовниками;

6. особливості формування резерву сумнівних боргів - методи, способи та дату визначення величини;

7. методика визнання безнадійної дебіторської заборгованості, порядок її списання тощо.

Отже, регулювання питання розрахунків з покупцями та замовниками здійснюється за допомогою багаточисленної законодавчо-правової бази. Саме вміння орієнтуватися серед різних нормативно-правових актів, що інколи суперечать один одному, забезпечує організацію бухгалтерський облік на високому рівні та своєчасне проведення аналізу розрахунків з покупцями та замовниками.

Література:

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003р. № 436-IV. - [Електронний ресурс]/ Документ 436-IV, редакція 27.02.2021р.- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV[Електронний ресурс]/Документ № 996-XIV, редакція 14.1.2020р. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>

3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. №237. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТА ЇЇ УДОСКОНАЛЕННЯ

*Я.С. Велика, студентка групи МгОП-1-20
Науковий керівник: Ю.Л. Якубенко, к.е.н., доцент,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Основні засоби – засоби виробництва, які беруть участь у виробничому процесі багато разів, не змінюючи натуральної форми, виконуючи одну й ту ж саму функцію протягом декількох виробничих циклів і переносять свою вартість на створений продукт частинами [1].

Раціональна організація обліку основних засобів неможлива без планування їх відтворення, обов'язкового закріплення об'єктів основних засобів за конкретними матеріально-відповідальними особами, розробки й

дотримання графіків ремонтів тощо. Саме тому основними завданнями з організації обліку є:

- контроль за збереженням руху основних засобів, правильне документальне оформлення і своєчасне відображення в регістрах обліку надходження, внутрішнього переміщення та вибуття об'єктів основних засобів [2];

- правильне відображення та обчислення в обліку сум зносу (амортизації) [3];

- отримання документально обґрунтованих даних про наявність та рух основних засобів за місцем їх експлуатації, а також у розрізі осіб, відповідальних за їх збереження [4];

- виявлення результатів від реалізації об'єктів основних засобів або іншого їх вибуття [2].

Також з урахуванням специфічних особливостей основних засобів організацію обліку необхідно спрямувати на реалізацію таких завдань:

- документальне оформлення прав власника на основні засоби, а також операцій з їх придбання, списання, продажу або передавання;

- збереження основних засобів як стратегічної частини приватної власності та унеможливлення крадіжок, розбирання, руйнування об'єктів у процесі їх використання та експлуатації;

- управління основними засобами з метою максимально ефективного їх використання у процесі фінансово-господарської діяльності підприємства;

- виявлення економічних та юридичних наслідків господарських операцій з придбання, реконструкції, модернізації об'єктів або їх ліквідації.

Інформаційною основою всіх облікових процедур є облікова інформація, тому першочерговим завданням удосконалення організації обліку є формування складу та визначення змісту показників, які доцільно відображувати, обробляти та узагальнювати у системі обліку.

Структура документів і регістрів з обліку основних засобів показує, що, з одного боку, вони містять застарілі показники, які не формують підсумкової, узагальнюючої інформації, а з іншого – у них відсутні показники, необхідні для складання звітності в умовах застосування П(С)БО 7 «Основні засоби», тому носії інформації з обліку основних засобів потребують удосконалення як щодо складу, так і щодо змісту.

Так, наприклад, вилучення непотрібних показників зменшить обсяги зайвої роботи облікового апарату та дозволить зосередитись на результативній інформації, що безпосередньо впливає на прийняття управлінських рішень щодо наявності основних засобів та режиму їх використання, тобто підвищить ефективність обліку.

Організацію обліку основних засобів потрібно будувати з урахуванням таких основних факторів:

- 1) довготривалого терміну використання об'єктів, протягом якого їх необхідно обліковувати;

2) технічно складної та багатокомпонентної будови, яку необхідно детально відображати в облікових регістрах;

3) необхідність проведення ремонтів, реконструкції, модернізації основних засобів призводить до зміни їх первісних характеристик, які потрібно своєчасно відображати у регістрах обліку;

4) коштовність об'єктів вимагає адекватної організації процесів їх приймання, списання, а також обліку наявності, які б забезпечували їх цілісність і збереження у робочому стані.

Одиницею обліку основних засобів є об'єкт основних засобів, тому для раціональної організації обліку необхідно чітко й однозначно визначити такі об'єкти для кожного різновиду основних засобів.

Організацію обліку руху основних засобів, починаючи з їх введення в експлуатацію, приймання після проведених ремонтів і закінчуючи їх ліквідацією, потрібно будувати із урахуванням їх специфічних особливостей, забезпечуючи одночасне проведення контрольних та аналітичних процедур. Для якісного, відповідального виконання робіт з приймання та списання об'єктів доцільно розробити робочу інструкцію, в якій чітко визначити перелік робіт і порядок їх здійснення, функції та завдання кожного члена комісії, а також їх відповідальність .

Упорядкуванню руху документів та їх своєчасному надходженню до бухгалтерії буде сприяти організація облікових робіт за графіками документообігу. На кожному підприємстві доцільно розробити зведений графік з обліку основних засобів, у якому зазначити кількість примірників кожного документа, які необхідні для оформлення тієї чи іншої господарської операції; осіб, відповідальних за кожний вид робіт (складання документів, їх перевірку, реєстрацію, обробку, облікову реєстрацію інформації в облікових регістрах) та терміни їх виконання.

Таким чином, організацію обліку основних засобів необхідно вдосконалювати у напрямі розширення її управлінських можливостей, максимально пристосовуючи до практичних потреб суб'єктів підприємницької діяльності, що виникають у процесі прийняття управлінських рішень щодо руху основних засобів та ефективності їх використання. Основними шляхами вдосконалення організації обліку основних засобів є раціоналізація як кожної форми документів і регістрів обліку, так і методів, і способів збирання, обробки й узагальнення облікової інформації, адаптованих до сучасних умов.

Література:

1. Круш П. В. Капітал та основні засоби підприємства : навч. посібн. для вузів / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, О. В. Клименко. К. : Центр навч. літ., 2009. 166 с.

2. Мацибора В. І. Економіка підприємства : навч. посібн. для вузів / В. І. Мацибора, В. К. Збарський, Т. В. Мацибора. К. : Каравела, 2012. 312 с.

3. Череп А. В. Ефективність використання основних фондів підприємства // *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2009. № 6. С. 212–215.

4. Чорна І. О. Ефективність використання виробничих фондів та розробка пропозицій щодо її поліпшення // *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2010. № 2. С. 212–216.

ПРОБЛЕМИ ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTI

А. Галух, студентка гр. МгОП-20

Науковий керівник: О. Чернецька, к.е.н., доцент

Дніпровський державний

аграрно-економічний університет

На сьогоднішній день будь – які розрахунками між підприємствами повинні бути відображені на рахунках бухгалтерського обліку. Несвоечасність оплати по розрахунках з реалізації товарів, робіт і послуг призводить до виникнення дебіторської заборгованості.

Незалежно від того, розпочинається бізнес чи розвивається, правильне ведення бухгалтерського обліку є надзвичайно важливим. Цей відділ займається двома основними робочими місцями для вашого бізнесу - кредиторською та дебіторською. З цих двох дебіторська заборгованість - найцікавіша частина володіння компанією.

Дебіторська заборгованість - це гроші, заборговані перед вашою компанією. Ця заборгованість здебільшого походить від товарів та послуг, які ви продали своїм клієнтам. Звичайно, недостатньо мати відкриту дебіторську заборгованість. Гроші повинні надійти для покриття заборгованості та правильної обробки.

Методологічні засади формування інформації у бухгалтерському обліку про дебіторську заборгованість та розкриття даних про неї у фінансовій звітності визначені в П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» застосування дебіторської заборгованості тягне за собою ряд проблем, а саме:

1) неефективне розмежування видів дебіторської заборгованості;

2) непристосованість визначення величини резерву сумнівних боргів в практичній діяльності підприємств. Витрат на безнадійну заборгованість, а також витрат на безнадійні рахунки необхідно уникати шляхом встановлення "резерву сумнівних рахунків". Це сприяє зменшенню дебіторської заборгованості та залишків доходів. Це використовує минулу історію збору підприємств для складання оцінки надбавки.

Резерв безнадійної заборгованості, також відомий як резерв сумнівних рахунків - це гроші, які компанія виділяє для покриття дебіторської заборгованості, яка може не бути сплачена їхніми клієнтами протягом певного

періоду часу. Це загальна сума дебіторської заборгованості, яку компанія ніколи не розраховує стягнути.

3) проблеми в відображенні обліку дебіторської заборгованості в облікових регістрах, що зокрема стосується розміщення обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей в журналі № 3, хоча їх сутність є дзеркально протилежна;

4) неефективне створення системи контролю обліку дебіторської заборгованості, що спричиняє проблему обґрунтованості дебіторської заборгованості як загалом так і по окремих видах;

5) невідповідності та розбіжності обліку дебіторської заборгованості між змістом П(С)БО 10 та положенням МСБО. Досить важливим питанням обліку дебіторської заборгованості є її оцінка. Методи оцінки дебіторської заборгованості повинні забезпечити дотримання принципу бухгалтерського обліку та фінансової звітності – обачності, який передбачає «застосування в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню оцінки зобов'язань і витрат і завищенню оцінки активів і доходів підприємства».

Ще однією проблемою можна вважати розмежування понять сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості, що пов'язані безпосередньо з визначенням граничної суми заборгованостей відповідно до нормативних документів підприємства та розрахунку резерву сумнівних боргів з якого повинні покриватися суми безнадійних боргів. Величину резерву сумнівних боргів на даний момент часу розраховується відповідно до П(с)БО10.

Методика розрахунку не є пристосована для вітчизняних підприємств, тому доцільніше проводити розрахунок на підставі статистичних даних. З метою надання якісної бухгалтерської інформації про заборгованість господарчого суб'єкту, користувачам для прийняття рішень О.М. Колесникова пропонує розробити таку форму бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості, для якої властиві:

а) наявність єдиного підходу до обліку заборгованості;

б) високоякісний облік довгострокової дебіторської заборгованості, зумовлений наявністю розробки єдиного підходу до реєстрації та обліку довгострокової дебіторської заборгованості в системі синтетичних рахунків; веденням аналітичного обліку за кожним видом довгострокової дебіторської заборгованості в розроблених відомостях аналітичного обліку.

Слід провести перевірку кредитоспроможності кожного нового клієнта та скористатися рейтинговою системою, щоб визначити, чи доцільно відкривати рахунок.

Доцільним є подати історію проблемних боргів за останні п'ять років.

Диференціювати окремі неплатоспроможності відповідно до сектору, розміру, регіону.

Оцінити майбутні потенційні ризики, властиві окремим сегментам, та запровадити процеси, щоб мінімізувати ризики.

Також варто звернути увагу на будь-які неплатоспроможності у вашому секторі. Можливо, варто звернутися за гарантіями, щоб захистити свою дебіторську заборгованість від ризику неплатоспроможності клієнтів.

Зробити критичну оцінку, щоб з'ясувати, чи відповідають ваші умови оплати вимогам компанії чи їх потрібно відкоригувати. Часто багато окремих статей можуть спричинити занадто багато варіацій та призвести до затримки платежів. В результаті чого можливе зменшення кількості статей у ваших умовах оплати або знайти шляхи підвищення їхньої привабливості, наприклад за допомогою стимулів до оплати, таких як бонуси, знижки, термін виплати.

Таким чином, дебіторська заборгованість повинна мати чітке відображення в бухгалтерському обліку з відбиттям всіх операцій між підприємствами з точки зору реалізації продукції чи надання послуг. Крім того важливим елементом є нарахування резерву сумнівних боргів та його безпосереднього використання з метою покриття безнадійних заборгованостей. Особливу увагу слід приділяти розподілу дебіторської заборгованості на короткострокову, довгострокову та поточну, оцінювати перспективи забезпечення таких заборгованостей з метою уникнення неплатоспроможності покупців і замовників.

Література:

1. П(с)БО 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99#Text>

2. Подоляннюк Р.В. Актуальні проблеми обліку дебіторської заборгованості / Р.В. Подоляннюк // Управління розвитком. – 2017. – № 4. – С. 114-116.

3. Колеснікова О. М. Проблемні питання обліку резерву сумнівних боргів в контексті Податкового кодексу України [електронний ресурс] / О. М. Колеснікова // Ефективна економіка. – режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?Operation=1&iid=772>.

4. Сатур В.С. Розробка пропозицій щодо удосконалення ведення обліку дебіторської заборгованості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/portal/Soc_gum/Vzhdtu_econ/2018_2/35.pdf.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІК СПИСАННЯ ЗАПАСІВ

*О. Гаркуша, студентка гр. ОПС-1-19
Науковий керівник: О.М. Губарик, к.е.н, доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Актуальність даної теми полягає в тому, що запаси по займають особливе головне місце серед всіх витрат. Вміння правильно здійснювати управління виробничими витратами дає змогу здійснювати їх точний облік.

Запаси на підприємстві це ті матеріали, які швидко доводиться списувати, так як їх придатність на підприємстві швидко закінчується. Крім їх використання, запаси можуть вибувати у зв'язку з продажем, безоплатною передачею, поверненням назад постачальнику або внесенням до статутного капіталу іншого підприємства.

Незважаючи на те, через що запаси будуть вибувати із підприємства, для їх списання використовують такі методи як оцінка за ідентифікованою собівартістю, за середньозваженою собівартістю, оцінка за методом ФІФО та ЛІФО, за нормативним методом обліку вибуття запасів, та метод оцінки вибуття запасів за цінами продажу

Згідно з П(С)БО 9 [1], за цим методом списуються запаси, що були придбані для реалізації на спеціальне замовлення, а також для списання запасів, які не можуть замінити одне одного. Особливістю цього методу є те, що можливо встановити ціну кожної одиниці запасів. Цей метод є широко використовуваним в Україні і застосовується у різних галузях економіки.

Метод оцінки за середньозваженою собівартістю застосовується окремо для певної групи запасів, у яких одне призначення. Середньозважена собівартість одиниці, що вибуває, визначається як сума залишку запасів на початку місяця і суми тих запасів, що були отримані протягом місяця, поділені на кількість залишку запасів на початку місяця і кількість тих запасів, що були отримані протягом місяця.

Оцінка за методом ФІФО ґрунтується на припущенні, що запаси використовуються у послідовності їх надходження інакше кажучи. Спочатку відпускаються одиниці запасів, що залишились з попереднього звітного періоду, потім з першого надходження, з другого надходження. Тому на кінець звітного періоду залишаються запаси, які надійшли або були виготовлені останніми. Головним мінусом такого методу є те, що на показник валового прибутку підприємства, на якому проводиться списання запасів за цим методом, впливають зовнішні чинники економіки держави.

Оцінка за методом ЛІФО ґрунтується на припущенні, що собівартість запасів, що надійшли останніми, використовується для визначення собівартості товарів, проданих першими. Цей метод кращий за ФІФО, так як дозволяє порівняти ринкову вартість запасів і ринкову вартість продажу, цей метод дозволяє придбати запаси без пошуку додаткових джерел поповнення

оборотних коштів, якщо ціни будуть зростати. Але підвищення чи зменшення цін може призвести до невідповідності балансової оцінки з їх реальною вартістю.

Метод нормативних витрат базується на використанні нормативів витрат матеріалів, заробітної плати тощо. Цей метод підходить для оцінки тих запасів, у яких нормативні і фактичні витрати майже однакові.

Метод ціни продажу це визначення ціни запасів, шляхом зменшення вартості продажу запасів на відповідний відсоток валового прибутку. Цей відсоток розраховується як співвідношення собівартості та роздрібною ціною наявних запасів. Запаси відображаються за чистою реалізаційною вартістю, якщо на дату балансу їх первісна очікувана економічна вигода знизилась.

Згідно з діючим Планом рахунків бухгалтерського обліку, для обліку наявності та руху матеріалів використовують такі субрахунки: “Сировина і матеріали”, “Купівельні напівфабрикати”, “Паливо”, “Тара і тарні матеріали”, “Матеріали, передані у переробку”, “Запасні частини”, “Матеріали сільськогосподарського призначення”, “Інші матеріали”.

Для систематизації даних про надходження матеріальних цінностей на підприємство і стан розрахунків з постачальниками необхідний реєстр бухгалтерського обліку, в якому відображаються такі дані: дата, номер документа та найменування матеріалу, номер прибуткового документа, дебет синтетичних рахунків матеріальних цінностей, сальдо на початок місяця, відмітка про оплату.

Облік розрахунків із постачальниками ведеться у Журналі 3 та у Відомості 3.3 аналітичного обліку до рахунка 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками».

Аналітичний облік виробничих запасів ведеться в розрізі їх найменувань або однорідних груп. Кожна з груп виробничих запасів поділяється за видами, сортами, марками, типами, розмірами кожному найменуванню, сорту, розміру виробничих запасів присвоюється коротке числове позначення, яке записують до спеціального реєстру – номенклатури-цінника, де також вказують одиницю виміру і, по можливості, облікову ціну запасу.

Аналітичний облік виробничих запасів ведеться на складах за допомогою карток складського обліку, які розміщуються в картотеці за технічними групами виробничих запасів відповідно до номенклатури-цінника. На підставі залишків на перше число місяця, які виводяться по кожному номенклатурному номеру в картках складського обліку, складаються відомості обліку залишків запасів (сальдові відомості), які використовуються для порівняння даних аналітичного і синтетичного обліку виробничих запасів.

Отже, найбільш правильним способом встановити метод вибуття запасів є проведення кількісного та вартісного аналізу обліку руху товарів. При виборі методу оцінки запасів підприємству важливо обрати оптимальний метод, який буде найреальніше відображати результати діяльності. Це забезпечить підприємству його конкурентоспроможність на ринку.

Література:

1. Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 "Запаси" від 20 жовтня 1999 р. №246 // Все про бухгалтерський облік. – 2011. - № 10. – Ч. 1. – С. 11 – 13.

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ПОДАТКУ НА ДОДАТНУ ВАРТІСТЬ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Н. Геркіял, студента групи МгОП-1-20

Керівник: к. е. н., доцент О. Ткаченко

Дніпровський державний

аграрно-економічний університет

Функціонування будь-якого суб'єкта господарювання супроводжується сплатою податкових платежів, які мають обов'язковий характер, а отже, підприємство не може повністю відмовитися від податкових витрат. Однак, воно може оптимізувати суму цих видатків, особливо шляхом належної організації податкового менеджменту на підприємстві, зокрема організації його складової частини – ефективної системи податкового обліку.

Основним нормативно-правовим актом, який на сьогодні в Україні регулює питання нарахування та сплати податків та зборів та інших обов'язкових платежів є Податковий кодекс України (далі – ПКУ), відповідно до якого «податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету або на єдиний рахунок, що справляється з платників» [3].

Податок на додану вартість (ПДВ) — це непрямий податок, який входить до ціни товарів (робіт, послуг) і сплачується покупцем, але його облік та перерахування до державного бюджету здійснює продавець (податковий агент). При здійсненні операцій з контрагентами виникає:

1. Податковий кредит — це сума, на яку платник ПДВ має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, визначена згідно з ПКУ.

2. Податкове зобов'язання — загальна сума податку, отримана або нарахована платником у звітному періоді. Під час нарахування ПДВ із застосуванням методу «нарахування», відповідно до якого дата виникнення податкових зобов'язань і податкового кредиту за ПДВ - це дата фактичного відвантаження або отримання товарно-матеріальних цінностей, операції з отримання або видачі авансу не призводять до виникнення податкового зобов'язання й податкового кредиту за ПДВ.

Відповідно до Інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств й організацій» [2] облік ведеться на пасивному рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» в розрізі субрахунків: 641

«Розрахунки за податками»; 642 «Розрахунки за обов'язковими платежами»; 643 «Податкові зобов'язання»; 644 «Податковий кредит».

Податковим законодавством встановлено наступні ставки ПДВ, як: 0%, 7%, 20% та 14%. Для сільськогосподарських товаровиробників основною ставкою була в розмірі 20%, зараз застосовується і знижена – 14%, у зв'язку з прийняттям Закону України від 17 грудня 2020 року № 1115-ІХ «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції» (далі – Закон № 1115), згідно з яким за ставкою ПДВ у розмірі 14 відсотків оподатковуватимуться операції з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України сільськогосподарської продукції, що класифікується за такими товарними позиціями згідно з УКТ ЗЕД: 0102; 0103, 0104 10, 0401 (в частині молока незбираного), 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1201, 1204 00, 1205, 1206 00, 1207, 1212 91 (далі – операції з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції), крім операцій з ввезення на митну територію України товарів, визначених у пункті 197.18 статті 197 ПКУ[4].

Для платників ПДВ податкова накладна є тим головним документом, який дає право формувати податковий кредит. Податкова накладна – це документ, яким користуються платники ПДВ для обліку податкового зобов'язання та податкового кредиту. Для того, щоб покупцю отримати право на податковий кредит, податкову накладну необхідно зареєструвати у єдиному реєстрі податкових накладних (ЄРПН). В кінці звітного періоду податковими агентами складається податкова декларація з ПДВ, яка складається: із заголовної частини із загальною інформацією про платника; розділу I «Податкові зобов'язання»; розділу II «Податковий кредит»; розділу III «Розрахунки за звітний період»; заключної частини, у якій проставляються спеціальні позначки, у тому числі про подання разом із декларацією додатків або інших документів, а також наводиться інформація про коригування від'ємного значення.

Завдання організації обліку розрахунків за податками на сільськогосподарських підприємствах, зокрема ПДВ полягає в чіткому документуванні даних розрахунків за податками; своєчасної та повної реєстрації даних первинного обліку розрахунків за податками в реєстрах; правдивому відображенні інформації щодо зобов'язань по розрахунках за податками в бухгалтерській та податковій звітності.

У сучасних умовах господарювання обчислення та сплата податків є доволі складною і відповідальною процедурою. Це пояснюється не тільки правильністю визначення розмірів податкових платежів за певний податковий період та їхнього вчасною сплатою, а й необхідністю використання значних коштів та часу на організацію, а також ведення платником податків податкового обліку. Правильно організований та методично побудований облік розрахунків за ПДВ на сільськогосподарських підприємствах з урахуванням

галузевих особливостей оподаткування є запорукою недопущення на практиці помилок, наслідком якого є нарахування штрафних санкцій.

Організація податкового обліку - це діяльність в межах підприємства зі створення і постійного впорядкування та удосконалення системи податкового обліку з метою забезпечення державних податкових органів інформацією, необхідною для контролю за правильністю нарахування та сплати податків [1].

Організація системи податкового обліку складається з наступних елементів:

- організації порядку ведення облікових записів з податкового обліку;
- організації роботи бухгалтерів при веденні податкового обліку.

Організація порядку ведення облікових записів полягає в:

- проектуванні та впровадженні форм первинних носіїв інформації (паперових та електронних первинних документів);
- розробці форм облікових регістрів та порядку здійснення в них записів;
- встановленні порядку складання звітів (податкових декларацій).

Практика ведення податкового обліку дає змогу виділити такі основні принципи його організації:

- податковий облік ведеться платниками податків самостійно відповідно до норм податкового законодавства;
- здійснюється виключно в цілях оподаткування, а також податкового контролю;
- ведеться на базі документально підтверджених даних про об'єкти, які підлягають оподаткуванню або пов'язані з оподаткуванням (підтвердженням даних податкового обліку є первинні документи);
- безперервність, достовірність та своєчасність відображення в податковому обліку даних про діяльність платника податку.

Організація та методика обліку розрахунків за ПДВ в сільському господарстві потребує удосконалення шляхом систематизації даних бухгалтерського обліку та обліку розрахунків за податками визначених відповідно до податкового законодавства, що дозволить досягти взаємозв'язку між ними: даними бухгалтерських документів, даними відображеними на рахунках обліку та даними представленими в податкових первинних, зведених та звітних документах.

Література:

1. Білобровенко Т.В. Бухгалтерський облік і контроль розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. дис. ... канд. економ. наук: 08.00.08 / Київ, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2018. 280 с.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій: затверджена наказом МФУ від 30.11.1999 р. № 291. URL:

<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

3. Податковий кодекс України: Закон України №2755-VI від 02.12.2010 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2014. – №13-17. – ст.112 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції» Закон України від 17 грудня 2020 року № 1115-IX Відомості Верховної Ради (ВВР), 2021, № 12, ст.96. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1115-20#Text>.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ ВИТРАТ В СИСТЕМІ ПІДПРИЄМСТВ-УЧАСНИКІВ КЛАСТЕРА

*П. В. Гласов, аспірант
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана*

Посилення впливу глобальних проблем людства на розвиток світової економіки вимагає розроблення нової парадигми стратегічного управлінського обліку витрат підприємств. Зміна традиційної парадигми управлінського обліку на стратегічну парадигму пов'язана з розвитком наукового пізнання бухгалтерського управлінського обліку і прагненням до його вдосконалення. [2, с. 123]. Світова економіка ніколи не стикалася з таким значним скороченням обсягів виробництва та прибутку за останні 100 років. Під час кризи, пов'язаної з COVID-19, деякі підприємства змогли швидко адаптувати свою діяльність до мінливого конкурентного середовища шляхом використання ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення. Але не всі підприємства можуть своєчасно реагувати на динамічні зміни, що відбулися через неординарність та новизну створених пандемією різнопланових загроз для розвитку бізнесу. Це змушує керівництво підприємства звернути увагу на розробку стратегії розвитку підприємства. Бізнес-стратегія підприємства може вважатись загальним алгоритмом впливу на стратегічний управлінський облік витрат підприємств. Моделювання процесу накопичення та аналізу обліково-аналітичної інформації, оцінка виробничого потенціалу підприємства, контроль та оцінка процесу досягнення його стратегічних цілей є засобом дієвого управління та успішного стратегічного розвитку. У зв'язку з цим проблеми стратегічного управлінського обліку витрат підприємств набувають актуальності.

Питаннями особливостей стратегічного управлінського обліку займалися такі вчені як Болдуєв М. В., Бруханський Р.Ф., Власова О.Є., Голов С. Ф., Єршова Н. Ю., Пушкар М. С., Сопко В.В., Шевчук В. Р. Науковці визначають, що під час дослідження стратегічного управлінського обліку витрат слід

враховувати базові теоретичні основи бухгалтерського обліку як функціональної науки. Наприклад, О. Мошковська, досліджуючи питання формування концептуальних засад стратегічного управлінського обліку, розглядає різні теоретико-методологічні аспекти побудови підсистеми стратегічного управлінського обліку (поняття, функції, принципи, методи) [5, с. 156]. Н. Єршова вважає, що концепція стратегічного управлінського обліку полягає в тому, що стратегічний управлінський облік є сферою знань і сферою діяльності, що пов'язана з формуванням і використанням інформаційного контенту для потреб стратегічного управління, завдяки чому підтримуються наявна організаційна структура, мотивується поведінка, підтримуються колективні культурні цінності, формуються організаційні знання, необхідні для досягнення стратегічних цілей [3, с.197].

Проте який би концептуальний підхід не було обрано, важливим, на нашу думку, є дотримання системного підходу до побудови стратегічного обліку, який визначає послідовність формування інформації стратегічного обліку і передбачає, що він є складовою загальної інтегрованої системи бухгалтерського обліку, яка включає фінансовий, управлінський та стратегічний облік[4, с.80].

Тому, сучасний стан управлінського обліку як виду практичної діяльності характеризується наявністю методів обліку, що використовуються для трансформації ідентифікованих фактів господарського життя в облікову інформацію, має відповідати потребам суб'єктів, що приймають стратегічні управлінські рішення. Важливим є те, що обліково-аналітична система має відповідати обраній на підприємстві стратегії, а облікова технологія, що використовується в кластері, має бути повністю підпорядкована потребам системи управління та орієнтована на забезпечення досягнення стратегічних цілей. Роль стратегічного управлінського обліку на підприємстві не вичерпується тільки виконанням певних функцій традиційного управлінського обліку, задача якого – обробка та підготовка інформації для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством. Стратегічний управлінський облік, як інформаційна підтримка управління, має на меті забезпечити менеджерів підприємства всією інформацією, необхідною для управління і контролю розвитку компанії в інтересах її власників та інших зацікавлених сторін – стейкхолдерів» [6, с.55].

Нині проблемами організації стратегічного управлінського обліку витрат є відсутність у законодавстві України забезпечення гарантованого доступу до інформації, а також норм щодо документування, оцінки та відображення на бухгалтерських рахунках витрат кластера та регулювання управлінського обліку в цілому. Так, в Україні стратегічний управлінський облік витрат не регулюється нормативними актами. Закону, який би визначав поняття, сферу дії, організацію управлінського обліку, не існує. Управлінський облік є внутрішньою справою самого кластера, оскільки він служить лише інтересам управлінської ланки та не є обов'язковим для підприємств-учасників кластера з погляду законодавчого регулювання, рішення щодо доцільності його ведення

приймається керівником підприємства-учасника кластера.

Розглянемо, які проблеми можуть виникати під час здійснення управлінського обліку витрат у підприємств-учасників кластера. Види їх діяльності різні, а тому й застосовуються різні методики обліку витрат. Нині немає гарантованого доступу до інформації. Нормативні акти України, які регулюють бухгалтерський облік, не містять норм щодо документування, оцінки та відображення на бухгалтерських рахунках витрат кластеру В Україні переорієнтація обліку з контрольних на управлінські функції проводиться повільно. Наразі у більшості вітчизняних компаній управлінський облік ще не є комплексною системою збору, інтерпретації і аналізу інформації для прийняття рішень через відсутність методичної бази її формулювання.

Дослідження проблем, що гальмують ефективний процес розробки та втілення стратегічного управлінського обліку витрат в кластерах дозволяють по-новому оцінити необхідність ефективного управління, яке дозволяло б не лише швидко адаптуватись до фактичних умов функціонування, а й забезпечувати ефективний розвиток кластерних утворень. Удосконалення стратегічного управлінського обліку витрат в першу чергу спрямоване на безперервну інформаційно-аналітичну підтримку прийняття раціональних управлінських рішень. Так, норми Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»[1] повинні включати окремі положення, що стосуються організації та порядку ведення стратегічного управлінського обліку витрат. Керівництво кластера повинно бути забезпечене інформацією яка допомагатиме приймати ефективні управлінські рішення з метою вироблення стратегічної позиції на ринку відносно інших підприємств. Тобто виникає потреба у подальшому удосконаленні методів, інструментарію та підходів до управління витратами в кластері

Література:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. Дата оновлення: 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
2. Болдуєв М.В. Концептуальні підходи формування стратегічної бухгалтерії. Вісник Запорізького національного університету, 2010. № 3. С. 122-128.
3. Єршова Н. Ю. Концептуальні основи стратегічного управлінського обліку. Проблеми економіки, 2017. № 1. С. 195-202.
4. Кундря-Висоцька О. П., Рудницький В.С. Стратегічний облік у контексті логічної дихотомії сучасної обліково-аналітичної системи, 2015. Вип. 2. С. 77-81.
5. Мошковська О.А. Концептуальні засади стратегічного управлінського обліку, Актуальні проблеми економіки, 2012. № 12 (138). С. 152–159.
6. Рубан Л. О., Чуприна Л.В. Роль та функції стратегічного управлінського обліку в системі стратегічного управління підприємством, Економічні науки, 2016. № 27 (1199). –С. 53-57.

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

*К.В. Гончарук, студентка,
Н.Ю. Єршова, д-р екон. наук, професор,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»
м. Харків*

Облік готової продукції повинен забезпечити контроль за виконанням завдань по випуску продукції згідно з договірним асортиментом на всіх стадіях її руху; зберігання готової продукції за обсягом, асортиментом та якістю; своєчасну виписку документів на відвантаження; використання фінансових і матеріальних ресурсів за допомогою складання планових і фактичних калькуляцій собівартості продукції. Питання, пов'язані з обліком та контролем готової продукції, висвітлювали вітчизняні й зарубіжні економісти. Найбільш ґрунтовно проблемні питання розглянуто в працях вітчизняних вчених: Ф.Ф. Бутинця, С.Ф. Голова, М.В. Кужельного, В.Г. Линника, В.М. Мурашка, Л.К. Сука, В.Я. Савченка, В.В. Сопка, Н.М. Ткаченко, а також зарубіжних вчених: Е.А. Аренс та Дж. К. Лоббек, П.С. Безруких, Б. Нідлза, В.Ф. Палія [1, 2 та ін].

Побудова обліку готової продукції можлива за різними варіантами. Продукція, яка має кількісні, якісні та вартісні характеристики, може бути здана на склад. Зі складу відбувається її відвантаження та реалізація. Водночас можливий інший підхід (переважно варіант для використання на малих підприємствах, фермерських господарствах тощо), коли готова продукція нагромаджується безпосередньо в цехах, звідки її відвантажують / передають покупцеві та реалізують. Готова продукція на виробничому підприємстві проходить такі операції: випуск продукції з виробництва і здача її на склади; зберігання продукції на складах підприємства; відпуск продукції на місці місцевим і відправка (відвантаження) покупцям; відпуск продукції для внутрішніх потреб основних цехів, для збуту продукції (наприклад, тара власного виробництва) та ін.; реалізація продукції. Тому, облік продукції включає цілий комплекс робіт, а саме: облік виробництва, облік випуску та реалізації виготовленої продукції, пунктуальність доставки готового продукту клієнти. Для синтетичного обліку готової продукції Планом рахунків призначений рах. 26 «Готова продукція».

Натуральні технічні та технологічні параметри готової продукції визначаються нормативними документами або договором. Для обліку випуску готових виробів з виробництва бухгалтерія складає накладну на здачу готової продукції на склад підприємства, в натуральному і грошовому вираженні. Дані цієї відомості використовуються для контролю за виконанням завдання по обсягу виробництва і для бухгалтерських записів на рахунках синтетичного обліку.

Якщо облік готової продукції ведеться за обліковими цінами, то по закінченні звітного періоду, після визначення фактичної собівартості готової

продукції, записи по випуску і відвантаженню коригуються на суму відхилень фактичної собівартості від її вартості за обліковими цінами шляхом їх співставлення. Від'ємна сума відхилень фіксується методом червоного сторно, додатна – звичайним записом. Тому для нашого підприємства доцільно відкрити до рахунку 26 "Готова продукція" два субрахунки: 261 "Готова продукція за обліковими цінами"; 262 "Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікових цін". Необхідність виокремлення зазначених субрахунків пояснюється тим, що в аналітичному обліку можливе відображення готової продукції за обліковими цінами, а надходження та відпуск готової продукції в синтетичному обліку – за фактичною виробничою собівартістю; при цьому облікові записи в системі розрахунків можуть бути різними. Щоб позбутися розбіжностей в оцінці готової продукції, необхідно визначити відхилення від фактичною й умовною вартістю продукції після формування калькуляції та скласти виправні проводки (Дт 26 "Готова продукція" Кт 23 "Виробництво") у разі, коли фактична собівартість готової продукції перевищує умовну вартість, або сторнувати у такий запис, якщо фактична собівартість виявляється меншою від умовної вартості.

Надходження та склад готової продукції оформлюється записом: ДТ 261 "Готова продукція за обліковими цінами"; Кт 23 "Виробництво. Одночасно потрібно відобразити суму відхилень, яка виникає між фактичною виробничою собівартістю готової продукції та її вартістю за обліковими цінами. Якщо фактична собівартість готової продукції виявиться вищою, ніж її вартість за обліковими цінами, то потрібно зробити запис: Дт 261 "Готова продукція за обліковими цінами", Кт 262 "Відхилення фактичної виробничої собівартості готової продукції від облікових цін". При від'ємному значенні відхилення між фактичною виробничою собівартістю готової продукції та її вартістю за обліковими цінами запис на рахунках обліку буде зворотнім.

Література

1. Єршова Н.Ю. Методичні аспекти та особливості аудита товарно-матеріальних цінностей підприємства. Труди XV Всеукр. наук.-практич. конференції студентів, аспірантів та молодих вчених "Фінансова політика соціально-економічного розвитку регіонів України", 19 квітня 2012 р., Дніпропетровськ. - Дніпропетровськ : ДДФА, 2012. – С. 114-116. <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/2935?mode=full>
2. Кондратьєв Б. О., Єршова Н. Ю. Інформаційне забезпечення управління діяльністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти удосконалення http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/48071/1/Kondratiev_Informatsiine_zabezpechennia_2020.pdf
3. Єршова Н. Ю. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах переходу до цифрової економіки. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут"(економічні науки)*. 2020. №2. С. 75-80. <http://es.khpi.edu.ua/article/view/2519-4461.2020.2.75>
4. Єршова Н. Ю. Системний підхід до дослідження організації стратегічного управлінського обліку. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2017. Вип. 22(2). С. 120-125.

ОБЛІК БЮДЖЕТНОГО ВІДШКОДУВАННЯ ПІЛЬГОВОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ ПАСАЖИРІВ АВТОТРАНСПОРТНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

*О.Л. Дубина, старший викладач
Дніпровський державний
аграрно – економічний університет*

Пасажирським перевізником вважається суб'єкт підприємництва, який згідно з законодавством та на підставі одержаної ліцензії за договором на перевезення пасажирів надає послуги винятково автомобільним транспортним засобом загального користування, за умов його використання на законних підставах. Перевізником виступає юридична або фізична особа, зареєстрована як суб'єкт підприємництва, що надає послуги з перевезення вантажів або здійснює перевезення вантажів автотранспортом за власний кошт.

Законодавством України для окремих категорій громадян передбачений пільговий та безкоштовний проїзд в автомобільному транспорті. Перевізники, незалежно від форми власності, мають самостійно забезпечувати себе за рахунок основної діяльності, тобто отримувати доходи від оплати пасажирами проїзду та оплати перевезення пільгових категорій пасажирів, яку повинні здійснювати замовники транспортних послуг, на що йдуть кошти з відповідних бюджетів.

Замовниками послуг з перевезення пасажирів автотранспортом на міських та приміських маршрутах, де перевозять найбільше пільговиків, є міські та районні державні адміністрації. Законом України «Про автомобільний транспорт» передбачено, що відносини пасажирського перевізника з органами виконавчої влади визначаються договором про перевезення пасажирів автобусним маршрутом загального користування, в якому визначається державне замовлення на соціально важливі послуги автотранспорту загального користування, види й обсяги пільгових перевезень та порядок компенсацій пасажирським перевізникам збитків від цих перевезень та від перевезень за регульованими тарифами.

Система надання пільг на проїзд ґрунтується на принципі відшкодування автопідприємствам втрат доходів від перевезень пільгових пасажирів за рахунок субвенції з Державного бюджету України. Органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані надати перевізникам, які здійснюють пільгові перевезення пасажирів та перевезення пасажирів за регульованими тарифами, компенсацію відповідно до закону.

Автомобільному перевізнику, який здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування, забороняється відмовлятися від пільгового перевезення, крім випадків, передбачених законом. За безпідставну відмову перевізником у пільговому перевезенні передбачено відповідальність у вигляді адміністративно-господарського штрафу в розмірі десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Види та обсяги пільгових перевезень установлюються замовленням, у якому визначається порядок компенсації автомобільним перевізникам, які здійснюють перевезення пасажирів на маршрутах загального користування, збитків від цих перевезень.

Розрахункова сума компенсації на пільговий проїзд визначається за формулою:

$$P = \Pi * K * C \quad (1)$$

де,

Р – розрахункова сума компенсації;

Π – кількість перевезених платних пасажирів;

К – коефіцієнт співвідношення кількості безплатних і платних пасажирів;

С – собівартість перевезення одного пасажирів, яка не більше від встановленого тарифу.

Кількість платно перевезених пасажирів для нарахування сум компенсаційних виплат визначається відповідно до документів первинного обліку, що підтверджують фактичні обсяги перевезень платних пасажирів та застосовуються при розрахунках обсягів компенсаційних виплат, а саме: статистичні звіти за формами 2-тр (річна) та 51-авто.

Коефіцієнт співвідношення кількості безплатних і платних пасажирів визначається шляхом обстеження пасажиропотоку. Для цього щоквартально, у першій декаді місяця, наступного за звітним періодом, проводиться облік пільгового складу пасажирів за категоріями, що користуються правом безкоштовного або пільгового проїзду та по яких передбачаються компенсаційні виплати.

В обліку фінансування з бюджету відображають у складі цільових фінансувань та цільових надходжень (рахунок 48). Типову кореспонденцію рахунків з обліку бюджетного відшкодування пільгового перевезення автотранспортним підприємствам наведено в таблиці 1

Таблиця 1

Типова кореспонденція рахунків з обліку бюджетного відшкодування пільгового перевезення автотранспортним підприємствам

Зміст операції	Кореспонденція рахунків	
	Дебет	Кредит
Отримано на поточний рахунок відшкодування з бюджету	311	48
Відображено дохід від бюджетного відшкодування	48	703
Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	703	641

Література:

1. Базиліук А. В., Малишкін О. І. Бухгалтерський і податковий облік автотранспорту та перевезень. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 256 с.

2. Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності: посібник/ Чернікова І.Б., Дергільова І.С., Нестеренко І.В. – Х.: «Видавництво «Форт», 2015. – 200с.

3. Даньків Й. Я. Особливості діяльності автотранспортних підприємств та їх вплив на організацію обліку витрат і формування собівартості автотранспортних перевезень / Й. Я. Даньків, М. Я. Остап'юк. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://msu.edu.ua/visn2/arhive/001/28.pdf>.

4. Чернецька О.В., Дубина О.Л., Чепець О.Г. Облікове забезпечення процесу надання послуг в автотранспортних підприємствах. Електронний науково-практичний журнал «Інфраструктура ринку». 2020. Випуск 49. С.334-339. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2020/49_2020_ukr/61.pdf

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*К.В. Ілляшенко, к.е.н., доцент
Таврійський державний агротехнологічний
Університет імені Дмитра Моторного*

Сучасні організації мають розвинені системи накопичення й обробки інформації, використання яких дозволяє проводити вивчення поточної діяльності та її оточення. Формування різних автоматизованих експертних систем, що обробляють накопичену інформацію, і поширення інформаційних технологій на кожне робоче місце найчастіше представляються як дії, спрямовані на розвиток знань організації, які, у свою чергу, сприймаються як детальна й своєчасна інформація. Поширеність помилкових підходів до розвитку систем знань організації представляється досить природним явищем для практичної діяльності з інформаційно-аналітичного забезпечення систем економічного керування. І розвиток персоналу, і розвиток технічної бази інформаційної діяльності виступають як етапи в початковому розвитку системи знань організації. Однак подальше обмеження розвитку системи знань організації даними напрямками не дозволить зробити знання повноцінним елементом системи керування. Для цього потрібна інтеграція різних підходів до керування знаннями, облік всіх особливостей цього процесу.

У якості загального концептуального підходу, що ґрунтується на визнанні існування певної системи знань у сфері державного фінансового контролю, отже, наявності інтелектуальної й пізнавальної складових у діяльності органів контролю, нами запропоноване наступне розуміння складу й структури знань контрольної діяльності.

Фінансовий державний контроль є формою реалізації спеціальних обліково-економічних знань. Сам процес фінансового контролю виступає як складна інтелектуальна діяльність, невід'ємна функція розвинених соціально-економічних систем. Знання в системі фінансового контролю – це логічно

засвідчені та перевірені на практиці судження про процеси і явища економічної діяльності. Вони фіксуються у вигляді інформації, що являє собою набір даних і правил про процеси і явища, з якими органи контролю зіштовхуються у ході здійснення перевіркової діяльності [1, с.134].

У загальному виді знання системи фінансового контролю можуть бути представлені як сукупність:

- основних понять функціонування економічної системи, включаючи опис техніко-економічних і організаційних характеристик, нормативно-правових умов господарювання;
- алгоритмів проведення перевірки фінансово-економічного стану та виконання розпорядничих норм і правил;
- даних про поточні процеси та зовнішнє оточення.

Виділення знання як найважливішої складової контрольної діяльності припускає її кардинальну зміну з орієнтацією на створення, організацію, використання та збільшення інформаційних ресурсів. Це припускає формування інфраструктури для зберігання, формування, пошуку, аналізу, групового використання документів, даних і правил.

Слід зазначити, що зміст знань, пов'язаних з інформаційно-аналітичним забезпеченням контрольної діяльності, буде розрізнятися залежно від сфер контролю та завдань перевірки, але за формою вони представлені у вигляді керівництва, розкладів, планів, баз даних і інших змістовних інформаційних матеріалів, що відображають процеси фінансово-господарської діяльності. Структуризація подібної інформації виступає першою стадією формування системи знань фінансового контролю. З функціональної точки зору можуть бути виділені наступні складові діяльності по формуванню та розвитку системи знань фінансового контролю [2, с.145]:

- пошук і витяг знань;
- аналіз, структурування та систематизація знань, виявлення залежностей і аналогій;
- відновлення (актуалізація) знань;
- поширення знань і навчання;
- використання знань і вивчення досвіду їхнього застосування;
- генерація нових знань.

Досягнення подібного рівня розвитку на основі формування систем пошуку, нагромадження та використання знань із метою підвищення ефективності проведення перевірочних дій, а також з метою забезпечення постійної системи контролю припускає наявність ряду умов: впровадження інтегрованих інформаційних систем, що вирішують завдання обліку, управління ресурсами, оптимізації та прогнозу аналітики; організаційно-функціональна структуризація та процесна реорганізація органів контролю, розробка процедур і стандартів контролю, підтримка організаційних змін; урахування і використання закономірностей людської свідомості й поведіння,

навчання персоналу техніці індивідуальних і групових рішень, формування розвиваючого соціального середовища в контролюючих організаціях.

Резюмуючи представлені положення можна зробити висновок, що система знань контрольної діяльності, будучи ефективним інструментом раціональної організації інформаційно-аналітичного забезпечення контрольної діяльності створює міцну основу для модернізації системи фінансового контролю.

Література

1. Кур'янов В.В. Державний фінансовий контроль: сутність та синтез поглядів. *ЕКОНОМІКА. ФІНАНСИ. МЕНЕДЖМЕНТ: актуальні питання науки і практики*, 2019. № 10. С. 133-140.

2. Ілляшенко К.В. Інформаційно-аналітичні системи в управлінні аграрною галуззю. *Колективна монографія. Теоретичні, методичні та практичні аспекти сталого розвитку економіки України* / Під ред. д.е.н., професора О.О. Непочатенко. Умань: Видавець «Сочінський М.М.», 2020. С. 142-147

МІСЦЕ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

*С.Г. Кравченко, студентка групи МгОП-1-20
Науковий керівник: Ю.Л. Якубенко, к.е.н., доцент
Дніпровського державного
аграрно-економічного університету*

Головною складовою виробничого процесу в різних видах діяльності є готова продукція, виготовлена основними відділами, цехами підприємств і призначена для продажу стороннім замовникам, а також своїм непромисловим господарствам.

Проблема побудови бухгалтерського обліку готової продукції досліджується за умов функціонування національних стандартів бухгалтерського обліку. Організувати механізм бухгалтерського обліку виробничого процесу допомагає класифікація продукції. Класифікація готової продукції полегшує побудову облікового процесу. Таким чином, класифікацію можна вважати видозміненою організацією обліку виробництва і продажу продукції у фінансовому обліку.

Готова продукція – це актив, незалежно від форми існування, виробництво якого завершено, відповідає технічним умовам виробництва, і вимогам замовника, призначений для споживання, як для потреб виробника так і для потреб зовнішнього ринку.

Особливістю фінансового обліку готової продукції є відображення вартості продукції в будь-якій формі і в будь-який момент часу. Бухгалтерські рахунки мають важливе значення для формування показників фінансової

звітності, отже ступінь завершеності готової продукції, має значення для фінансового обліку. З другого боку вартісні показники, обліковані на бухгалтерських рахунках надають інформацію про відхилення понесених затрат на кожному етапі технологічного процесу, що важливо для підсистеми управлінського обліку.

Отже, від форми і ступеня завершеності готової продукції залежить порядок її відображення в бухгалтерському обліку. Запаси обліковуються в натурально-грошовому вимірі, незавершене виробництво в натуральних і натурально - грошових одиницях, послуга – лише у вартісному виразі.

В бухгалтерському обліку класифікація готової продукції проявляється у вартісному виразі і відображається на різних рахунках за допомогою методів оцінки.

Як вважає Сопко В.В.: «Продукцію оцінюють за такими видами вартості: фактичною, плановою, нормативною, кошторисною собівартістю і цінах реалізації (роздрібних, договірних, гуртових)» [1 с. 352].

В залежності від впливу попиту, вартісна оцінка готової продукції в обліковій системі визначається за справедливою вартістю дебіторської заборгованості. Для управлінського обліку, вартісна оцінка відходів і браку регулюється методами оцінки затвердженими в національних стандартах бухгалтерського обліку [3].

Для визначення місця і ролі готової продукції в системі бухгалтерського обліку необхідно визначитися з поняттям системи.

Система бухгалтерського обліку, на нашу думку, повинна складатися з елементів, які взаємодіють між собою, залежать одне від одного і формують єдине ціле. З випаданням одного елемента, втрачає сутність вся система. Такими елементами облікової системи виступають підсистеми: бухгалтерський, фінансовий і управлінський облік, внутрішній аудит.

Кожна підсистема маючи властиві лише їй принципи і методи обліку затрат, створює інформаційну базу, необхідну для організації фінансового і управлінського обліку, тим самим задовольняючи кінцеву мету – ефективне функціонування підприємства. На рівні дослідження підсистем, організація – це спосіб поєднання облікових підсистем: фінансового і управлінського, бухгалтерського обліку. Спосіб поєднання цих підсистем залежить від використаного методу обліку затрат, що є інструментом організації фінансового і управлінського обліку.

Групування затрат, за статтями затрат основної операційної діяльності, що здійснюється за допомогою організаційних інструментів, у відповідності П(С)БО 16 створюють фінансову облікову підсистему. Групування затрат по елементах витрат за об'єктами обліку основної діяльності, збуту та адміністративної діяльності утворюють управлінську облікову підсистему. В межах цієї облікової підсистеми реалізуються можливості оптимального і ефективного управління затратами. Облікова система, що поєднує принципи і вимоги двох підсистем набуває ознак інтеграційної облікової системи.

Методи обліку затрат, являючись організаційним інструментом, об'єднуючим облікові підсистеми, виступають вартісним механізмом, який формує вартісну оцінку готової продукції. В різних підсистемах вартісна оцінка готової продукції проявляється показниками, властивими лише одній з облікових підсистем: в підсистемі управлінського обліку розраховують фактичну виробничу собівартість готової продукції; в підсистемі фінансового обліку розраховують показник собівартості реалізації готової продукції. Механізм формування вартісної оцінки в цих облікових підсистемах різний. Вартісна оцінка в даному випадку виступає організаційним аспектом облікових підсистем, а саме:

- 1) в фінансовому обліку механізм формування вартісної оцінки ґрунтується на методі описаному в національному стандарті 16 «Витрати» [2];
- 2) в управлінському обліку механізм формування вартісної оцінки регулюється методичними рекомендаціями формування собівартості продукції [4, 5].

Вартісна оцінка – загальна ознака готової продукції в бухгалтерському обліку і залежить від її класифікації за формою та існує в грошовому вигляді. Формування вартісної оцінки готової продукції, яка проявляється у вигляді запасу, в облікових підсистемах відбувається під впливом методів обліку затрат. У випадку, коли готова продукція виступає послугою - вартісна оцінка формується за справедливою вартістю дебіторської заборгованості [6].

Саме заради вартісної оцінки готової продукції обирається та чи інша облікова політика на підприємстві, тому що отриманий результат надає можливість аналізувати ефективність виробничого процесу і вчасно приймати відповідні рішення. Вартісна оцінка готової продукції слугує організаційною основою в облікових підсистемах.

Отже, готова продукція – об'єкт облікової системи, що поєднує організаційні інструменти обліку виробництва і продажу продукції, слугує засобом для досягнення основної мети функціонування підприємства.

Отже, вартісна оцінка готової продукції є організаційною основою в облікових підсистемах і проявляється різними показниками. В підсистемі фінансового обліку застосовується показник собівартості реалізації продукції. Для розрахунку цього показника використовуємо метод обліку затрат передбачений положенням стандартом бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Для підсистеми бухгалтерського управлінського обліку застосовується показник фактичної виробничої собівартості продукції, що обумовлюється прийомами калькулювання, які залежать від прийнятого методу обліку затрат. Для розрахунку цього показника застосовуються методи обліку затрат запропоновані в методологічних рекомендаціях з формування собівартості продукції в різних видах діяльності. Визначення місця готової продукції в обліковій системі, дозволяє чітко визначити її роль у побудові облікового процесу для кожної підсистеми.

Література:

1. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник 3-е видан., перероб. і доповн. К.: КНЕУ, 2018, 578 с.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати» / *Наказ Міністерства фінансів України 318 від 31.12.99.* // Главбух. 2000. №12/1. С. 20 – 23.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» / *Наказ Міністерства фінансів України 246 від 20.10.99.* // Бухгалтерський облік і аудит. 1999. № 11. С. 9 – 11.
4. Пушкар М. С. Розробка систем обліку: навчальний посібник. Тернопіль: Карт-бланш, 2003. 198 с.
5. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості / Затверджено Наказом Державного комітету промислової політики України. № 47 від 2 лютого 2019р. Державний комітет промислової політики України. Київський державний інститут економіки хімічної промисловості. Київ. 2020. 206 с.
6. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств / *Затверджено Наказом Міністерством АПК України. № 132 від 18 травня 2017 р.* СД. ЛІГА консультант бухгалтера. К. 2002. 48 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Ю.І. Літвінова, студентка,
Н.Ю. Єршова, д-р екон. наук, професор,
Національний технічний університет «Харківський політехнічний
інститут»
м. Харків*

В умовах конкуренції і прагнення підприємств до максимізації прибутку розробка заходів щодо удосконалення організаційно-методичних підходів до формування бухгалтерської інформації для управління прибутком економічних суб'єктів є актуальним завданням. Цей аспект управління стає найбільш значущим в даний час, оскільки практика функціонування ринку показує, що без планування прибутку підприємство не може нормально функціонувати. Важлива роль в реалізації цієї задачі відводиться обліково-аналітичному забезпеченню. З його допомогою формується інформаційна база для обґрунтування та розробки стратегії і тактики розвитку підприємства, обґрунтовуються управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва, оцінюються результати діяльності підприємства, його підрозділів і працівників.

З-поміж науковців, які приділяють увагу дослідженню питання формування бухгалтерської інформації для управління прибутком виробничого підприємства можна назвати таких: Бондар М.І., Голов С.Ф., Гудзинський О.Д., Друрі К., Єршова Н.Ю., Звоник А.А., Кіндрацька Л.М., Кірейцев Г.Г., Корінько М.Д., Мельниченко І.В., Пахомова Т.М., Петрук О.М., Подолянчук О.А., Поліщук Н.В., Тітаренко Г.Б., Якименко-Терещенко Н.В. та інші [1, 2 та ін.]. Проте залишаються питання, які потребують подальшого вивчення, особливо що стосується формування бухгалтерської інформації для аналізу прибутку підприємства. Звернемось до статистичних даних (рис. 1).

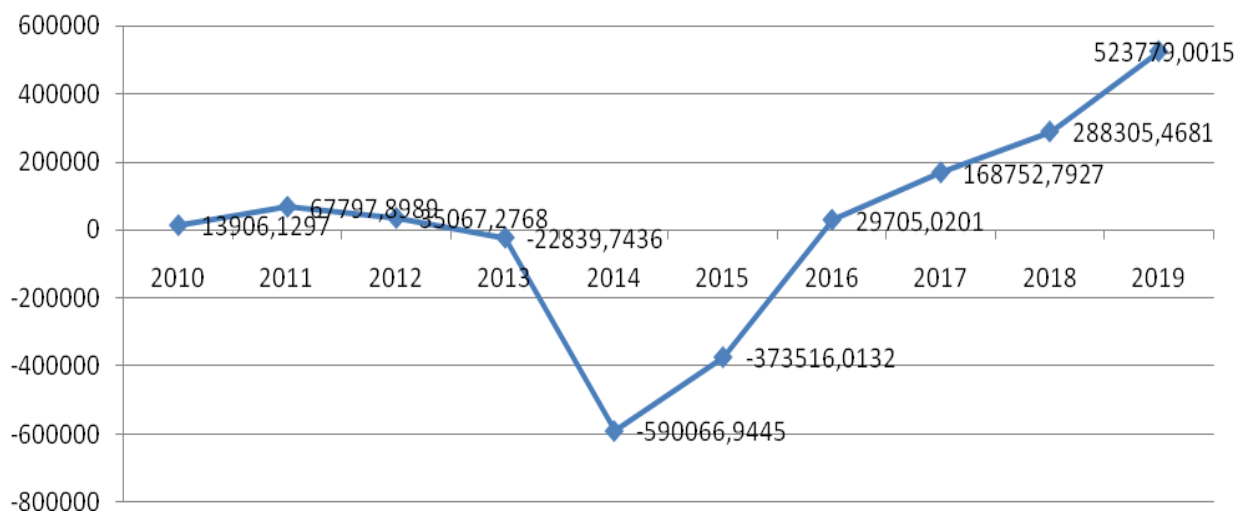

Рис. 1. Динаміка чистого прибутку підприємств України, млн. грн [3]

Динаміка чистого прибутку підприємств України за 2010-2019 рр. свідчить, що з 2016 р. абсолютне значення даного показника щорічно збільшується. У 2014-2015 рр. підприємства отримали загальний збиток у розмірі -590066,94 млн. грн та -373516 млн. грн відповідно. Така динаміка пояснюється загальним станом економіки, яка знаходилася в кризовому стані. Загальна величина чистого прибутку за 2015-2018 рр. зменшилась на 197484 млн. грн. Така динаміка спричинена загальним зниженням отриманого чистого прибутку та збільшенням збитків майже у всіх галузях Як зазначають вчені «Формування бухгалтерської інформації для управління прибутком – це процес підготовки облікової інформації, забезпечення її якості для керівництва та менеджменту при управлінні прибутком» [4, с. 284 та ін.].

Для удосконалення організаційно-методичних підходів до формування бухгалтерської інформації для управління прибутком підприємству важливо використовувати системний підхід, оскільки він враховує тактичні та стратегічні аспекти управління, які спрямовані на максимізацію кінцевого результату в короткостроковому та довгостроковому періодах. Схема процесу обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком виробничого підприємства наведена на рисунку 2.

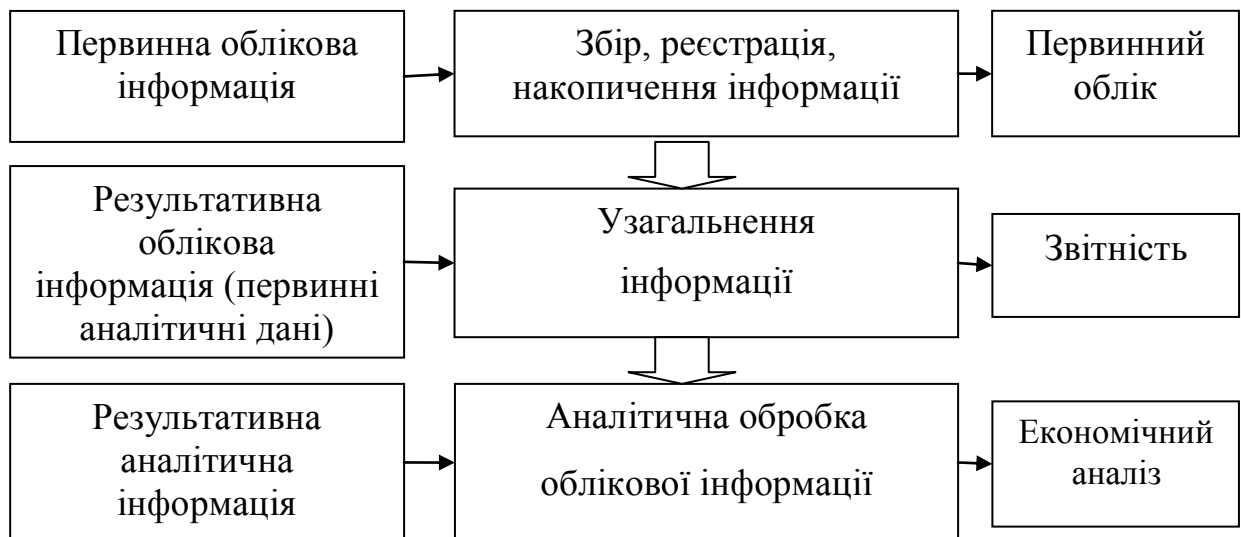

Рис. 2. Схема процесу обліково-аналітичного забезпечення управління прибутком виробничого підприємства

Таким чином, формування бухгалтерської інформації для управління прибутком постає у трьох значеннях:

- діяльність, пов'язана зі збором, реєстрацією, узагальненням, збереженням,
- діяльність, пов'язана з передачею та аналітичним опрацюванням інформації;
- діяльність щодо забезпечення системи управління відповідною кількістю необхідної якісної інформації.

Напрямами вдосконалення організаційно-методичних підходів до формування бухгалтерської інформації для управління прибутком виробничого підприємства нами пропонуються такі:

- узагальнення етапів економічного аналізу витрат виробництва, доходів,
- удосконалення графіку документообігу,
- розподіл відповідальних за формування бухгалтерської інформації для управління прибутком.

Рекомендації з вдосконалення організаційно-методичних підходів до формування бухгалтерської інформації забезпечать наступні покращення для управління прибутком виробничих підприємств:

- запропонований графік документообігу буде сприяти покращенню обліково-аналітичного процесу на підприємстві та посилюватиме контрольні та аналітичні функції бухгалтерського обліку;
- документарний контроль формування витрат дасть змогу приймати основні управлінські рішення при встановленні ціни продукції (одиниці), плануванні доходів і витрат, ефективному контролюванні основних показників витрат;

– узагальнення основних етапів економічного аналізу буде сприяти підвищенню ефективності аналізу на підприємстві.

Таким чином, для прийняття управлінських рішень необхідно системно отримувати обліково-аналітичну інформації про прибуток для того, щоб управляти чинниками, що на неї впливають, постійно відстежувати і встановлювати резерви збільшення прибутку і комбінувати різноманітні шляхи підвищення рівня прибутковості.

Література

1. Кондратьєв Б. О., Єршова Н. Ю. Інформаційне забезпечення управління діяльністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти удосконалення http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/48071/1/Kondratiev_Informatsiine_zabezpechennia_2020.pdf

2. Єршова Н. Ю. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах переходу до цифрової економіки. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки)*. 2020. №2. С. 75-80. <http://es.khpi.edu.ua/article/view/2519-4461.2020.2.75>

3. Статистичні щорічники України. Держкомстат. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

4. Iershova N., Tkachenko M. Theoretical and methodological framework of accounting and analytical support for sustainable development strategy. *Development of the innovative environmental and economic system in Ukraine* : coll. monogr. / ed. T. Ponomarenko. – Prague : OKTAN PRINT s.r.o., 2019. – P. 282-302. http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/41780/4/2019_Iershova_Theoretical_and_methodological.pdf

5. Iershova, N. Ju. Rozvytok metodologichnyh osnov formuvannja integrovanoi' zvitnosti. *Naukovyj visnyk Uzhgorods'kogo universytetu, Serija Ekonomika*. 2016. Vol. 1 (47). pp. 451–459.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА ВІДШКОДУВАННЯМ ЗАВДАНИХ ЗБИТКІВ

Махно С.В.

здобувач СВО Бакалавр за ОПП Облік і оподаткування

Науковий керівник: Н. А. Канцедал, к.е.н., доцент,

професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

Полтавський державний аграрний університет

Практичний облік розрахунків за дебіторською заборгованістю потребує безперервного спостереження за змінами, які відбуваються у законодавстві. Однією з таких заборгованостей є розрахунки за відшкодуванням завданих збитків.

Актуальність обліку розрахунків за відшкодуванням завданих збитків, як

і будь-якого об'єкта бухгалтерського спостереження, зумовлена посиленням інформаційної функції облікових систем, що дозволяє впливати на реальні об'єкти, аналізувати та прогнозувати їх поведінку [2, ст. 84].

Термінологічна сутність дебіторської заборгованості як об'єкта балансового узагальнення [1, с. 21], дозволяє ідентифікувати її як нетоварну, що обліковується у відповідності із вимогами НПСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» та [3].

Метою дослідження є проаналізувати, коли і в яких умовах працівника можна притягти до матеріальної відповідальності, а коли підприємство має відшкодувати понесені збитки за власні кошти. В який спосіб працівник повинен розрахуватися з підприємством за заподіяні ним матеріальні збитки.

Формою Типового договору про повну індивідуальну матеріальну відповідальність наведені умови договору, згідно яких працівника можна притягти до матеріальної відповідальності.

Існують суперечки про те, за якою вартість: балансовою чи первісною потрібно притягати працівника до матеріальної відповідальності. Згідно ст. 134 Кодексу законів про працю України сума, на яку можна притягти працівника обмежена балансовою вартість, а також сумою середньомісячного заробітку працівника (крім випадків повної матеріальної відповідальності).

Розмір заподіяного підприємству збитку визначається по фактичним втратам на підставі даних бухгалтерського обліку. До уваги береться балансова (а не первісна) вартість МЦ за вирахуванням амортизації (ст. 135 Кодексу законів про працю України).

Якщо працівник ненавмисно заподіяв шкоду підприємству, то утримати можна не більше, ніж його середньомісячний заробіток. А також у випадку, коли працівник знаходився у стані алкогольного сп'яніння чи з ним не укладений договір про повну матеріальну відповідальність.

Підприємству необхідно оцінити фактично понесені витрати. Для цього необхідно звернутися до оцінщика. Оскільки ця послуга коштує значної суми, то на практиці до нього звертаються лише тоді, коли понесені збитки досягли значної суми коштів і є сенс скористатися послугою оцінщика, щоб оберегти себе від подальших претензій з приводу правильності визначення збитку.

Якщо працівник заподіяв шкоду, а від об'єкта можна отримати запасні частини, то сума вини працівника зменшиться, оскільки зменшиться балансова вартість об'єкта, або підприємство отримає дохід, який частково віднесе на покриття збитків. Утримання із заробітної плати для покриття понесених витрат здійснюється за рішенням власника підприємства, або уповноваженого ним органу.

Розпорядження потрібно оформляти не пізніше двох тижнів від дати виявлення нанесеного працівником збитку і виконати не раніше 7 днів з дня, коли працівник був повідомлений. Оскільки працівник може не погодитися з рішенням підприємства про суму збитку, або про те, що збиток був заподіяний з його вини. Тоді цю суперечку будуть розглядати згідно законодавства (ст. 136

Кодексу законів про працю України).

Розглянемо ситуацію, коли працівник заподіяв матеріальну шкоду підприємству. Працівник пошкодив основний засіб, первісна вартість якого становить 14 000 грн. З урахуванням амортизації, його балансова вартість становитиме 10 000 грн. Після ліквідації від об'єкта можна отримати запасні частини у вартості 480 грн. (у т.ч. ПДВ).

Облік списання основного засобу відображають по класичній схемі списання у бухгалтерському обліку. Балансова вартість об'єкта відноситься до витрат. Нарахована сума працівнику за понесені ним збитки виступає доходом підприємства з одночасним визнанням дебіторської заборгованості.

Приклад сформованих бухгалтерських проведення відображено в табл. 1.

Таблиця 1

Порядок списання об'єкта ліквідації та відшкодування його вартості винною особою

Зміст операції	Бухгалтерський облік		Сума, грн.
	Дт	Кт	
Списано нараховану суму амортизації об'єкта ліквідації	131	10	4000
Списано залишкову вартість об'єкта ліквідації	976	10	10000
Отримані запасні частини по ціні можливої реалізації	207	746	400
Відображено невідшкодовані затрати від псування цінностей	072	-	9600
Нарахована сума, що підлягає відшкодуванню працівником	375	716	9600
Списані невідшкодовані збитки від псування цінностей	-	072	9600
Продані запасні частини за готівку	301	712	400
ПЗ з ПДВ	712	641	80
Списана собівартість реалізованих запасів	943	207	400
Утримано із заробітної плати працівника частину відшкодованої суми	661	375	2000

Отриманий дохід від відшкодування працівником понесеної шкоди впливає на формування фінансового результату до оподаткування без будь-яких наступних виправлень. Це також стосується додаткових доходів, які підприємство може отримати внаслідок списання основних засобів.

В податковому обліку відповідно до п. 189.9 Податкового Кодексу України [4] внаслідок ліквідації основного засобу не потрібно нараховувати податкові зобов'язання, оскільки підприємство списує об'єкт не по власному бажанню, а примусово.

Література

1. Канцедал Н. А., Лізунова І. О. Термінологічний аналіз поняття дебіторської заборгованості як об'єкта балансового узагальнення. «Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством»: Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Полтава, 25-26 травня 2016 року). Полтава : РВВ ПДАА, 2016. С. 20-23. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/2866> (дата звернення 30.04.2021).

2. Плаксієнко В. Я., Канцедал Н. А. Інформаційна роль облікових систем у глобальному економічному середовищі. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., 22 травня 2020 р.* Том 1. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. С 84-86. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/8125> (дата звернення 30.04.2021).

3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 7 лют. 2013 р. *Верховна Рада України*. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 30.04.2021).

4. Податковий кодекс України № 2755-VI від 2 груд. 2010 р. [*Верховна Рада України*]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 30.04.2021).

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ЕЛЕМЕНТИ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ОБЛІКУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

*К.О. Нор, студентка групи МгОП-1-20
Науковий керівник: к.е.н., доц. Саванчук Т.М.
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Питання обліку дебіторської заборгованості є дуже важливими й актуальним для функціонування будь-якого підприємства, особливо в сучасних українських умовах ведення бізнесу. Недосконала організація обліку дебіторської заборгованості на підприємстві може призвести до втрати змісту облікової інформації, викривлення її сутності, зниження достовірності інформації, що негативно вплине на управління такою заборгованістю та підприємством в цілому. Тому потрібно приділяти значну увагу організації обліку дебіторської заборгованості.

Основними завданнями організації обліку дебіторської заборгованості є:

- визначення відповідального за облік дебіторської заборгованості;
- вибір елементів облікової політики щодо дебіторської заборгованості;
- розробка графіка документообігу для документів які підтверджують виникнення дебіторської заборгованості ;
- достовірне відображення дебіторської заборгованості у регістрах обліку і звітності.

Всі особливості організації обліку на підприємстві зазначаються в наказі про облікову політику. Облікова політика підприємства дозволяє розумно поєднати державне регулювання і власні ініціативи підприємства в питаннях організації та ведення бухгалтерського обліку.

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова політика – це сукупність принципів, методів і процедур, що

використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [2].

При організації обліку та формуванні облікової політики потрібно, перш за все, дотримуватися вимог Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996. Цей Закон визначає правові засади регулювання, організації, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні [1]. Одним з основних нормативних документів є також П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Це Національне положення (стандарт) визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про дебіторську заборгованість та її розкриття у фінансовій звітності [3]. Крім того, порядок оцінки певних видів дебіторської заборгованості та розкриття інформації про неї у фінансовій звітності регламентується й іншими національними та міжнародними стандартами.

Важливим елементом облікової політики є створення підходів до обліку дебіторської заборгованості та відображення її у фінансовій звітності. При цьому слід враховувати, що сформована підприємством облікова політика щодо дебіторської заборгованості досить суттєво впливає на величину показників фінансового стану та результати діяльності підприємства.

В обліковій політиці підприємства можна виділити такі елементи щодо обліку дебіторської заборгованості які повинні бути висвітлені:

- потрібно чітко визначитися з видами діяльності, якими буде займатися підприємство;
- потрібно вказати форму ведення бухгалтерського обліку, дотримуючись єдиних основ і враховуючи особливості своєї діяльності, це безпосередньо впливає на сукупність та послідовність використання облікових реєстрів;
- потрібно визначити умови визнання й оцінки дебіторської заборгованості;
- необхідно передбачити та закріпити в наказі про облікову політику ознаки за якими буде класифікуватися дебіторська заборгованість та аналітику дебіторської заборгованості;
- потрібно зазначити критерії за якими дебіторська заборгованість буде визнаватися сумнівною та джерела отримання інформації;
- потрібно визначити період та метод за яким буде нараховуватися резерв сумнівних боргів;
- потрібно зазначити за якими критеріями дебіторська заборгованість буде відноситися до безнадійної, враховуючи податкове та бухгалтерське законодавство;
- потрібно визначити порядок за яким списується безнадійна заборгованість;
- потрібно зазначити у робочому Плані рахунків рахунки та перелік додаткових субрахунків або аналітичних рахунків які будуть використовуватися для обліку дебіторської заборгованості.

Отже, правильне складання наказу про облікову політику та дотримання законодавства, нормативних актів та положень дозволить на підприємстві організувати правильно бухгалтерський облік дебіторської заборгованості та отримувати правдиву й повну інформацію про дебіторську заборгованість, що своєю чергою, дозволить збільшити ефективність прийняття управлінських рішень.

Література

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>. Дата звернення 07.05.2021.

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість»: Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 р. № 237. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0725-99>. Дата звернення 07.05.2021.

3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. Дата звернення 07.05.2021.

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ: ПЕРЕДУМОВИ ІНТЕГРАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

*А. Ю. Овчаренко.,
здобувачка СВО Магістр за ОПП Облік і оподаткування
Науковий керівник: Н. А. Канцедал, к.е.н., доцент,
професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю
Полтавський державний аграрний університет*

Сучасна особливість цифрової економіки стала «поштовхом» для підвищення значимості поняття «інформаційні дані», що у сучасних умовах розглядається як новий вид ресурсу, що є одним із ключових факторів успішної економічної діяльності [3, с. 69]. Таким чином, підвищується попит на електронно-професійне мислення кваліфікованого бухгалтера, яке б допомагало встановити широкі зв'язки облікової термінології з суміжними термінологіями відповідних галузей господарюючих суб'єктів [4, с. 31]. Така проблема актуальна, майже для всіх об'єктів бухгалтерського обліку, зокрема і для власного капіталу.

Власний капітал, можна розглядати з двох точок зору: економічна і облікова. Економічна, має більш поширений характер в системі управління підприємством, облікова категорія має не таке широке використання. Водночас економічна сутність, полягає в тому що, показує сукупні ресурси, які втілені у частині активів, які були придбані за власний рахунок підприємства, показує

отримані матеріальні блага для подальшої діяльності. Еволюція цієї категорії свідчить про те, що вона вже використовувалась задовго до впровадження такого механізму, як управління фінансовими ресурсами підприємства. Власний капітал - це фінансова основа створення і розвитку підприємства будь-якої форми власності та організаційно-правової форми та є запорукою фінансової безпеки. Спосіб та ефективність використання капіталу підприємства безпосередньо впливають на формування соціально-ефективної стабільності його на ринку, адже власний капітал підприємства є головним вимірником його ринкової вартості.

Варто зазначити, що у світовій обліковій практиці власний капітал також класифікують на вкладений (інвестиційний) та отриманий капітал (додатковий, нерозподілені прибутки). Національні стандарти обліку також виділяють дві групи власного капіталу: вкладений (інвестиційний) капітал, накопичений капітал. Як бачимо, відмінності існують у структурі власного капіталу зарубіжних підприємств в порівнянні із складовими даного об'єкту обліку господарюючих суб'єктів України. В основному, це викликано тим, що найпоширенішою організаційно-правовою формою у зарубіжних країнах є акціонерні товариства, та, як наслідок, найвагоміша частка власного капіталу – акціонерний капітал [1, с.81].

Дивлячись на досвід, Україна пішла шляхом розробки національних Положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), які були створені по прикладу МСФЗ. В Україні продовжується започаткована Міністерством фінансів практика поступового внесення змін до Національних стандартів, роблячи їх схожими на міжнародні та зменшуючи прогалину між сучасною вітчизняною системою обліку та загальноприйнятою європейською [2, с.40].

Аналіз зарубіжної та вітчизняної облікової літератури показує розходження в поглядах щодо трактування поняття «власний капітал», так і його складових. По-перше, це зумовлено його різноспрямованими функціями, які визначаються наявністю чотирьох суб'єктів економічних відносин, які в різних країнах мають свої інтереси у власному капіталі. Цими суб'єктами є власники, підприємство, кредитори та держава. Відповідно до інтересів власників капітал показує, яку частину в капіталі вони мають та їх права на нього. Для підприємства він являється джерелом розширення, а для кредиторів – критерієм оцінки надійності та гарантом погашення своїх зобов'язань. Державний інтерес полягає у зміцненні стабільності підприємства та його розвитку в інтересах держави та її авторитету.

Не дивлячись на це все, основа бухгалтерських балансів і звітів про прибутки (збитки) майже усіх зарубіжних підприємств становить основне та досить просте бухгалтерське рівняння, яке було сформульоване відомим італійським математиком Лукою Пачолі в 1494 р.:

$$\text{Активи} = \text{Фінансові зобов'язання} + \text{Капітал власника} \quad (1)$$

Еволюційні процеси бухгалтерського обліку вимагають пошуку єдиної «мови господарювання», що могла б дати змогу співпрацювати суб'єктам господарювання різних країн світу. Це стосується, як і ведення обліку власного капіталу, так і його основ функціонування будь-якого підприємства.

Операції з власним капіталом в кожній країні світу мають свої особливості, продиктовані великим переліком факторів: починаючи з історичного підґрунтя і закінчуючи домінуючою формою власності підприємств. І хоча у більшості зарубіжних країн складові частини власного капіталу є подібними (насамперед, це стосується практики формування різних резервів та фондів, раціональна реалізація якої спрямована на забезпечення належного рівня платоспроможності та фінансової стійкості підприємства) вітчизняним науковцям з бухгалтерського обліку слід переймати позитивний досвід облікового відображення таких операцій та впроваджувати його у практику. Це сприятиме покращенню як фінансового забезпечення вітчизняних підприємств (в частині напрямів перспективного резервування, фондування, форм вкладення коштів тощо), так і інтеграції до європейських економічних процесів економіки країни в цілому.

Література

1. Гуренко Т. О. Сучасний погляд на власний капітал. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Сер. : Економіка, аграрний менеджмент, бізнес.* 2013. Вип. 181(3). С. 79-84.

2. Бутинець Ю.Ф. Облік власного капіталу за національними стандартами. *Вісник ЖІТІ.* 2015. № 11. С. 36-42.

3. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси.* 2019. № 1(83). С. 28.-34. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/4904> (дата звернення 27.04.2021).

4. Канцедал Н. А. Інституційна роль бухгалтерського обліку у трансформаційних процесах цифрової економіки. *Теорія та практика управління в державному, муніципальному та корпоративному секторах: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.* (28 грудня 2020 р.; м. Київ) / Відпов. За вип. С. Остапчук. К.: ТОВ «ВІПО», 2020. С. 68-71. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/9113> (дата звернення 27.04.2021).

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З БЛАГОДІЙНОЮ ДОПОМОГОЮ

Павловська Т. С.

здобувачка СВО Бакалавр за ОПП Облік і оподаткування

Науковий керівник: Н. А. Канцедал, к.е.н., доцент,

професор кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю

Полтавський державний аграрний університет

Коли мова заходить про благодійну допомогу, підсвідомо розуміється, що це добра справа, проте підприємства у своїй діяльності мають керуватися, перш за все, не морально-етичними, а економічними категоріями.

Одним з найважливіших факторів, що впливали на розвиток людства, як виду, була активна соціальна взаємодія. А її мірилом – репутація. Із збільшенням кількості людей, розвитком транспорту та комунікаційних технологій поряд із персональною репутацією кожної людини зросла репутація груп. Десь це знайшло негативне відображення у стереотипах щодо країн чи народностей, а десь, зберігши своє первісне призначення, лишилось інструментом соціальної винагороди чи покарання.

Для підприємницької діяльності початково принципове значення мала лише ділова репутація. Котра на той час містила в собі поняття чесності у розрахунках, відповідальності за якість продукції чи послуг тощо. Оскільки на сьогодні багато компаній діють не лише в економічній сфері, а й як соціальна система, до ділової репутації підприємства включають також і соціальну відповідальність. Отже, очікується, що підприємство дотримуватиметься соціальних норм. В тому числі здійснюватиме допомогу іншим елементам суспільства [3].

Законом України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» № 5073 благодійною діяльністю визначається, що благодійною діяльністю є добровільна особиста та/або майнова допомога, що не передбачає одержання благодійником прибутку, а також сплати будь-якої винагороди або компенсації благодійнику від імені або за дорученням бенефіціара, що представлено на рис. 1.

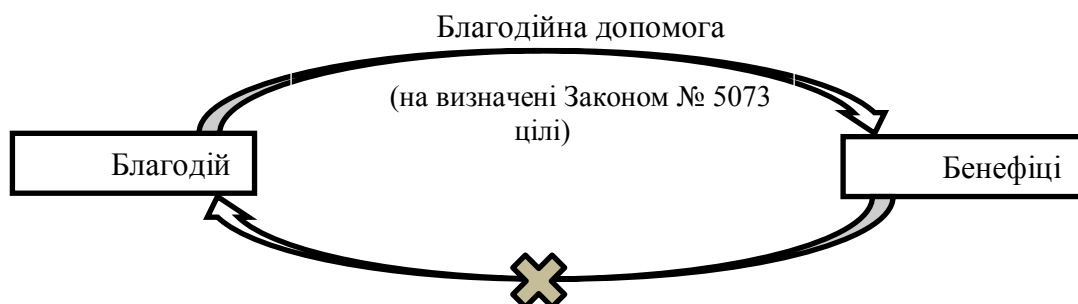

Рис. 1. Благодійна діяльність

Таким чином, наприклад, до благодійності не відноситься поворотна

фінансова допомога, хоча вона, безперечно, позитивно впливає на ділову репутацію.

Суб'єкти благодійної діяльності, як видно з рис. 1 поділяються на благодійників (тих, хто надають благодійну допомогу) та бенефіціарів (тих, хто отримує благодійну допомогу). Ними можуть бути будь-який суб'єкт господарювання: власне благодійні організації, фізичні чи юридичні особи. Єдине обмеження стосується політичних партій, кандидатів на виборні посади, з метою уникнення як фінансового, так і психологічного маніпулювання думками виборців.

Благодійна допомога може надаватися підприємством у формі подарунку чи пожертви. Різниця між ними, відповідно до Закону № 5073, полягає в тому, що пожертва здійснюється з метою досягнення бенефіціаром певних, наперед визначених цілей благодійної діяльності, котрі визначені у ст. 3 вищезгаданого Закону.

Господарські операції з обліку різних видів благодійної допомоги систематизовані в табл. 1.

Таблиця 1

Бухгалтерський облік благодійної допомоги

Зміст	Дт	Кт
Одержання благодійної допомоги у вигляді грошових коштів	311	483
Отримання благодійної допомоги у формі матеріалів для огороження культурно-значимого місця	205	483
Витрачання благодійної допомоги на попередньо обумовлені цілі	483	311
Побудова паркана, з матеріалів отриманих, як пожертва для огороження культурно-значимого місця	483	205
Надання благодійної допомоги грошовими коштами	949	37
Надання благодійної допомоги у вигляді безоплатно наданих послуг	949	36
Передача ОЗ чи МНМА по залишковій вартості	977	105
Сума накопиченого зносу ОЗ чи МНМА	13	105

Джерело: створено автором на основі 1, 3.

Здійснення благодійної діяльності передбачає оформлення переліку необхідних документів, основним серед яких є договір. Відповідно до вищезазначених форм допомоги розрізняють договори пожертви та дарування.

Договір дарування зазвичай складається у письмовій формі, коли передача дарунку планується у майбутньому. Таким чином затверджується

зобов'язання дарувальника перед бенефіціаром. У випадку, якщо предметом дарування є об'єкт нерухомості, то такий договір має бути засвідчений нотаріально.

Договір пожертви є підвидом договору дарування, згідно зі ст. 729 ЦКУ. Він вважається укладеним з моменту прийняття бенефіціаром пожертви. У письмовій формі його складають з метою визначення цілей застосування допомоги та порядку її використання [1].

Попереднє оформлення умов благодійної діяльності відбувається через використання листів-прохань чи заяв, коли потенційний отримувач виступає ініціатором; листів-пропозицій, якщо ініціатором є благодійник. Також, з боку надавача допомоги, домовленості підкріплюються відповідним наказом [1].

Якщо допомога надається благодійній чи неприбутковій організації, для цілей оподаткування благодійнику необхідні підтвердні документи про внесення даних організацій до відповідних реєстрів держави.

Крім того, суб'єктами благодійної діяльності мають бути оформлені звичайні облікові первинні документи, котрі фіксують факт вчинення будь-якої господарської операції. Платіжні доручення – при перерахуванні грошових коштів; видаткові накладні, акти приймання-передачі – при передачі ТМЦ; акти про надання послуг – при їх наданні тощо [2].

Питання обліку благодійної діяльності не втрачають актуальності у наукових та професійних колах. Специфіка обліку залежить від класифікації видів благодійної допомоги (цільова та нецільова) [4], аспектів її оподаткування, зокрема, податком на доходи фізичних осіб [5], розмежуванням підходів з точки зору сторін: суб'єкта – отримувача благодійної допомоги та суб'єкта-благодійника.

Оскільки для благодійних організацій благодійна діяльність є основною операційною, то їх облік має певні відмінності. Перспективою подальших досліджень є унаочнення видів благодійної діяльності та способів інституційної взаємодії суб'єктів – учасників таких операцій.

Література

1. Бобрик Н. Благодійна допомога: обліковуємо добрі справи. *Все про бухгалтерський облік*. 2020. № 114. С. 36-39
2. Єгорова Ю. Благодійна діяльність підприємств від А до Я. *«Дебет-Кредит» - online*. 2017. № 47. URL: <https://news.dtki.ua/taxation/common/51503> (дата звернення: 29.04.2021)
3. Єгорова Ю. Фіндопомога резиденту: чи є ділова мета? *«Дебет-Кредит» - online*. 2020. №46. URL: <https://online.dtki.ua/book/136262f4-0235-4a28-9695-927e04f83440/navPoint-11> (дата звернення: 29.04.2021)
4. Канцедал Н. А. Марченко Л. В. Благодійна допомога фізособі зі сторони як об'єкт оподаткування податком на доходи фізичних осіб. *Економіка і підприємництво: організаційно-методологічні аспекти обліку, фінансів, аудиту та аналізу: зб. наук. пр. ПДАА*. Вип. 17. Том 2. Полтава, 2017. С. 170-

173. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/2982> (дата звернення: 29.04.2021)

5. Канцедал Н. А., Марченко Л. В. Критерії розмежування цільової та нецільової благодійної допомоги підприємства фізичним особам, що не є його співробітниками. *Сучасний менеджмент: проблеми та перспективи розвитку: матеріали 2-ої Всеукраїнської наук.-практ. конф. /упоряд. Федорова Т. В., Боліла С. Ю.* Херсон, ХДАУ. 19.05.2017: тези доповідей. 2017. С. 93-96. . URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/431> (дата звернення: 29.04.2021).

ОСОБЛИВОСТІ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

*Ю. Подгорна, магістр,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В сучасних умовах підприємництва недоцільно розділяти систему обліку і контрольні процедури. За допомогою системи обліку фіксуються господарські процеси і явища, які відбулись у підприємця з господарськими засобами і джерелами їх утворення, але це також необхідно і проконтролювати. Для керівництва аграрних виробників все більшої ваги набувають контрольні процедури, які стають основним способом забезпечення необхідного рівня рентабельності діяльності. Ефективна система контрольних заходів щодо рівня витрат в аграрному виробництві має сприяти скороченню витрат щодо використання матеріальних цінностей, припиненню нецільового використання необоротних активів, оптимізації процесів посіву і збирання урожаю, підвищенню конкурентоспроможності аграрного підприємства за рахунок зниження собівартості виробленої продукції.

Внутрішній контроль здійснюють спеціалісти підприємства, його завданням є забезпечення виробництва запасами, їх збереження, сприяння впровадженню прогресивних технологій і раціональних методів праці, економне використання паливно-енергетичних ресурсів з метою зниження собівартості продукції. Характерною особливістю внутрішнього контролю витрат виробництва є те, що він проводиться в процесі господарської діяльності (у момент здійснення та оформлення господарських операцій) і дає можливість вчасно виявляти недоліки, вивчати причини їх виникнення та вживати заходів щодо їх усунення.

Одним із основних методів бухгалтерського обліку є інвентаризація, що покликана забезпечити контроль за збереженням і використанням майна шляхом порівняння та перевірки даних бухгалтерського обліку й фактичної наявності об'єктів обліку. Загальний порядок проведення інвентаризації затверджено відповідним нормативно-правовим актом — Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань [1]. Проте діяльність підприємств

аграрного сектору має певні особливості, тому Міністерством аграрної політики затверджені відповідні Методичні рекомендації з інвентаризації сільськогосподарських підприємств [2]. Періодичність проведення інвентаризації у рослинництві також має свою специфіку, обумовлену різноманіттям об'єктів та їх властивостям.

Для різних об'єктів інвентаризації, як правило, створюють окремі робочі інвентаризаційні комісії, оскільки об'єкти у сільському господарстві (земельні угіддя, елеватори і т.п.) не тільки часто територіально віддалені один від одного, але й потребують певних спеціальних знань членів інвентаризаційних комісій.

Оперативний контроль доцільно здійснювати щоденно. Наступний контроль дозволяє встановлювати недоліки попереднього та поточного контролю. Цей контроль являє собою перевірку щодо правильності і законності здійснених господарських операцій в досліджуваному підприємстві, дозволяючи виявляти порушення та зловживання, що зумовлює можливість розробки заходів щодо усунення виявлених недоліків, а також попередження їх у майбутньому. Такий контроль на підприємстві проводять після завершення всіх господарських операцій, що перевіряються, а також не дає змоги впливати на те, що вже здійснено, але його перевагою є можливість впливати на діяльність в майбутньому, за рахунок виявлених недоліків в минулому та розробки пропозицій щодо недопущення помилок.

Взагалі внутрішній контроль не досить розвинений, про це свідчить наявність лише епізодичних його проявів у вигляді інвентаризації; окремі контрольні процедури виконуються без координації з боку системи управління, адже підсумок контрольних процедур стосується лише заключного (ретроспективного) виду контролю, тобто, як правило, це одинична дія, якої недостатньо для потреб ефективного управління. Вважаємо доцільним для усунення цієї проблеми розробку і впровадження дієвої системи внутрішнього контролю на підприємстві.

Здійснюючи контролюючі процедури, контролер визначає можливі недоліки, які виявляють в ході перевірки. Контрольні процедури мають бути простими і заснованими на нескладних методах, оскільки надмірна складність контрольних дій спричиняє збільшення витрат, що пов'язані із здійсненням контролю та призводить до того, що менеджери підприємства не розуміють і не підтримують систему контролю. Розроблені напрямки удосконалення контролю витрат на виробництво і вихід продукції рослинництва спричинять наявність зворотного зв'язку, який дозволить на основі оцінки інформаційного забезпечення впливати на систему виробництва, корегуючи відповідні цілі та процес функціонування виробництва в цілому.

Отже, система контролю на підприємстві має бути побудована так, щоб своєчасно інформувати керівників підприємства про необхідність проведення коригуючих та попереджувальних заходів на основі прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене Наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

2. Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств № 37-27-12/14023 від 04.12.2003. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1402555-03#Text>

СУЧАСНІ ФОРМИ БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ: ЇХ ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

*Т.П. Погорєлова, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Безготівкові розрахунки, концентруючи всі тимчасово вільні грошові кошти в банку, створюють можливість використовувати їх як ресурси для короткострокового кредитування.

Безготівковий платіжний оборот повністю проходить через банківські установи, в яких ведуться рахунки підприємств і організацій.

Національний банк України видає обов'язкові для всіх банків та їх клієнтів нормативні акти, що визначають правила розрахунків.

Безготівкові розрахунки здійснюються за допомогою безготівкових перерахувань по розрахунковим, поточним і валютним рахункам клієнтів в банках, систем кореспондентських рахунків між різними банками, клірингових заліків взаємних вимог через розрахункові палати, а також за допомогою векселів та чеків, що замінюють готівку. Безготівкові розрахунки здійснюються в основному через банківські, кредитні і розрахункові операції. Їх застосування дозволяє істотно знизити витрати на грошове звернення, скорочує потребу в готівкових коштах, забезпечує їх більш надійне збереження.

Форма безготівкових розрахунків визначається платіжним інструментом, за допомогою якого розрахунки здійснюються.

Згідно до Постанови Національного банку України «Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті від 21 січня 2004 року №22 платіжні інструменти – засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому виді носії інформації, використання якого ініціює переказ коштів з відповідного рахунку платника».

В Україні безготівкові розрахунки можуть здійснюватися із застосуванням платіжних інструментів у формі:

- 1) платіжного доручення;
- 2) платіжної вимоги–доручення;

- 3) платіжної вимоги;
- 4) розрахункового чека;
- 5) акредитива;
- 6) інкасового доручення (розпорядження);
- 7) векселів;
- 8) банківської платіжної картки.

Розглянемо деякі з форм з їх достоїнствами і недоліками.

Основною формою безготівкових розрахунків є платіжне доручення.

Платіжні доручення - це форма безготівкових розрахунків, що є розпорядженням вкладника рахунку (платника) своєму банку про переведення певної суми на рахунок одержувача коштів, відкритий у цьому або іншому банку.

При розрахунках платіжними дорученнями банк зобов'язується за дорученням платника за рахунок коштів, що знаходяться на його рахунках, перевести певну грошову суму на рахунок зазначеної платником особи в цьому або іншому банку в строк, передбачений законом або встановлюваний відповідно до нього, якщо інший строк не передбачений договором банківського рахунку.

Платіжні доручення за домовленістю сторін можуть бути термінові, дострокові.

Платіжне доручення може бути сплачено повністю або частково за відсутності грошей на рахунку платника, про що робиться відмітка на платіжному документі.

Платіжні вимоги-доручення - вимога постачальника до покупця оплатити на основі отриманих ним від розрахункових і відвантажувальних документів (транспортної накладної) вартість поставленої за договором продукції, виконаних робіт і послуг обслуговуючому банку. Випишується постачальником. Платник зобов'язаний протягом трьох днів подати в обслуговуючий банк акцепт на оплату.

Платник, визначивши можливість оплати отриманого платіжної вимоги-доручення, здає даний документ в обслуговуючий його банк для перерахування акцептованої ним суми на розрахунковий рахунок продавця. Таким чином, платіжна вимога-доручення являє собою вимогу продавця до покупця і доручення покупця своєму банку здійснити оплату на підставі розрахункових і відвантажувальних документів, що поставляється.

Платіжна вимога - розрахунковий документ, що містить вимогу кредитора - отримувача коштів за основним договором до боржника (платника) про сплату певної грошової суми через банк. Ця форма розрахунку більш відповідає фінансовим та господарським інтересам постачальників і покупців.

Розрахунковий чек - письмове доручення банку про переказ грошей з рахунку чекодавця на рахунок чекодержателя.

Сфера застосування акредитивної форми розрахунків недостатньо широка, її питома вага в структурі форм безготівкових розрахунків мала, але

відносно стабільна в умовах як планово-розподільчої, так і ринкової економік. Акредитив - це розрахунковий документ з дорученням однієї кредитної установи іншій здійснити за рахунок спеціально депонованих коштів оплату документів за відвантажений товар.

Постачальник подає в банк, який його обслуговує, заяву із зазначенням умов використання депонованих коштів. Після повідомленні про відкриття акредитива постачальник відвантажує товар і не пізніше трьох робочих днів після цього подає в установу банку реєстри рахунків і транспортні або інші документи, що підтверджують відвантаження. Якщо документи відповідають умовами акредитива, кошти того ж дня я зараховуються на рахунок постачальника.

За операціями з акредитивами всі зацікавлені сторони мають справу тільки з документами, а не з товарами, послугами або іншими видами виконання зобов'язань, з якими можуть бути пов'язані ці документи.

Інкасові доручення застосовуються при розрахунках по інкасо в випадках, передбачених договором, і розрахунках за розпорядженнями стягувачів засобів. Одержувачем коштів може бути банк, в тому числі банк платника.

Розрахунки векселями - одна з форм негрошових розрахунків, притаманних ринковій економіці. Правова регламентація угод, укладених з використанням векселів, здійснюється спеціальним вексельним законодавством.

Вексель - це письмове боргове зобов'язання, оформлене за встановленою формою, відповідно до якого юридична особа, яка видала вексель (векседавець) бере на себе зобов'язання виплатити власнику векселя (векселедержателю) зазначену у векселі суму в зазначений термін.

У сфері грошового обігу банківські (пластикові) картки є однією з прогресивних технологій організації безготівкових розрахунків. Найважливіша особливість всіх пластикових карт полягає в тому, що на них зберігається певний набір інформації, який використовується в різних прикладних програмах.

У широкому сенсі банківська картка являє собою пакет банківських послуг, що включає три основних елементи: відкриття клієнту рахунку, надання картки і забезпечення руху грошових коштів відповідно до розпоряджень його власника. У вузькому сенсі картка - носій реквізитів рахунку, виконує дві основні функції: засіб ідентифікації клієнта і засіб доступу до рахунку.

Відома досить широка класифікація видів карток:

- поділ на клієнтську, використовувану тільки клієнтом банку при отриманні готівки для платежів або для підтвердження фінансових операцій, пов'язаних з банківським рахунком клієнта, і корпоративну, що дозволяє розпоряджатися грошовими коштами, що знаходяться на рахунку, а також здійснювати інші операції уповноваженою юридичною особою;

- в залежності від мети використання можливо поділ на платіжну і ідентифікаційну карти, при якому перша служить для забезпечення платежів, а остання ідентифікує власника картки для подальшої його реєстрації в інформаційно-технологічному процесі як суб'єкта, що дав санкцію на проведення однієї або декількох технологічних операцій;

- градація карток на кредитові і дебетові, при якій перші пов'язані з відкриттям кредитної лінії в банку, що дозволяє власнику користуватися кредитом при купівлі товарів і при отриманні касових позик, тоді як другі використовуються лише для отримання готівкових грошових сум в банківських автоматах або купівлі товарів з розрахунком через електронні термінали. Гроші при цьому списуються з рахунку власника картки в банку.

За своїми функціональними властивостями пластикові картки діляться на дебетові, розрахункові і кредитні.

Поширення пластикових карт обумовлено їх зручністю в застосуванні для різних суб'єктів підприємницької діяльності: для підприємців - в силу спрощення механізму розрахунків за поставлену продукцію, виконані роботи, надані послуги; для фізичних осіб - як альтернатива готівці.

Разом з тим зазначені переваги можуть бути реалізовані в повній мірі лише за наявності розвиненої карткової інфраструктури.

Отже, проаналізувавши всі достоїнства і недоліки форм безготівкових розрахунків, можна зробити висновок про те, що зараз, більший пріоритет приймають платіжні доручення та банківські платіжні картки, тому що вони прості і зручні у використанні.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ЯК ДІЄВИЙ МЕТОД КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

*Т.М. Саванчук, к.е.н. доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», встановлено, що: «метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства» [2], але для того щоб облік міг досягти вказаної мети, необхідно систематично здійснювати контроль за господарськими операціями. В системі такого контролю чільне місце займає контроль за станом розрахунків з постачальниками і підрядниками та правильністю їх відображення в обліку, адже такі розрахунки здійснюються всіма суб'єктами господарювання, а гарантією їх нормального функціонування є своєчасний розрахунок за отримані цінності чи виконані роботи.

Враховуючи, що за несвоєчасні розрахунки підприємство може сплатити штрафи і неустойки, працівники бухгалтерії повинні постійно здійснювати контроль за станом розрахунків з контрагентами. В той же час, для контролю за станом розрахунків з постачальниками та підрядниками, із всіх можливих методів, на підприємствах України, найбільш часто застосовується інвентаризація зазначених розрахунків перед складанням річної звітності.

Порядок проведення інвентаризацій та відображення в обліку їх результатів із 01.01.2015 року регулюється «Положенням про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженим наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014» [1]. Відповідно до вказаного Положення, підприємства самостійно визначають кількість інвентаризацій, строки та дати їх проведення і перелік об'єктів, що підлягають інвентаризації, крім випадків, коли проведення інвентаризації є обов'язковим.

Ми вважаємо, що проведення лише річних інвентаризацій заборгованостей для раціонального контролю за станом розрахунків з постачальниками та підрядниками недостатньо. Її необхідно здійснювати хоча б раз на квартал. При цьому щорічно на підприємстві необхідно затверджувати план проведення інвентаризацій та внести інформацію про періодичність їх здійснення до Наказу про облікову політику.

Щодо повноти інвентаризації заборгованостей, то дана процедура потребує підготовки Актів звірок за усіма сумами заборгованості, що рахуються в аналітичному обліку підприємства. Зрозуміло, що кількість таких актів звірки може бути великою, але якщо їх підготовку автоматизувати, то цей процес забере значно менше часу.

Для більш раціонального підходу до інвентаризації розрахунків, слід звернути також увагу на суттєвість інформації, що відображається у фінансовій звітності, і зосередитися на інвентаризації суттєвих сум заборгованостей за розрахунками з постачальниками та підрядниками.

Проведені дослідження засвідчили також, що на більшості підприємств не здійснюють належного процесу документування результатів інвентаризації розрахунків з постачальниками та підрядниками, що є порушенням законодавчих вимог. Тому кожному суб'єкту господарювання необхідно визначитися з формами документів, які варто складати для доведення результатів інвентаризації заборгованостей до керівництва, тим паче, що порядок їх складання регламентується кількома нормативними документами.

Виходячи з цього вважаємо за необхідне визначити сукупність документів, що має бути складена суб'єктами господарювання для забезпечення належного документування інвентаризації розрахунків з постачальниками та підрядниками (таблиця 1).

Дані таблиці засвідчують, що до цього часу українські підприємства при оформленні результатів інвентаризації мають користуватися Постановою Держкомстату СРСР від 28.12.89 р. № 241 «Про затвердження форм первинної облікової документації для підприємств і організацій», так як саме цією

Постановою передбачені форми документів, що дозволяють відобразити результати інвентаризації розрахунків з постачальниками та підрядниками.

Таблиця 1

Документи, що складаються під час інвентаризації розрахунків з постачальниками та підрядниками на підприємстві

Назва	Чим затверджено форму	Примітка
Наказ на проведення інвентаризації та склад комісії	Затвердженої форми немає	Підписується керівником і встановлює строки проведення інвентаризації та інвентаризаційну комісію
Виписка про стан/наявність дебіторської заборгованості	Затвердженої форми немає	Складають підприємства - кредитори надсилають дебіторам. Дебітори мають відповісти на виписки протягом 10 днів. Документ є підставою для складання Акта інвентаризації розрахунків і підтверджує достовірність заборгованості, що обліковується
Акт звірки розрахунків	Єдиної затвердженої форми немає.	Акт може бути використаний як альтернатива виписки про стан/наявність заборгованості.
Акт інвентаризації розрахунків з покупцями, постачальниками та іншими дебіторами і кредиторами (№ инв-17)	Постанова № 241 «Про затвердження форм первинної облікової документації для підприємств і організацій» [3]	Складають як зведений документ з інвентаризації розрахунків, в якому відображають як загальні суми заборгованостей за рахунками обліку, так і суми узгодженої і неузгодженої заборгованості, а також заборгованості, щодо якої минув строк позовної давності.
Довідка до акта інвентаризації розрахунків з покупцями, постачальниками та іншими дебіторами і кредиторами (Додаток до форми № инв-17)	Постанова № 241 «Про затвердження форм первинної облікової документації для підприємств і організацій» [3].	У довідці наводять перелік заборгованості, щодо якої минув строк позовної давності, а також інформацію про осіб, винних у пропусценні такого строку.

Крім цього, варто звернути увагу на те, що для частини документів, складання яких передбачене законодавством України в ході інвентаризацій, взагалі не існує затверджених форм. Це вимагає від підприємств самостійної розробки форм таких документів і затвердження їх окремим наказом, чи як додаток до Наказу про облікову політику, адже саме аналіз матеріалів інвентаризації розрахунків з постачальниками та підрядниками дає змогу бухгалтеру підприємства зосередити увагу на сумнівних розрахунках, перевірити законність списання певних сум заборгованостей з балансу.

Крім того, в ході складання актів звірки необхідно перевірити правильність і своєчасність виконання договірних зобов'язань перед постачальниками і підрядниками. Встановити наявність договорів поставки цінностей, доцільність їх придбання, дотримання встановлених договорами строків розрахунків.

Щоб встановити повноту оприбуткування матеріальних цінностей, члени комісії зіставляють дані про їх кількість і вартість за платіжними документами з даними документів на їх оприбуткування і показниками аналітичного обліку розрахунків з постачальниками, книгами складського обліку, звітами про рух товарно-матеріальних цінностей. При цьому також звертають увагу на правильність застосування постачальниками цін, тарифів за послуги. Подібні факти виявляють зіставленням цін, вказаних у рахунках постачальників, з цінами, вказаними в договорах.

Таким чином, проведення інвентаризації заборгованостей, належне документування її результатів з глибоким аналізом причин розходжень у сумах заборгованостей при розрахунках з постачальниками та підрядниками, на нашу думку, значно поліпшить стан контролю за розрахунковими відносинами на українських підприємствах. За таких умов на кінець звітних періодів практично всі суми заборгованостей будуть погоджені з контрагентами.

Література

1. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.14. *Баланс*. 2015. № 85-86. С. 21 – 34.

2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. Дата звернення 07.05.2021.

3. Про затвердження форм первинної облікової документації для підприємств і організацій: постанова Держкомстату СРСР від 28.12.89 р. № 241. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0241697-89>. Дата звернення 07.05.2021.

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ, ЯК СКЛАДОВА ЕФЕКТИВНОЇ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

*Є. Серченко, студентка групи М2ОПз-1-20
Науковий керівник: Ю.Л. Якубенко, к.е.н., доцент,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Ефективна діяльність підприємства в сучасному суспільстві вимагає особливих підходів до управління. Одним з таких підходів є контроль. Контроль як функція управління забезпечує прийняття оперативних та стратегічних рішень в галузі управління підприємством.

Основне призначення контролю - це забезпечення дотримання діючого законодавства, оцінка економічної ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства.

Контроль заробітної плати - це функція управління, що складається з системи спостереження і перевірки процесу обліку заробітної плати відповідно до прийнятих управлінських рішень.

Основна мета контролю - об'єктивно вивчити стан обліку на підприємстві і виявити чинники, що негативно позначаються на ньому.

Основні завдання контролю:

- 1) забезпечити і проконтролювати витрати підприємства;
- 2) зміцнити законність державної та договірної дисципліни;
- 3) досягти економного та раціонального використання коштів підприємства;
- 4) виявити резерви зростання і використовувати їх для підвищення ефективності виробництва;
- 5) виявити шляхи вдосконалення роботи підприємства [3].

Загалом, контроль необхідний скрізь, де існує система, призначена для виконання певних завдань і досягнення певних цілей.

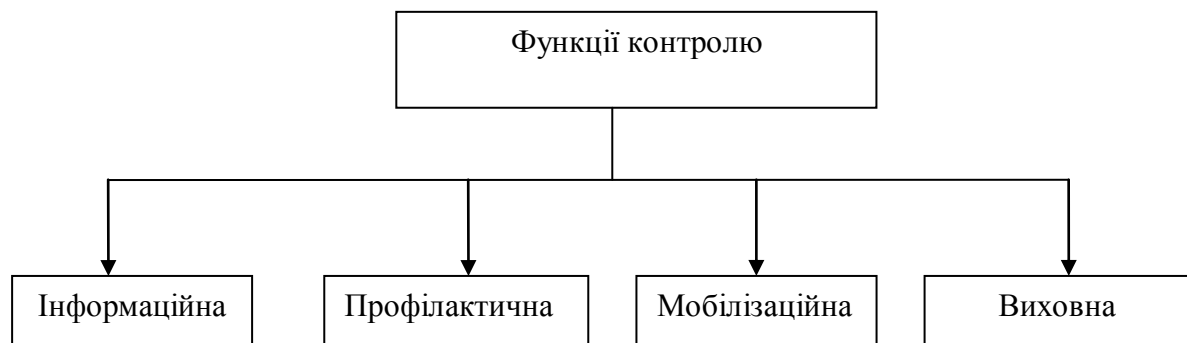

Рис. 1. Функції контролю

Переваги застосування контролю в управлінській діяльності [2]:

- заходи контролю виявляють недоліки і дають можливість скорегувати програму дій для подальшого здійснення діяльності, доповнюючи планування,

яке в силу непередбачених обставин в майбутньому не може врахувати всіх можливих ускладнень, що виникають в управлінській діяльності;

- контроль дозволяє виявити деструктивні і конструктивні явища, а також визначити перспективи для подальшого розвитку діяльності;

- контроль дозволяє вчасно виявити і виправити помилки і упущення, сприяючи запобіганню кризи в управлінській діяльності.

Основні функції контролю представлені на рисунку 1.

Коротка характеристика функцій контролю представлена в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика функцій контролю

Функції контролю	Коротка характеристика
Інформаційна	Інформація, отримана в ході проведення контролю, є вирішальною для прийняття управлінських рішень, забезпечує розвиток і нормальне функціонування діяльності підприємства
Профілактична	Контроль необхідний як для виявлення, порушень, розкрадань і недоліків, так і для запобігання подібних дій в майбутньому
Мобілізуюча	Забезпечує раціональне використання ресурсів для ефективного ведення бізнесу
Виховна	Забезпечує ведення діяльності згідно з чинним законодавством

Система фінансово-економічного контролю - це сукупність суб'єктів, об'єктів і предметів контролю, які представляють собою єдине ціле в процесі проведення і зіставлення рівня досягнутих результатів з прийнятими управлінськими рішеннями, а також спрямованих на вироблення регулюючих заходів з коригувальним впливом.

Особливістю контролю і головною його складовою є зворотний зв'язок, який здійснюється між об'єктом управління і системою управління. Застосування зворотного зв'язку дозволяє отримати оперативну інформацію про дійсний стан справ керованого об'єкта і про фактичне виконання управлінського рішення [1].

Для того, щоб підприємство могло займати одне з лідируючих місць в рейтингу надійності, необхідно враховувати різні фактори, що впливають на його фінансове благополуччя і ділову репутацію. У числі внутрішніх факторів - грамотно організована і оперативно функціонуюча система внутрішнього контролю підприємства, яка попереджає або мінімізує ймовірність виникнення помилок в обліку і звітності, а також розрахунках з контрагентами, що дозволяє забезпечувати надійність бізнесу. Система внутрішнього контролю підприємства має свої особливості, так як регламентована на законодавчому рівні. Вона спрямована на виконання наступних функцій: забезпечення дотримання працівниками етичних норм, принципів професіоналізму та компетентності.

Внутрішній контроль відповідно до повноважень, визначених установчими документами і внутрішніми організаційно-розпорядчими документами, здійснюють уповноважені особи.

Контрольні дії, доцільно згрупувати за такими категоріями процедур:

- перевірка виконання. Такі контрольні дії включають в себе оглядові перевірки і аналіз фактичних показників у порівнянні з кошторисними і прогнозними показниками, а також в порівнянні з показниками за попередні періоди. Також дана процедура передбачає зіставлення внутрішніх даних з відомостями, отриманими з зовнішніх джерел інформації;

- обробка інформації. Різноманітні контрольні процедури в частині обробки інформації, що виконуються для перевірки точності, повноти і санкціонування операцій і діляться в області інформаційних систем на дві великі групи засобів контролю: загальні засоби контролю і прикладні. Загальні засоби контролю за інформаційною системою зазвичай включають в себе засоби контролю щодо захисту від несанкціонованого доступу, придбання, розвитку і обслуговування прикладних програм інформаційних систем. прикладні засоби контролю застосовуються для обробки окремих видів інформації. Наприклад, перевірка арифметичної точності бухгалтерських записів, ведення обліку та оглядова перевірка рахунків, складання оборотних відомостей; автоматизовані процедури контролю;

- перевірка наявності та стану об'єктів. Такі контрольні дії спрямовані на забезпечення збереження активів, включаючи заходи, що обмежують доступ до активів або бухгалтерських записів;

- розподіл обов'язків. Наділення різних співробітників повноваженнями санкціонування операцій в обліку і зберігання активів, що зменшують можливість приховування помилки або недобросовісних дій в процесі звичайного виконання персоналом своїх обов'язків;

- планування (бюджетування) і прогнозування. Є важливим інструментом управління підприємством для цілей прийняття ефективних управлінських рішень щодо очікуваних фактів господарського життя або реалізації проєктів;

- перерахунок. Повторне обчислення показників для цілей оцінки правильності розрахунку і виявлення рахункових помилок;

- оцінка ризиків. Оцінці підлягають підприємницькі ризики, до яких відносяться політичний, валютний, соціальний, економічний, податкові ризики, а також внутрішні ризики підприємства – ризик неефективного управління, ризик непрофесіоналізму, тощо. Безперервне виявлення ризиків і їх оцінка дозволяють підприємству мінімізувати наслідки впливу об'єктивних ризиків, виявляти й усувати суб'єктивні ризики [4];

- моніторинг помилок. Є важливим і безперервним процесом в системі внутрішнього контролю підприємства. Даний інструмент контролю дозволяє оперативно виявляти помилки різного роду: рахункові або при прийнятті управлінських рішень, що здійснюються навмисно і випадкові, одноразові або повторювані, а також мінімізувати їх негативні наслідки для підприємства.

Таким чином, грамотна організація внутрішнього контролю, підвищує достовірність бухгалтерської фінансової звітності та дозволяє уникнути порушень і розбіжностей при проведенні аудиту і перевірок різними контролюючими органами.

Література:

1. Воронко Р.М. Контроль у системі споживчої кооперації України: сучасний стан та перспективи розвитку: *монографія*. Львів : Львівський торговельно-економічний університет, 2016. 448 с.
2. Гуцаленко Л.В., Коцупатрий М.М., Марчук У.О. Внутрішньогосподарський контроль : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 496 с.
3. Саух І.В. Внутрішній контроль затрат на оплату праці: організаційний підхід. *Вісник Житомирського державного технологічного університету*. 2011. № 3(57). С. 146–151.
4. Щирська О.В. Координація роботи системи внутрішнього контролю на підприємстві. *Бухгалтерський облік, аналіз та аудит: проблеми теорії, методології, організації*. 2015. № 1. С. 221–230.

КЛАСИФІКАЦІЯ ОРЕНДНИХ ОПЕРАЦІЙ ДЛЯ ЦІЛЕЙ ОБЛІКУ

*О.С. Ткаченко, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

На сьогоднішній день в умовах ринкової економіки орендні відносини вийшли на якісно новий рівень, який визначається множинністю учасників, тривалістю термінів оренди, а так само специфічністю предметів, що здаються в оренду Найбільшу популярність з усіх існуючих видів оренди має фінансова оренда (лізинг), яка розглядається підприємствами як альтернативний варіант покупки дорогих основних засобів з тривалими термінами експлуатації.

Для побудови ефективної системи обліку орендних операцій необхідно виявити й усвідомити основні особливості їх окремих видів і форм, оскільки досить часто зовнішня подібність майново-правових відносин призводить до виникнення термінологічних розбіжностей, неузгодженостей законодавства, ототожнення окремих їх видів, що в цілому впливає на процес облікового відображення даних видів відносин і призводить до формування викривленої бухгалтерської звітності.

Визначальну роль при побудові дієвої методики орендних операцій відіграє розуміння їх сутності з економічної та юридичної точок зору. На основі проведеного аналізу існуючих підходів дослідників встановлено, що орендні операції з позиції власника об'єкта оренди слід розглядати як одну із форм

економічних відносин, що є процесом тимчасового передавання права користування й розпоряджання об'єктом власності (землею, майновими комплексами, основними засобами, нематеріальними активами та іншим майном) на еквівалентний його вартості розмір орендної плати (рис. 1).

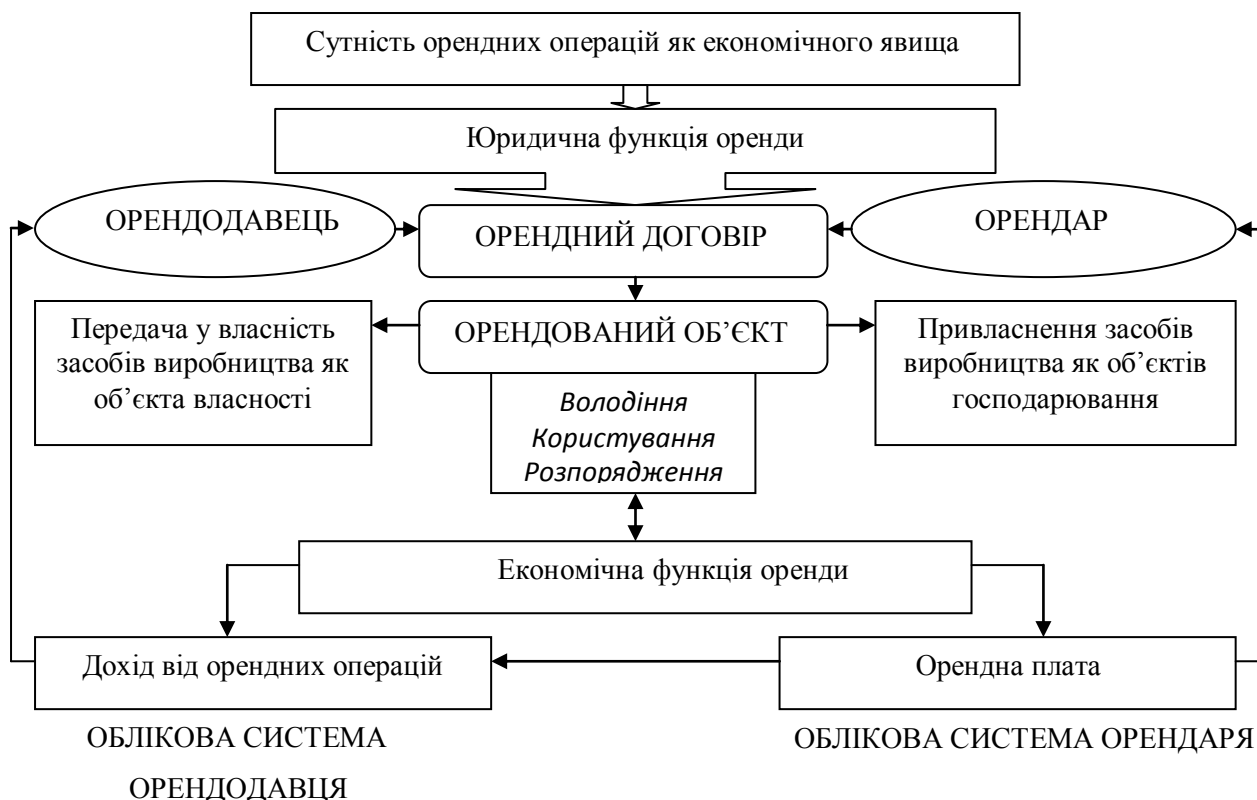

Рис. 1. Орендні операції в системі економічних відносин: обліковий аспект

Вищенаведені процеси мають бути чітко ідентифіковані обліковими системами двох даних суб'єктів орендних відносин та відображені в бухгалтерській звітності. Згідно з національним П(С)БО 14 «Оренда» та міжнародним МСФЗ 16 «Оренда» виділяють два основні види оренди – операційну та фінансову оренди (рис. 2) [2].

Окрім вищенаведеної класифікації дослідники пропонують більш детальні, розширені класифікаційні ознаки орендних операцій для потреб обліку. Наприклад, Ніколаєнко Н.В., «окрім традиційного підходу, пропонує розглядати види орендних операцій, виходячи із: 1) обсягу обслуговування орендних операцій; 2) типів орендних платежів; 3) схеми розподілу орендних платежів» [1].

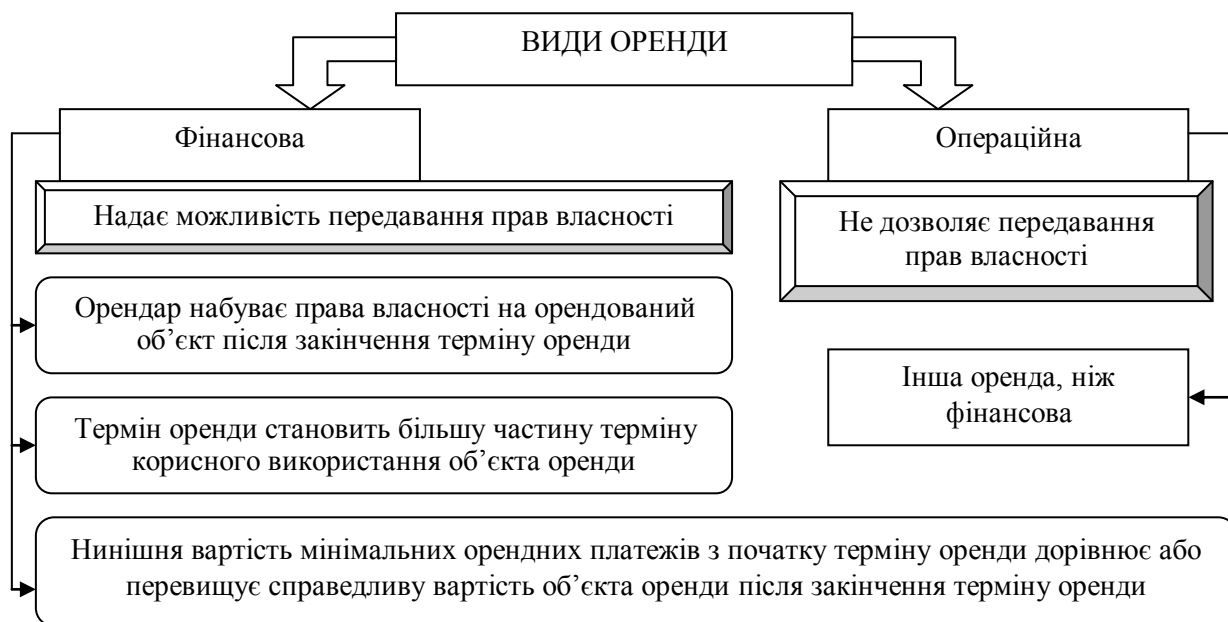

Рис. 2. Види оренди за П(С)БО 14 «Оренда» та МСФЗ 16 «Оренда»

Використання такої класифікації та відповідних виділених видів орендних операцій дозволяє побудувати таку систему бухгалтерського обліку, що буде максимально наближеною до потреб зацікавлених користувачів облікової інформації. Окрім цього слід враховувати, що спеціалізовані види класифікацій орендних операцій можуть бути розроблені для задоволення цілей різних видів бухгалтерського обліку, зокрема управлінського, стратегічного тощо.

Водночас, запропоновані в національному та міжнародному стандартах базові положення бухгалтерського обліку орендних операцій на сьогодні в окремих випадках піддаються критиці,

Література:

1. Ніколенко Н.В. Облік та аналіз орендних операцій на підприємствах торгівлі : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Н.В. Ніколенко; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – Київ, – 2015, 22 с.

2. Положення стандарт бухгалтерського обліку 14 «Оренда» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290, із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada2.gov.ua>.

АУДИТ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*О.С. Ткаченко, к.е.н., доцент
Р. Величко, студентка гр. МгОП-1-20
Дніпровський державний аграрно-економічний університет*

В умовах ринкової економіки підприємство виступає в ролі товаровиробника й первинної ланки народного господарства. На будь-якому підприємстві задіяна певна кількість працівників, що виконують певний обсяг робіт й отримують винагороду у вигляді заробітної плати. Саме від оплати праці та зацікавленості людей у якісному виконанні поставлених завдань залежатимуть результати роботи працівників підприємства.

Заробітна плата для більшості людей виступає основним джерелом доходів і є причиною, що приводить працівника на його робоче місце. Оплата праці, з одного боку, має компенсувати витрату фізичних та інтелектуальних сил працівника, а з іншого боку, у працівника не повинно бути відчуття себе як збиткового шляхом порівняння оплати своєї праці з оплатою аналогічної праці на іншому підприємстві.

Заробітна плата – це вагома стаття витрат, яка відіграє важливу роль у формуванні собівартості продукції та відповідно впливає на визначення фінансових результатів підприємства.

Висвітлення достовірної інформації щодо дотримання підприємством чинного законодавства з оплати праці та правильність відображення господарських операцій в обліку, отримання достатніх доказів упевненості в ефективності їх використання, достовірності відображення та розкриття інформації відповідно до діючих принципів та тверджень (якісних аспектів) подання фінансової звітності та оцінка здатності підприємства забезпечувати відтворювальну, стимулюючу, регулюючу та соціальну функції заробітної плати для забезпечення подальшої безперервної діяльності підприємства – усе перелічене є складовими комплексної мети аудиту з розрахунків праці [3].

Основними завданнями, що вирішує аудит розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах, є наступні:

- дотримання законодавчо-нормативної бази із питань виплат (КЗпП, П(С)БО);
- ефективність внутрішнього контролю витрат на оплату праці;
- правильність розрахунків виробітку за виконані роботи та надані послуги та їх відображення в обліку;
- обґрунтованість виплат заробітної плати за трудовими угодами та достовірність відображення в обліку;
- дотримання встановленого порядку віднесення витрат на оплату праці та собівартість продукції;
- правильність визначення розміру сукупного доходу, що підлягає оподаткуванню;

- відповідних нарахувань чи утримань;
- своєчасність перерахувань до бюджету утриманих сум податків та обов'язкових платежів;
- дотримання встановленого порядку депонування заробітної плати та своєчасності перерахування депонованих сум після закінчення строку позовної давності;
- резервування коштів для оплати відпусток [2].

Під час аудиту операцій розрахунків з оплати праці особливе значення має використання фактографічної інформації. Тому аудиторіві необхідно переглянути низку документації, серед якої:

- 1) наказ (розпорядження) про прийняття на роботу;
- 2) особова картка, де подається професійна і соціальна характеристика працівника, перевіряються його якісні показники;
- 3) наказ (розпорядження про переведення на іншу роботу, де розглядається порядок переміщення працівників у межах підприємства та перевіряється дотримання трудового законодавства;
- 4) наказ про надання відпустки подає облік використання відпусток працівниками із дотриманням трудового законодавства;
- 5) наказ про припинення трудового договору показує порядок припинення трудових відносин із працівниками згідно із законом про працю;
- 6) таблиць обліку використання робочого часу і розрахунків заробітної плати подає щоденний облік використання робочого часу та його контроль;
- 7) розрахунково-платіжна відомість показує порядок нарахування і видачі заробітної плати працівникам та контролює оплату праці;
- 8) штатний розклад подає облік заробітної плати персоналу за весь період роботи на даному підприємстві;
- 9) наряди на виконання робіт і їх оплата подають облік виконаних робіт і їх оплату працівникам та використовуються як інформація в контрольному процесі виконання робіт;
- 10) маршрутні картки (листи), що затверджені відповідними органами, показують облік автотранспортних робіт та їх оплату і контролюють як виконання робіт, так і їх оплату;
- 11) відомості (машинограми) аналітичного та синтетичного обліку за рахунком 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» подають облік заробітної плати (оплати праці) і розрахунків з робітниками та службовцями.

Загальний план аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці та інших виплат робітникам має бути досить детальним для того, щоб бути інструкцією для розробки програми аудиту, а його точна форма і зміст залежатимуть від розмірів суб'єкта господарювання, складності аудиторської перевірки, а також від конкретних методик і технологій.

Важливе значення має чітка організація обліково-аналітичної роботи розрахунків з оплати праці на підприємстві.

Відповідно до нового Плану рахунків для обліку розрахунків з оплати

праці призначено рахунок 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» для узагальнення інформації про розрахунки з персоналом оплати праці (за усіма видами заробітної плати, премії, допомоги тощо), а також про розрахунки за не отриману персоналом у встановлений строк суму з оплати праці (розрахунки з депонентами). Має наступні субрахунки: 661 «Розрахунки за заробітною платою»; 662 «Розрахунки з депонентами»; 663 «Розрахунки за іншими виплатами» [5].

Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 26 «Розрахунки з робітниками» передбачено розподіл виплат на поточні виплати, виплати при звільненні, виплати по закінченні трудової діяльності, виплати інструментами власного капіталу, інші довгострокові виплати [4].

Отже, до оплати праці як до однієї з основних статей витрат (яка включається до собівартості продукції і, відповідно, впливає на розмір доходу підприємства) завжди необхідно підходити з особливою увагою з метою забезпечення раціонального використання грошових ресурсів та їх економії на підприємстві.

Джерелом для контролю операцій щодо оплати праці є фактографічна (облікова) інформація, а нормативно_законодавчу інформацію аудитор використовує для того, щоб обґрунтувати законність операцій, пов'язаних з нарахуванням, документальним забезпеченням і обліком цих операцій.

Аудит розрахунків з оплати праці займає об'ємну частину аудиторської перевірки, ця ділянка обліку є досить специфічною та вимагає від аудиторів особливої уваги і зосередженості [1].

Під час даної перевірки аудитору, з одного боку, важливо переконатись у дотриманні підприємством норм чинного законодавства про оплату праці, відсутності порушень умов оплати праці, а з іншого – перевірити правильність сум нарахованої та виплаченої заробітної плати, інших виплат; правильність здійснених нарахувань на фонд оплати праці та відрахувань податків і зборів із заробітної плати, а також відповідність відображення операцій в бухгалтерському обліку і достовірність їх висвітлення у фінансовій звітності підприємства.

Література:

1. Жогова О.Б. Аудит розрахунків з оплати праці / О.Б. Жогова // Незалежний аудитор. – 2013. – № 7 (18). – С. 10-15.

2. Лишиленко О. Бухгалтерський облік розрахунків за виплатами працівникам / О. Лишиленко // Бухгалтерський облік та аудит. – 2004. – № 12.

3. Петрик Е. Аудит расчетов по оплате труда и другим выплатам работникам : требования к организации и методике / Е. Петрик // Бухгалтерский учет и аудит. – 2006. – № 12. – С. 47–54.

4. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам»: наказ Міністерства фінансів України від 28.10.2003 р. № 601. [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03#Text> (дата звернення 06.05.2021).

5. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#n13> (дата звернення 06.05.2021).

ОСОБЛИВОСТІ СКЛАДАННЯ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ МАЛИХ ТА МІКРОПІДПРИЄМСТВ

О.Г. Чепець, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Суб'єкти малого та мікропідприємництва займають особливий сектор економіки будь-якої країни, оскільки сприяють забезпеченню зайнятості населення, виступають важливим фактором соціальної стабільності та економічного зростання.

Один із привілеїв, на який можуть розраховувати представники малого бізнесу в Україні, — право складати скорочену фінансову звітність. Порядок складання і подання такої «малої» фінансової звітності регламентує НП(С)БО 25.

Вичерпний список користувачів НП(С)БО 25 перелічений у п. 2 розділу I стандарту – це мікропідприємства, малі підприємства, непідприємницькі товариства, представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат згідно з податковим законодавством, підприємства, які згідно із законодавством (чи за власним рішенням) складають фінансову звітність за МСФЗ.

На сьогодні НП(С)БО 25 передбачає можливість надання двох комплектів скороченої фінансової звітності (табл.1).

Усі підприємства, на які поширюється дія НП(С)БО 25, можуть самостійно обирати, за якою формою (повною чи скороченою) їм звітувати. Тобто за бажання будь-який з суб'єктів малого підприємництва може подати замість форм № 1-м (1-мс) і № 2-м (2-мс) повноформатний Баланс (Звіт про фінансовий стан) і Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). А річну звітність у складі Балансу (Звіту про фінансовий стан) (форма № 1), Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма. № 2), Звіту про рух грошових коштів (форма № 3), Звіту про власний капітал (форма № 4) і Приміток до річної фінансової звітності (форма № 5).

Суб'єкти господарювання, які складають спрощену фінансову звітність

Найменування форми звітності		Хто складає
Фінансова звітність малого підприємства	Форми № 1-м і № 2-м	— малі підприємства, визнані такими згідно законодавства (окрім платників 3 групи єдиного податку); — представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності
Фінансова звітність мікропідприємства	Форми № 1-мс і № 2-мс	— мікропідприємства, визнані такими згідно законодавства; — підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат згідно з податковим законодавством (підприємства платники єдиного податку 3 групи); — непідприємницькі товариства

Критерії для класифікації підприємств за їх величиною — мікро-, малі, середні та великі — для цілей складання фінансової звітності встановлено ч. 2 ст. 2 Закону «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні». Отже, для того, щоб визначитися зі своєю розмірною групою, потрібні три показники:

- балансова вартість активів — дані ряд. 1300 гр. 4 Балансу за формами № 1, № 1-м і № 1-мс;
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) — показник ряд. 2000 гр. 3 Звіту про фінансові результати за формами № 2, № 2-м і № 2-мс;
- середня кількість працівників — показник вступної частини Балансу за формами № 1, № 1-м і № 1-мс (розраховують за правилами Інструкції зі статистики кількості працівників, затвердженої наказом Держкомстату від 28.09.2005 р. № 286).

Розмірні групи підприємств і критерії оцінки, що відповідають їм (табл.2).

Для того щоб віднести себе до тієї чи іншої розмірної групи, підприємство повинне одночасно відповідати як мінімум двом критеріям, установленим Законом «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні».

Річну фінансову звітність складають:

- мікропідприємства;
- непідприємницьким товариства;
- підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат згідно з податковим законодавством.

Таблиця 2

Класифікація підприємств згідно із Законом «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні»

Категорія підприємства	Критерії оцінки:		
	балансова вартість активів	чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	середня кількість працівників
Мікро-	до 350 тис. євро	до 700 тис. євро	до 10 осіб
Мале	до 4 млн. євро	до 28 млн. євро	до 50 осіб
Середнє	до 20 млн. євро	до 40 млн. євро	до 250 осіб
Велике	понад 20 млн. євро	понад 40 млн. євро	понад 250 осіб

Малі підприємства й іноземні представництва окрім річної повинні подавати проміжну фінансову звітність.

У таблиці 3 наведено склад фінансової звітності і строки її подання до органів ДФСУ і статистики для малого та мікропідприємства.

Таблиця 3

Терміни та періодичність подання скороченою фін. звітності в органи статистики та ДФС

Держорган	Категорія підприємства	Термін подачі
1	2	3
Квартальна фінансова звітність		
Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми № 1-м і № 2-м)		
Відділ статистики	Всі підприємства, які подають форми № 1-м і 2-м	Не пізніше 25-го числа місяця, наступного за звітним кварталом
ДФС	Малі підприємства і постійні представництва іноземних СГ - платники податку на прибуток з річним доходом понад 40 млн. грн.	Одночасно з подачею звітності з податку на прибуток - протягом 40 днів з моменту закінчення звітного кварталу
	Решта підприємств, які подають форми № 1-м і № 2-м	Не подають
Фінансовий звіт суб'єкта мікропідприємництва (форми № 1-мс і № 2-мс)		
Відділ статистики	Всі підприємства, які подають форми № 1-мс і № 2-мс	не подають

1	2	3
ДФС	Мікропідприємства - платники податку на прибуток з річним доходом понад 40 млн. грн.	Одночасно з подачею звітності з податку на прибуток - протягом 40 днів з моменту закінчення звітного кварталу
	Решта підприємств, які подають форми № 1-мс і № 2-мс	Не подають
Річна фінансова звітність Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва (форми № 1-м і № 2-м) та Фінансовий звіт суб'єкта мікропідприємництва (форми № 1-мс і № 2-мс)		
Відділ статистики	Всі підприємства, які подають скорочену фінансову звітність за формами № 1-м і № 2-м або формами № 1-мс і № 2-мс.	не пізніше 28 лютого наступного за звітним року (п. 2, 5 Порядку № 419)
ДФС	Малі підприємства та мікропідприємства - платники податку на прибуток	Одночасно з поданням річної декларації з податку на прибуток - протягом 60 днів наступного за звітним року (п. 46.2, пп. 49.18.6 НК; п. 2, 5 Порядку № 419)

Подача фінансової звітності в електронному вигляді здійснюється через «Єдине вікно», при цьому фінансова звітність потрапляє одночасно і у Відділ статистики, і в ДФС.

ГРОШОВІ КОШТИ: РОЗВИТОК НОВІТНІХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

*Черненко К.В., к.е.н. доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю
Полтавський державний аграрний університет*

Облік грошових коштів в Україні перебуває в стані постійного контролю з боку НБУ, ДФС, власників та адміністрації кожного підприємства як актив, який перебуває в стані руху та змін. Вдосконалення нормативної бази з методики обліку грошових коштів та організації їх збереження і руху потребує розробки нових програмних продуктів, які допоможуть обліковому персоналу підприємства з одного боку максимально зменшити обіг готівки, а з іншого боку – забезпечити надійне її збереження.

З розвитком новітніх інформаційних технологій зростає роль автоматизації як одного з основних факторів підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. Так, реалізація

облікових процедур в умовах раціонально автоматизованого облікового середовища суттєво впливає на процес бухгалтерського обліку, який забезпечує повноту задоволення інформаційних потреб користувачів та ефективність управлінських рішень в системі досягнення економічного розвитку вітчизняних підприємств. Зауважимо, що суб'єкт господарської діяльності, менеджмент якого вирішив перейти від ручного способу обробки облікової інформації до автоматизованого, може здійснити такий перехід одним із трьох можливих способів:

- 1) створити програмне забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку самостійно;
- 2) замовити проект у спеціалізованій фірмі;
- 3) придбати універсальне програмне забезпечення.

Можливості бухгалтерських програм можуть слугувати критерієм для якісних оцінок і вибору для застосування підприємствами. До цих критеріїв потрібно віднести можливість програмного забезпечення – інформаційної бази: вести синтетичний і аналітичний облік активів, капіталу, зобов'язань із елементами управлінського обліку; формувати фінансову, податкову, статистичну звітність; надавати іншу довідкову інформацію для потреб ведення господарської діяльності; на базі цих можливостей проводити автоматизований аналіз-прогноз і контроль за діяльністю підприємства [2]. Крім того, програмне забезпечення повинне задовольняти відповідні технічні, комерційні й ергономічні потреби. Сьогодні будь-яка облікова система не просто інструмент формування звітності. Це джерело інформації, аналіз якої дозволяє керівнику підприємства відстежувати тенденції і приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Література

1. Єрмолаєва М. В., Черненко К. В., Гафіяк А. М. Облік грошових коштів та застосування інформаційних облікових технологій. Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. 2018. № 191. С. 215 - 222.

1. Черненко К.В. Основні завдання обліково-фінансового забезпечення з використанням сучасних бухгалтерських програмних продуктів. Сучасні тренди та перспективи логістики, маркетингу, збутової діяльності плодоовочівництва в епоху цифрових технологій : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Херсон, 20-21 вересня 2019 р. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. С. 187 – 189.

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

*О.В. Чернецька, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

В сучасних умовах господарювання для аграрного підприємства важливо забезпечити компетентність в процесі формування облікової інформації як щодо обсягу виробленої продукції, так і щодо обсягів витрачених матеріальних засобів і праці, рівня собівартості продукції, що дає можливість визначення ефективності галузі рослинництва. В процесі сільськогосподарського виробництва одночасно діє природний фактор, що особливо характерний для сільського господарства, де виробництво тісно пов'язане з живими організмами – рослинами і тваринами. В цій галузі діяльність неможлива без використання землі, сонця, води та інших чинників природного середовища. Їх поєднання за допомогою природних факторів і людської діяльності забезпечує протікання керованої біологічної трансформації. В результаті такої трансформації отримують сільськогосподарську продукцію або біологічні активи.

Для підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва чинять вплив ряд факторів, зокрема і своєчасне формування обліково-інформаційного забезпечення, на основі якого здійснюється аналіз і контроль рівня витрат, а також приймаються своєчасні обґрунтовані управлінські рішення. Таким чином, облік має забезпечити інформацією не лише щодо загальної суми витрат на виробництво і вихід продукції, а також систематизацію її в розрізі діяльності для можливості визначення ефективності виробництва продукції.

Зараз виникає нагальна потреба у формуванні якісної інформаційної бази щодо обсягів та вартості виробництва сільськогосподарської продукції на основі облікової інформації. Первинна інформація фіксується в первинних документах, тому дані в цих джерелах мають відображатися в тому обсязі, який необхідний для прийняття оптимальних рішень в умовах діяльності аграрних товаровиробників. Згідно вимог законодавства первинні документи складаються під час здійснення господарської операції, а потім здаються до бухгалтерії для подальшої обробки інформації.

Основним документом для нарахування оплати праці працівникам, зайнятим на механізованих роботах, є облікові листи тракториста - машиніста. При використанні облікового листа для обліку праці комбайнерів до нього додається другий екземпляр Реєстру відправлення зерна та іншої продукції з поля.. Первинним документом з обліку немеханізованих робіт є обліковий лист праці та виконаних робіт. Крім того, для обліку витрат праці застосовують наряд на відрядну роботу, який складають на кожен вид робіт окремо. Якщо одну роботу виконують декілька працівників, то виписується наряд для бригади, а якщо один працівник – індивідуальний наряд. Наряд виписують

строком до одного місяця в одному екземплярі та відображають в ньому виконані роботи. Послуги вантажного автотранспорту для виробництва списують на підставі Дорожнього листа вантажного автомобіля, який видають водієві тільки на один день або на зміну, за умови здачі ним попереднього. Витрати на транспортні роботи тракторів списують на підставі Дорожнього листа трактора.

Документи з обліку засобів праці фіксують витрати в рослинництві по використанню основних засобів шляхом нарахування амортизації. Документи по обліку предметів праці підтверджують витрачання у виробництві різних матеріальних цінностей: насіння, добрив тощо. Для цього під час здійснення господарських операцій складаються такі документи: акт на витрату насіння і садивного матеріалу - списання на посів насіння і садивного матеріалу; акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин - списання внесених добрив, отрутохімікатів і гербіцидів; Акт на списання виробничого та господарського інвентарю, Лімітно-забірна картка на отримання матеріальних цінностей, на отримання запасних частин тощо. Документи по обліку вартості робіт і послуг, виконаними сторонніми підприємствами та організаціями, на підприємстві фіксують вартість таких робіт та послуг. Це рахунки на оплату, акти виконаних робіт.

Облік виходу готової продукції в системі управління підприємством відіграє ключову роль, оскільки від якості та оперативності інформації про виробництво залежить ефективність прийнятих рішень. Для первинного обліку зернової продукції, отриманої від урожаю, застосовують наступні документи: реєстр відправки зерна та іншої продукції з поля, реєстр приймання зерна вагарем, реєстр приймання зерна та іншої продукції з поля, Відомість руху зерна та іншої продукції з поля, Акт на сортування та сушіння продукції рослинництва. Для обліку надою молока призначено Журнал обліку надою молока, оприбуткування приплоду тварин здійснюється актом на оприбуткування поточних біологічних активів, оприбуткування приросту живої маси оформлюється Відомістю зважування тварин та Розрахунком визначення приросту живої маси, іншу продукції в галузі тваринництва оприбутковують на підставі Щоденника надходження сільськогосподарської продукції.

Аналітичний облік в рослинництві ведуть за об'єктами, якими є сільськогосподарські культури (групи культур), роботи, внутрішньогосподарські підрозділи тощо. Об'єкти обліку рослинництва визначають у кожному господарстві, виходячи з конкретних умов господарювання. Аналітичний облік в тваринництві ведеться за видами тварин в розрізі окремих технологічних груп.

Отже, ефективна система обліку щодо рівня витрат в аграрному виробництві має забезпечити прийняття обґрунтованих управлінських рішень для скорочення витрат щодо використання матеріальних цінностей, припинення нецільового використання необоротних активів, оптимізації

процесів посіву і збирання урожаю, підвищення конкурентоспроможності аграрного підприємства за рахунок зниження собівартості виробленої продукції.

ERP AND ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE

*V.O. Chorny, student
Dnipro State Agrarian and Economic University*

The development of methods for assessing the financial and economic security of the economic entity is of great methodological importance, which is associated with the need for almost daily knowledge of its financial condition and, consequently, to maintain its proper level in market competitive conditions.

Today, the choice of criteria for assessing the financial security of an economic entity, the system of indicators that characterize it, and the most methodological approaches to determining the level of financial security is quite debatable, as there are many threats in the world that could hinder its normal functioning. But if we consider the internal aspect of security, then one of the most indicative parameters is the degree of resource provision of the enterprise.

Standard values of indicators that ensure the financial security of the economic entity at the meso level: equity - 40-50%; credit - 20-30%; accounts payable - 20-25%; other sources of working capital - 5%; coefficient of autonomy - from 0.5 to 1; ratio of comparison of loan and own financial resources - up to 0.33; liquidity ratio - from 0.8-1; absolute liquidity ratio - from 0.2; current liquidity ratio - from 1.5 [1].

Achieving optimal resource provision is possible through the use of ERP - organizational strategy for the integration of production and operations, human resource management, financial management and asset management, focused on continuous balancing and optimization of enterprise resources. The main purpose of any enterprise management system is to ensure the normal production activities of all divisions of the enterprise and protection against disclosure, loss, leakage, distortion, destruction of official information. Due to the effective use of these principles in information technology and business processes, there is a significant increase in the efficiency of the enterprise and reduce losses from potential economic threats. This system allows you to assess and monitor the effective functioning of a number of key business processes for enterprises, in particular: selection of suppliers based on tender procurement; logistics flow planning; joint transportation planning with the supplier; operational accounting of goods movement; reduction of stocks of all kinds (raw materials, finished products, free working capital, etc.); turnover planning, range, etc.

Agrarian group of companies UKRAVIT, operating since 1999, is a leader in the production of plant protection products in Ukraine. The main activity of the company is the manufacture and sale of agrochemical products. With the introduction of the ERP system, the following areas are currently adapted and automated: procurement and supplier relationship management; mutual settlements with

suppliers and buyers; supply chain management; certification of quality of raw materials and products; accounting for production orders; sales, service, marketing; composition and logistics; control and accounting of serial numbers, expiration dates and certificates; inventory management; freight scheduling; accounting for own transport, etc. The program was put into commercial operation on 15.11.2017. Ukravit Agro evaluates its implementation (on a 5-point scale): compliance with the needs of the organization - 4 (good); convenience of work with the program - 4 (good); quality of work of the ERP supplier partner - 4 (good); ensuring the security of the enterprise through proper resource allocation - 5 (excellent); would recommend colleagues to use this solution to automate activities and increase the level of financial and economic security - yes [2].

Kraft Dekensystem LLC was established in 2011 as a complex enterprise for the production and installation of metal suspended ceilings. At the moment, work has been carried out on the implementation of ERP and automation of basic functions in the following areas: document management; accounting of contracts; procurement and supply; ordering and supplier relationship management; supply chain management; accounting for the arrival of inventory; sales, logistics and transport management; inventory management; accounting of inventory in the shop barns, etc. The program was launched in September 2017. In general, the company evaluates the work of the system as follows (on a 5-point scale): compliance with the needs of the organization - 4 (good); convenience of work with the program - 4 (good); evaluation of the quality of work of the ERP supplier partner - 4 (good); ensuring the security of the enterprise through proper resource allocation - 4 (good); would recommend this solution to colleagues - yes [3].

References:

1. Frolov SM, Kozmenko OV, Boyko AO Management of financial security of economic entities: a textbook for students of higher educational institutions of economic and legal specialties of all forms of education / State Higher Educational Institution "Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine"; - Sumy: SHEI "UABS NBU", 2015. - 50 p.

2. Semenenko EA Feedback on process automation based on "BAS ERP Enterprise Management 2 for Ukraine" in the company for the production and sale of plant protection products "UKRAVIT" [Electronic resource] / Semenenko EA // - 2017. - Access mode: <http://tqm.com.ua/clients/ukravit-agro-projekt-erp-1c>.

3. Bondarenko SA Review of automation of accounting on the basis of "BAS ERP Enterprise Management 2 for Ukraine" in the company for the production and installation of suspended ceilings "Kraft Deckensystem" [Electronic resource] / Bondarenko SA // - 2018. - Access mode: <http://tqm.com.ua/clients/kraft-diekiensistem-erp-1c>.

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО УПРАВЛІННЯ

Шендрик К.А., ОПС-20

Науковий керівник: к.е.н., доцент Атамас О.П.

*Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

З розвитком економіки на шляху ринкових відносин зростає роль управління у здійсненні діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта. Жодна система управління не може функціонувати без інформації. Для забезпечення нормального функціонування системи управління потрібно правильно організувати її інформаційне забезпечення. Отримання необхідної інформації для реалізації всіх функцій управління забезпечує бухгалтерський облік.

Відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» під бухгалтерським обліком розуміють процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень[2].

Метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства

Кожен рівень організації бухгалтерської інформації відповідає за різні функції:

- первинний облік включає збір, реєстрацію й обробку інформації;
- фінансовий облік відповідає за формування фінансової звітності з використанням методів бухгалтерського обліку;
- управлінський облік відповідає за одержання достовірної інформації в будь-яких вимірниках для прийняття управлінських рішень, планування та аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства;
- податковий облік відповідає за формування взаємовідносин з державою в сфері податків;
- екологічний облік сприяє формуванню інформації про екологічну відповідальність підприємства;
- соціальний облік відповідає за формування показників соціального забезпечення працівників та власників підприємства;
- бюджетування дозволяє встановити планові показники, необхідні для реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства;
- внутрішній аудит сприяє оцінці правильності ведення різних видів обліку на підприємстві з метою забезпечення його безпеки [2, с 13].

Інформація, яка формується в системі бухгалтерського обліку є інформаційним ресурсом який забезпечує функціонування системи управління

підприємством. З використанням облікової інформації управлінським персоналом проводиться економічний аналіз господарської діяльності підприємства, здійснюється контроль за законністю, достовірністю та ефективністю господарських операцій задля формування тактики та стратегії розвитку. На основі облікової інформації складається та подається податкова, статистична, соціальна звітність до відповідних органів управління та фондів [3, с 109].

Не менш важливе значення в забезпеченні якості обліково-аналітичної інформації відіграє програмне забезпечення. Сьогодні на вітчизняному ринку інформаційних послуг пропонується велика кількість програмних продуктів, які забезпечують належне ведення бухгалтерського обліку та складання і подання звітності на підприємстві. До найбільш поширених та адаптованих до українського законодавства належать наступні розробники програмних продуктів: “1С:Підприємство”, “Парус”, “Галактика”, “Бест Звіт Плюс”, тощо. Автоматизація системи бухгалтерського обліку дозволяє істотно полегшити виконання функцій бухгалтера, підвищує оперативність та точність облікової інформації, дозволяє більше приділяти уваги проведенню економічного аналізу ефективності господарської діяльності суб’єкта господарювання [3, с 119].

Отже, бухгалтерський облік є інформаційною моделлю системи підприємства, яка забезпечує ідентифікацію, обробку, узагальнення та передачу інформації про об’єкти, явища та процеси, пов’язані з його діяльністю. Розвиток теоретичних, методологічних та організаційних основ системи бухгалтерського обліку базується на застосовуваних інформаційних конструкціях, які є окремим елементом сучасних економічних теорій та теорій управління.

Важливим напрямом удосконалення бухгалтерського обліку як засобу інформаційної підтримки управління є узгодження процедур обробки облікових даних та підготовки облікової інформації, що узагальнюється в бухгалтерській звітності, із методичними підходами до стратегічного управління на основі збалансованої системи показників.

Література

1. Лаговська О.А., Легенчук С.Ф., Кузь В.І., Кучер С.В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. Житомир : ЖДТУ, 2017. 415 с
2. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. Дата оновлення: 14.11.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
3. Сіренко Н. М., Баришевська І. В., Щербина Ю.О. бухгалтерський облік в управлінні підприємством : курс лекцій. Миколаїв : МНАУ, 2016. 130 с

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ Й ОПОДАТКУВАННЯ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ

*О.Є. Шмигель, к.е.н., доцент
Чортківський навчально-науковий
інститут підприємництва і бізнесу ЗУНУ*

Розвиток підприємницької діяльності – це ключ до інновацій, удосконалення, підвищення продуктивності та ефективнішої конкуренції. Водночас бухгалтерський облік та оподаткування є особливо важливою функцією ефективного управління підприємствами, зняряддям контролю за раціональним і економічним використанням ресурсів з метою досягнення комерційного успіху і виконання фінансових обов'язків перед державою.

Актуальність теми полягає у здійсненні підприємництвом ефективної фінансової діяльності, що впливає як на добробут власників, споживачів, так і на економічну ситуацію в країні шляхом поповнення державного бюджету сплатою податків, зборів, обов'язкових платежів. Система оподаткування, її складові та організація обліку є ключовими чинниками підприємницької діяльності.

Теоретико-методологічні основи обліку та оподаткування діяльності суб'єктів малого бізнесу досліджувались багатьма вітчизняними науковцями, зокрема: Андрущенко В.Л., Костіна Н.М., Судомир Н.Б., Кміть В.М., Фурсін О.О., Ляшко М.В., Острікова Т.Г., Чернякова Т.М., Жолудь Л.О., Майстренко О.В., Ковова І.С. та інші, які аналізували діючу на даний час податкову систему та можливості подальшого реформування.

Внаслідок підприємницької діяльності досягаються економічні й соціальні результати. Підприємницька діяльність суттєво впливає на розвиток економіки і соціальної сфери. Серед економічних результатів найбільш принциповими є утворення конкурентного середовища, насичення ринку товарами і послугами, значна активізація міжнародних економічних стосунків. Водночас ринкова переорієнтація спричиняє і нові проблеми. Наприклад, поширюються тіньові операції, які, як правило, супроводжуються уникненням від оподаткування, дефіцитністю державного бюджету, дестабілізуючи тим самим офіційну економіку. Через поширення цієї негативної тенденції гальмуються соціальні програми, поглиблюється майнове розшарування населення, ідейно-політичне протистояння в суспільстві.

Відносини у сфері господарювання регулюються Конституцією України, Господарським Кодексом, законами України, нормативно-правовими актами.

Серед фінансових важелів розвитку підприємництва особливе місце посідає система оподаткування. Вона використовується як інструмент впливу на бізнес, стимулює і обмежує певні види підприємницької діяльності, забезпечує надходження до державного бюджету.

Система оподаткування – продукт закономірного результату економічного розвитку суспільства. Вона втілює досить складне утворення

законодавчих і нормативних актів, які регулюють взаємовідносини між державою і підприємцем. Ця система зазнає постійних змін, що знаходить відображення у появі нових офіційних документів, у змінах і доповненнях до чинних законів.

Законодавча база визначає принципи побудови системи оподаткування, диференціює податки. Відповідно до побудови бюджету податки можуть бути загальнодержавними і місцевими. Крім того, податки поділяються на прямі і непрямі.

Порядок оподаткування доходів, отриманих підприємцем від провадження господарської діяльності, крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування, врегульовано Податковим кодексом. Відповідно об'єктом оподаткування є чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та негрошовій формі) і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю такої фізичної особи – підприємця. Крім того, якщо підприємець зареєстрований як платник податку на додану вартість, то до його витрат і доходів не включаються суми ПДВ, що входять до ціни придбаних або проданих товарів (робіт, послуг). Отже, для правильної сплати ПДВ також необхідно вести облік як доходів, так і витрат.

Спрощена система оподаткування, яка регулюється Податковим Кодексом – це особливий механізм справляння податків і зборів, що передбачає заміну сплати окремих податків і зборів, на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Дохід підприємця, що обрав спрощену систему, визначається на підставі даних обліку, який ведеться відповідно до законодавства. Згідно із вказаною нормою фізичні особи-підприємці, які є платниками єдиного податку першої і другої груп та платниками єдиного податку третьої групи, які не є платниками ПДВ, ведуть книгу обліку доходів шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів. Тобто облік витрат такі підприємці вести не зобов'язані, оскільки витрати таких підприємців не впливають на суми їх єдиного податку. Облік витрат ведуть лише ті підприємці, які є платниками ЄП третьої групи та зареєстровані платниками ПДВ. Їм вести облік витрат потрібно для правильного визначення суми податкового кредиту з ПДВ.

Таким чином, підприємцям, які сплачують податки за загальною системою оподаткування, необхідно вести облік витрат, оскільки ці витрати впливають на базу оподаткування, зменшують її, а також тому, що ведення такого обліку є для них обов'язковим. Що стосується підприємців, які працюють на спрощеній системі оподаткування, то вести облік витрат вони можуть лише враховуючи власну потребу у такому обліку, оскільки контролюючим органам цей облік і його результати не потрібні.

Всі юридичні особи, створені відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також

представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності зобов'язані вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність згідно із законодавством.

Підсумовуючи вищесказане, можна зробити висновок про те, що середовище діяльності підприємства характеризується кризь призму зовнішніх і внутрішніх чинників. Впливаючи на систему управління, визначаються основні положення потреб та вимог, які через поставлені завдання формують модель бухгалтерського обліку.

Загалом система обліку та оподаткування в Україні функціонує задовільно, але, як стверджують наукові дослідження і практична діяльність, у нас є низка прогалин та проблем, які необхідно вирішувати.

Література

1. Донець Л., Романенко Н. Основи підприємництва: Навч. посіб. М-во освіти і науки України, ДонДУЕТім. М. Туган-Барановського. К.: Центр навчальної літератури, 2016. 315 с.

2. Закон України «Про підприємництво» [Електронний ресурс]. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>.

3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99р. № 996-ХІУ. ; із змін. та допов. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

4. Податковий кодекс України [Електронний ресурс] / Кодекс України від 02.12.2010 року № 2755-VI [зі змін. та доп.]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ

*Ю.Л. Якубенко, к.е.н., доцент,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Облік праці та її оплата - центральне питання у всій системі обліку підприємства. Будь-який процес господарської діяльності пов'язаний з витратами не тільки коштів (предметів) праці, а й з витратами живої праці. Підвищення продуктивності праці зумовлене зростанням ефективності виробництва. Витрати живої праці - найважливіший елемент загальних витрат, витрати вимірюються в відпрацьованому часі. Це викликає необхідність обчислювати заробітну плату кожному працівнику і відносити її до складу витрат виробництва обігу.

Ведення бухгалтерського обліку в області оплати праці регламентовано суворими правилами і великою кількістю нормативних документів, які регулюють облік і контроль на підприємстві (табл. 1).

Нормативне регулювання обліку заробітної плати

Державне забезпечення	Нормативний документ	Застосування
Величина мінімального розміру заробітної плати	Закон України «Про Державний бюджет України на ... рік»	Мінімальний розмір заробітної плати
Заходи, що забезпечують підвищення рівня реального змісту заробітної плати	Прожитковий мінімум	Заходи в області заробітної плати, доходів і рівня життя населення
Обмеження переліку підстав і розмірів утримань із зарплати і податків з неї	Кодекс законів про працю, Податковий кодекс	Обов'язкові утримання і з ініціативи роботодавця
Обмеження виплати зарплати в натуральній формі	Кодекс законів про працю	Винятки: бони; купони; спиртні напої; зброю і боєприпаси; боргові зобов'язання і розписки; наркотичні, шкідливі і інші токсичні речовини
Забезпечення отримання працівником зарплати в разі банкрутства роботодавця	Цивільний кодекс, Кодекс законів про працю, Закони України	Захист інтересів робітників. Рівні пріоритетів: санація, реорганізація
Державний нагляд і контроль за повною і своєчасною виплатою зарплати і наданням встановлених гарантій	Кодекс законів про працю, Податковий кодекс	
Відповідальність роботодавців за порушення вимог трудового законодавства з оплати праці	Кодекс законів про працю	

Зупинимося детальніше на окремих з них:

- основний документ нашої країни - Конституція - має в своєму складі статті, повністю і цілком виразно присвячені праці в країні, тобто, встановлює, що всі мають право на винагороди за виконану працю, при цьому заборонена будь-яка дискримінація. Заробіток не повинен бути нижче встановленого законодавством мінімального розміру [2, 3];

- Кодекс законів про працю, у кодексі розглядаються наступні аспекти трудових відносин [8]:

- виникнення трудових відносин та порядок укладання трудових договорів між підприємством і його працівниками;

- тривалість робочого часу і час відпочинку (вихідні, святкові дні, відпустки);

- трудовий розпорядок і дисципліна праці;

- організація охорони праці;

- особливості регулювання оплати праці окремих категорій працівників: жінок, працівників у віці до 18 років, працівників, які працюють за сумісництвом і т.д.;

- питання захисту трудових прав працівників;

- відповідальність за порушення трудового законодавства.

Кодекс законів про працю покликаний встановлювати рівень умов праці та всебічну охорону трудових прав працівників. Порушення будь-якої статті Кодексу законів про працю є серйозною протизаконною дією і карається в адміністративному або кримінальному порядку, тому виконання встановлених в його статтях правил є обов'язковим для всіх керівників і працівників.

Кодекс законів про працю встановлює положення загального характеру, на основі якого органи місцевого самоврядування мають право застосовувати акти, що містять норми трудового права, в межах своєї компетенції;

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [6]. Визначає об'єкти бухгалтерського обліку; обов'язок і особливості організації ведення бухгалтерського обліку; необхідність закріплення способу ведення бухгалтерського обліку в обліковій політиці; встановлює правила складання і зберігання первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку; проведення інвентаризації; регламентує загальні вимоги до бухгалтерської (фінансової) звітності, її складу в звітному періоді; встановлює обов'язок здійснення підприємством внутрішнього контролю та застосування держаних і галузевих стандартів бухгалтерського обліку;

- Податковий кодекс [5], встановлює обов'язок фізичних осіб, які отримують доходи від джерел в Україні, сплачувати податок на доходи фізичних осіб; регламентує особливості визначення видів оподатковуваних податком доходів, податкової бази, обчислення і сплати ПДФО податковим агентом; встановлює правила обліку і обчислення майнових, соціальних і стандартних податкових вирахувань, а також правила обчислення і сплати податку на прибуток підприємства;

- Закон України «Про Державний бюджет України на ... рік»; встановлює мінімальний розмір оплати праці, що застосовується в Україні з метою регулювання розміру заробітної плати, визначення розміру допомоги по тимчасовій непрацездатності, вагітності та пологах і для інших цілей в області обов'язкового соціального страхування [7];

- Положення з бухгалтерського обліку «Про затвердження Положення по веденню бухгалтерського обліку та бухгалтерської звітності в Україні» [1], визначає особливості порядку організації і ведення бухгалтерського обліку, складання та подання бухгалтерської (фінансової) звітності юридичними особами, незалежно від їх організаційно-правової форми (крім кредитних організацій і державних установ);

- План рахунків бухгалтерського обліку фінансово-господарської діяльності підприємства та Інструкція по його застосуванню визначає систему рахунків, на яких здійснюється облік операцій по розрахунках з працівниками;

- Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності в Україні» [4], розкриває особливості організації і ведення облікової політики підприємства. В обліковій політиці підприємства затверджуються: план рахунків бухгалтерського обліку, форми первинних облікових документів, правила визнання доходів і витрат підприємства, правила документообігу, порядок організації внутрішнього контролю і т.д.;

- Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» [9]. Витрати підприємства на оплату праці відносяться до витрат по основним видам діяльності. Витрати визнаються в тому періоді, в якому вони були здійснені, незалежно від часу фактичної виплати грошових коштів.

В обліковій політиці підприємство прописує порядок визнання витрат на оплату праці як витрат, віднесених на собівартість продукції, управлінські чи комерційні витрати.

Узагальнюючи сказане, можна сказати, що трудове законодавство включає нормативні акти, до числа яких можна віднести окремі закони, акти трудового законодавства, укази і розпорядження Президента, постанови і розпорядження Уряду, нормативні акти та ін.

Література

1. Бухгалтерський облік: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / В. Й. Плиса, З. П. Плиса. К. : Каравела, 2014. 480 с.
2. Демянишин В.Г. Бюджетний механізм держави: сутність та роль у регулюванні соціально-економічних процесів. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2012. № 11. С.3-11.
3. Колот А. Мінімальна заробітна плата в Україні: функції та проблеми її визначення. *Україна: аспекти праці*. 2015. №1. С.18–20.
4. Мудрик М.В. Первинний та зведений облік праці та її оплати на сільськогосподарських підприємствах. *Матеріали міжнародних наукових практичних конференцій*. 2018. С. 42-45.
5. Податковий кодекс України : Закон України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16 липня 1999 року № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
7. Про державний бюджет на 2021 рік: Закон України від 15.12.2020 року № 1082-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1082-20#Text>
8. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995р. №108/95. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>
9. Проект Трудового кодексу № 2902 від 22.04.2016р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/sweb2/webproc4_1?pf3511=46746.

АНАЛІЗ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Н. А. Ященко, студентка групи МгОП-20
Науковий керівник: О. В. Чернецька, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Для здійснення безперервної виробничо-господарської діяльності будь-якого підприємства необхідно мати певний запас сировини, матеріалів та інших матеріальних цінностей, які використовуються в процесі виробництва. Запаси є об'єктивною необхідністю, а також на підприємстві запаси займають особливе місце не лише у складі майна підприємства, а й у структурі витрат, оскільки виробничі запаси є однією з основних складових при формуванні собівартості готової продукції. Виходячи з цього, актуальним є вивчення основних етапів та методів аналізу виробничих запасів на підприємстві.

Питання удосконалення процесу аналізу виробничих запасів знаходили відображення у працях таких вчених, як: Попович П. Я., Бутинець Ф. Ф., Сопко В. В., Завгородній В. П. та ін. [1 – 3].

Згідно з П(С)БО 9 «Запаси», запаси – це активи, які утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності, знаходяться в процесі виробництва для подальшого продажу продукту виробництва, утримуються для споживання або управління підприємством [4].

Основним завданням підприємств є якомога повне забезпечення виробничими запасами для майбутнього виробництва продукції. Так, з одного боку, отримані виробничі запаси забезпечують стабільність і ефективність діяльності підприємства та гарантують його економічну безпеку, а з іншого – виробничі запаси потребують великих грошових витрат. Тому від організації їх обліку та аналізу залежить правильність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, місце на ринку та в цілому продуктивність роботи підприємства.

Головною передумовою успішного господарювання є наявність і раціональне використання виробничих запасів.

Проведення аналізу виробничих ресурсів можливе у трьох напрямках:

Перший напрямок - це аналіз впливу укрупнених факторів (або факторних показників) спочатку на обсяг виробництва та реалізації, а потім у вигляді визначення такого впливу на прибуток.

Другий напрямок полягає у виявленні впливу більш деталізованих факторних показників на прибуток на основі попереднього проведення відповідних математичних перетворень.

Третій напрямок – це економічний аналіз впливу техніко-економічних факторів на використання виробничих ресурсів та прибуток підприємств, тобто техніко-економічний аналіз [5].

Такі показники як коефіцієнт оборотності, коефіцієнт закріплення, тривалість одного обороту необхідні для аналізування інтенсивності використання виробничих запасів підприємства, зокрема:

1) коефіцієнт обороту виробничих запасів вказує скільки разів у середньому поповнювалися запаси підприємства протягом звітнього періоду:

$$K_{оз} = \text{СРП} : Z \quad (1)$$

Де: СРП – собівартість реалізованої продукції; Z – запаси за звітний період.

2) коефіцієнт закріплення виробничих запасів є оберненим до коефіцієнта оборотності, він показує вартість матеріалу на одну гривню чистого прибутку. Зменшення цього показника є позитивним, що свідчить про підвищення ефективності використання запасів.

3) показник тривалості одного обороту показує саме той час, протягом якого виробничі запаси трансформуються в кошти. Його визначають за формулою:

$$Ч_{оз} = T : K_{оз} \quad (2)$$

Де: T – кількість, за яку обчислюється оборотність.

Якщо показник тривалості одного обороту зменшується і це не загрожує нормальному процесу виробництва, не спричинює дефіциту матеріальних ресурсів, тоді його вважають позитивним. Скорочення тривалості обігу свідчить про збільшення швидкості обороту та зменшення середніх залишків виробничих запасів [6].

Аналізуючи структуру і склад запасів, обов'язково потрібно враховувати те, що вони повинні бути оптимальними. Щоб досягнути цієї оптимальності, треба зробити розрахунки потреби у запасах, налагодити стабільні договірні зв'язки з партнерами, належно забезпечити організацію виробничого процесу [7].

Оцінку забезпеченості підприємств виробничими ресурсами потрібно проводити шляхом аналізу їх структури; потрібно порівнювати фактичне співвідношення основних і оборотних активів з їх оптимальною величиною.

Отже, для оцінки забезпеченості підприємств виробничими запасами необхідно проводити аналіз їх складу та структури, враховувати те, що вони повинні бути оптимальними, порівнювати фактичне співвідношення основних і оборотних активів з їх оптимальною величиною. Тобто важливо розрахувати потребу підприємства в запасах, а також інтенсивність використання виробничих запасів, що дасть можливість досягти високого рівня виробництва та не допустити його спаду.

Ефективне й раціональне використання виробничих запасів на підприємстві дає можливість забезпечити безперебійність виробництва та збільшення обсягу прибутку на підприємстві. Правильна організація аналізу виробничих запасів сприяє виявленню несприятливих ділянок процесу постачання запасів на підприємство та передання їх на виробництво.

Література

1. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник / П. Я. Попович. – Тернопіль : Економічна думка, 2020. – 365 с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / за ред. Ф. Ф. Бутинця. – 5-те вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП "Рута", 2013. – 726 с.
3. Сопко В. В. Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу : підручник / В. В. Сопко, В. П. Завгородній. – К. : КНЕУ, 2014. – 412 с
4. Положення стандарт бухгалтерського обліку 9 «Запаси» від 20.10.1999 № 246 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
5. Добрянська М.В. Аналіз запасів виробничих підприємств і вироблення пропозицій щодо їх ефективного використання в ринкових умовах / М.В. Добрянська // Науковий вісник НЛТУ України. – Вип. 22.7. – 2012. – С.175-180.
6. Піняга Н.О. Забезпеченість виробничими ресурсами сільськогосподарських підприємств / Н.О. Піняга // Сталий розвиток економіки. – №2(12). – 2018. – С.272-272\
7. Стрельцова С.М. Техніко-економічний аналіз використання виробничих ресурсів та прибутку підприємства / С.М. Стрельцова // Вісник соціально – економічних досліджень. – №35. – 2017. – С.458-465

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОГО КОНТРОЛЮ ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

А.А. Юрченко, студентки групи МгОП-1-20

Науковий керівник: д. держ. упр., професор Н.В. Бондарчук

Дніпровський державний

аграрно-економічний університет

Для здійснення виробничої діяльності підприємству необхідні основні засоби, які у своїй сукупності утворюють виробничо-технічну базу. Основним документом, який визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про основні засоби є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби», відповідно до якого «основні засоби» — це матеріальні активи, які підприємство/установа утримує з метою використання їх у процесі виробництва/діяльності або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік) [1].

У сучасних умовах господарювання керівництво підприємств та їхні контрагенти прагнуть одержати надійну інформацію про стан і використання активів, тому для забезпечення користувачів об'єктивною інформацією необхідне постійне здійснення контролю. Від раціональної організації внутрішнього контролю основних засобів на підприємстві значною мірою залежить ефективність управління, адже прийняття управлінських рішень здійснюється в умовах невизначеності, зміни потенціалу економічного розвитку підприємства, дії дестабілізуючих чинників і ризику.

Внутрішній контроль – це процес, спрямований на досягнення стратегічних довгострокових цілей підприємства, що і є результатом дій керівництва з планування, організації, моніторингу діяльності підприємства в цілому, та його окремих підрозділів. Система внутрішнього контролю є своєрідним джерелом інформаційного забезпечення управління підприємством, що у свою чергу дозволяє не допустити порушення законності, нерационального використання та перевитрат виробничих ресурсів, невиконання передбачених виробничо-господарських планів діяльності підприємства [1]. Основними завданнями внутрішньогосподарського контролю основних засобів є:

- контроль наявного та встановленого обладнання;
- контроль технічного стану основних засобів;
- контроль своєчасного оновлення засобів;
- контроль використання робочого часу активної частини основних засобів;
- контроль використання виробничих потужностей;
- контроль своєчасності оновлення технічної документації;
- контроль ефективності використання основних засобів підприємства.

Метою внутрішньогосподарського контролю операцій з основними засобами є встановлення достовірності бухгалтерських даних і звітності щодо наявності, стану й руху основних засобів, забезпечення їх збереження та ефективного використання.

Основними елементами контролю операцій із використання основних засобів, що забезпечують його ефективне функціонування є: об'єкти контролю, суб'єкти контролю, інформаційні джерела, прийоми та методи контролю.

До об'єктів внутрішньогосподарського контролю основних засобів належать: збереження власних і орендованих основних засобів; стан техніко-експлуатаційної дисципліни за операціями з основними засобами; стан бухгалтерського обліку та звітності за операціями з придбання, руху та використання основних засобів.

Внутрішньогосподарський контроль проводиться працівниками підприємства, тому при визначенні суб'єкта внутрішньогосподарського контролю необхідно враховувати наступне: суб'єкт повинен мати право на проведення контрольних заходів; суб'єкт контролю повинен володіти відповідними кваліфікаційними характеристиками, що дозволяють компетентно здійснити контроль; обов'язки суб'єкта з проведення контрольних

заходів повинні бути закріплені документально, що встановлює відповідальність за результатами контролю; якщо суб'єкт контролю виконує поряд з контрольними інші функції, то в якості підконтрольних об'єктів йому повинні бути доручені об'єкти, що перебувають у сфері діяльності даного суб'єкта.

Основними джерелами інформації для проведення контролю основних засобів є:

— інформація за договорами купівлі-продажу об'єктів, договорами на капітальне будівництво, архітектурно-технічними паспортами, розрахунками кошторисами, актами прийому-передачі, актами на списання, картками (книгами, відомостями) інвентарного обліку, розрахунками нарахування амортизації;

— записи в облікових реєстрах;

— фінансова звітність.

Здійснення контролю основних засобів забезпечується поєднанням різноманітних методів, прийомів та способів його здійснення. Внутрішньогосподарський контроль в процесі функціонування сформував свій метод, який характеризується використанням загальнонаукових та власних (специфічних) методичних прийомів контролю

Загальнонаукові способи не дають чисельної характеристики, а тільки відповідають на запитання, як здійснювати дослідження (контроль) та які способи і підходи необхідно використовувати для визначення закономірностей. До них включають: аналіз, синтез, індукцію, дедукцію, аналогію, моделювання, абстрагування, конкретизацію, системний аналіз, функціонально-вартісний аналіз.

Власні методичні прийоми внутрішньогосподарського контролю - це специфічні прийоми, вироблені практикою на основі досягнень економічної науки. Їх можна поділити на такі групи [2]:

1. Фактичний контроль - проводиться для встановлення реального стану об'єктів. Зокрема, група фактичних прийомів об'єднує наступні: спостереження, обстеження, інвентаризація, лабораторний аналіз, контрольні перевірки, запуски та заміри, технологічний контроль, експертиза, експеримент.

2. Документальний контроль - це спосіб контролю, який передбачає перевірку, яка здійснюється з метою встановлення сутності, законності господарських операцій та управлінських рішень шляхом використання планових, облікових та інших документів.

Документальні прийоми контролю складаються з прийомів:

— контролю окремого документа (формальна, нормативно-правова та арифметична перевірка документа);

— прийомів контролю господарських операцій (зустрічна перевірка документів, контрольні порівняння на збалансованість окремих показників, аналітична перевірка звітності та балансів, техніко-економічні розрахунки);

— нормативно-правова перевірка.

Визначені прийоми фактичного та документального контролю використовуються суб'єктом контролю при проведенні попереднього, поточного та наступного контролю оцінки активів у бухгалтерському обліку.

3. До розрахунково-аналітичних прийомів контролю відносять: економічний аналіз, статистичні розрахунки, економіко-математичні методи тощо. Використання в процесі внутрішньогосподарського контролю розрахунково-аналітичних методичних прийомів дозволяє виявити загальний стан контрольованих об'єктів, виявити фактори, що спричинити негативний вплив на результати фінансово-господарської діяльності, а також встановити подальший напрямок контрольно-ревізійного процесу в частині виявлення втрат і перевитрат та конкретних осіб, відповідальних за неналежні результати господарювання.

4. Група методів узагальнення та реалізації результатів контролю являє собою синтезування результатів здійсненого контролю та прийняття рішень з усунення виявлених недоліків у фінансово-господарській діяльності підприємства, упередження їх повторення в майбутньому та включає такі прийоми: документування результатів проміжного контролю, групування недоліків, аналітичне групування, слідчо-юридичне обґрунтування, систематизоване групування результатів контролю, прийняття рішень, контроль за виконанням прийнятих рішень.

Під час проведення внутрішньогосподарського контролю операцій з основними засобами найчастіше виявляють такі порушення, як:

- відображення в обліку та звітності активів, які не відповідають критеріям визнання;
- помилки класифікації;
- несвоєчасне оприбуткування основних засобів;
- невірне визначення первісної вартості об'єкта основних засобів;
- реконструкція (модернізація) основних засобів відображена як ремонт;
- неправильне визначення методу нарахування амортизації об'єкта основних засобів, помилкові розрахунки амортизаційних відрахувань;
- некоректна кореспонденція рахунків при відображенні операцій з основними засобами;
- порушення процедури проведення інвентаризації об'єктів основних засобів;
- недотримання порядку документального оформлення господарських операцій з основними засобами;
- неоприбуткування матеріальних ресурсів за наслідками ліквідації основних засобів;
- відсутність або неповне розкриття інформації в примітках до фінансової звітності, тощо.

Основні засоби суттєво впливають на діяльність підприємства в цілому, тому контроль за станом їх збереження, наявності й ефективності використання повинен бути ретельним, повним, достовірним, обґрунтованим та відповідати

чинному законодавству. Однак на практиці керівництво вітчизняних підприємств не завжди приділяє належну увагу ролі внутрішнього контролю за станом, рухом і використанням основних засобів, що має негативні наслідки для фінансово-господарської діяльності. Для цього необхідно створити систему внутрішнього контролю основних засобів, яка буде включати: аналіз основних засобів підприємства за минулий період; аналіз структури та стану основних засобів; контроль за формуванням амортизаційної політики підприємства; контроль за своєчасним оновленням основних засобів підприємства; контроль за використанням основних засобів підприємства; внутрішній контроль використання основних засобів. Ефективна система внутрішнього контролю та низка заходів, спрямованих на покращення процесу контролю дасть змогу вдосконалити організацію та методикау контролю основних засобів, підвищити їх інформативність і прогнозувати ефективність їх використання на підприємстві.

Література:

1. Бондаренко Н.М. Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів на підприємстві / Н.М. Бондаренко, К.І. Бідняк // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2015. – Т. 20. Вип. 1/1. – С. 157-160.
2. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб. / Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук – К: «Центр учбової літератури». – 2014. – 496 с.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 № 92. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00#Text>.

АНАЛІЗ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА РИНОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ ТА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ОБЛАДНАННЯ В УКРАЇНІ

*С.В. Юрченко, ст. викладач
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

У цілому ринок сільськогосподарського обладнання є важливою частиною функціонування економіки України. Даний ринок складається з різного машинного обладнання, що використовується при виконанні тих чи інших етапів виробництва сільськогосподарської продукції. Зокрема, мова йде про такі види машин, як обладнання для очищення зерна, обладнання для сушіння зерна, трактора і міні-трактора, плуги, борони, сівалки. Різні види обладнання для очищення та сушіння зерна використовують для підготовки зерна до посіву. Так, устаткування для очищення зерна складається з сепараторів, каменевідбірників, трієрів, просіювачів, мийних машинок,

аспіраційних камер, магнітних колонок, ПСС (пневматичних сортувальних столів), попит на які в останній час зростає.

У цілому на ринок технічних засобів для сільського господарства впливають такі чинники:

1. Купівельна спроможність агропідприємств, яка формує фактичний попит на техніку – низька унаслідок диспаритету цін наявністю великої кількості фірм-трейдерів, що призводить до осідання валютної виручки не у товаровиробників, а у посередників, які не зацікавлені в оновленні виробничого технічного ресурсу в сільському господарстві.

2. Політика держави щодо сільськогосподарської галузі в цілому, яка виражається у регулюванні внутрішнього ринку і в лояльності до національних виробників (наприклад, підтримка національного виробника шляхом часткового компенсування вартості виготовленої українськими промисловцями техніки при покупці на внутрішньому ринку) – недостатня, державна підтримка сільськогосподарського товаровиробника існує, але вона не дозволяє останнім у повній мірі здійснити технічне переобладнання галузі, адже наразі покривається не більше 5 % від потреби.

3. Економічний стан національної економіки країни – недостатній, протягом досліджуваного проміжку часу реальний ВВП, а також валове виробництво сільськогосподарської продукції стабільно зростають, але темпи зростання ще не здатні в повній мірі забезпечити не тільки інноваційного, але й розширеного відтворення технічних ресурсів у сільському господарстві.

4. Інвестиційний клімат в країні – незадовільний, згідно Європейської Бізнес Асоціації, в 2019 році індекс інвестиційної привабливості України перейшов з позитивної площини в негативну, що говорить про погіршення інвестиційного клімату в цей період.

5. Обсяги врожаю сільськогосподарських культур – нестабільні, у переважній більшості господарюючих суб'єктів низькотехнологічне виробництво, що в значній мірі залежить від погодно-кліматичних умов.

6. Площі земель, відведених під посіви – сталі в цілому, але не стабільні в розрізі культур, що залежить від кон'юнктури ринку, а це призводить до порушення сівозмін та виснаження ґрунтів.

7. Попит на сільськогосподарську продукцію як на внутрішньому, так і на світовому ринках – нестабільний залежить від глобальних викликів та загроз, але в цілому ринок сільськогосподарської продукції розвивається, особливо в частині органічної продукції.

8. Рівень інноваційної технологій вітчизняного виробництва сільськогосподарської техніки та обладнання – низький, вимагає значних фінансових вкладень у наукові розробки, створення експериментальних зразків та оновлення виробничих потужностей машинобудівних заводів.

9. Наявність / відсутність мораторію на продаж землі: можливість продавати землю робить українське сільське господарство привабливим для зарубіжних інвесторів, а значить, інвестори будуть закуповувати необхідне їм

обладнання (як варіант, вироблене на внутрішньому ринку) – на стадії вирішення, з липня 2021 р. в Україні запускається ринок землі, що є позитивним сигналом для інвесторів.

Якщо підходити до ринку технічних ресурсів України за цими чинниками, то можемо констатувати, що незважаючи на те, що практично за всіма показниками Україна має проблеми, але за окремими позиціями вже є позитивні зміни та окреслюються перспективи розвитку. Значні проблеми ще існують у питаннях формування сприятливого інвестиційного клімату та рівня інноваційних технологій виробництва вітчизняних технічних засобів. При цьому ці два чинники є взаємозалежними. Відсутність сприятливого клімату гальмує процес залучення інвестиційних коштів на розвиток високотехнологічного сільськогосподарського машинобудування (ведення наукових розробок, створення експериментальних зразків, запуск високотехнологічних ліній), а відсутність інноваційного вектору знижує рівень інвестиційного клімату. Все це негативно відображається на процесах формування ринку технічних засобів сільськогосподарського призначення.

Наразі на ринку сільськогосподарських технічних засобів та сільськогосподарського обладнання існують такі проблеми:

1. Сільськогосподарська техніка та сільгоспобладнання вітчизняного виробництва є низькотехнологічним, тому, незважаючи на відносно невисоку щодо імпоротної техніки ціни, на внутрішньому ринку українська техніка та обладнання поступаються закордонному, що призводить до імпортозалежності ринку.

2. Оскільки нова імпортна техніка є дороговартісною, то значну частку в обсягах імпорту технічних засобів для сільського господарства становить стара техніка, яка швидше виходить з ладу, ніж нова і вимагає дорогого ремонту та заміни.

3. Тіньова діяльність деяких сільськогосподарських підприємців щодо закупівлі та сервісного обслуговування техніки (наприклад, закупівля та ремонт уживаної техніки, що не відображається в документації підприємств) призводить до викривленої оцінки ринку сільськогосподарської техніки та ускладнюють прогнозування його розвитку.

Варто зазначити, що навіть при наявності державного протекціонізму вітчизняне машинобудування на жаль не здатне задовольнити потреби товаровиробників у технічних засобах. При цьому ця галузь дуже залежна від внутрішнього попиту на техніку та сільськогосподарське знаряддя й обладнання, який формується під впливом інших чинників і перш, за все від урожаю та ціни на світовому ринку на сільськогосподарську продукцію.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

ВПЛИВ ЗМІНИ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ НА ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

*М.В. Кічурчак, д.е.н., професор
Львівський національний
університет імені Івана Франка*

Трансформація системи оподаткування, спрямована на зменшення податкового тиску на суб'єктів підприємництва та детінізацію економічної діяльності, впливає формування доходів зведеного бюджету України. З огляду на фіскальну децентралізацію це чинить синергетичний ефект як на поліпшення наповненості доходної частини місцевих бюджетів і зменшення рівня їхньої дефіцитності, так й на активізацію розвитку підприємництва на регіональному рівні. Важливо визначити головні закономірності структурування доходів зведеного бюджету України на рівні державного і місцевого бюджетів в умовах зміни системи оподаткування підприємств України.

У 2000–2019 рр. для структури податкових надходжень до державного і місцевого бюджетів України, Польщі та країн ЄС можна простежити подібні підходи (табл. 1), коли більша їхня частка припадала на державний бюджет і менша – на місцевий. Це свідчило про те, що акумулювання податків містило ознаки централізації, а зв'язаність рівнів урядування забезпечували через розвиток міжбюджетних відносин. Така практика формування бюджетних ресурсів ґрунтувалася на необхідності досягнення компромісу в забезпеченні інтересів національного і субнаціональних інститутів влади і побудови власних моделей взаємодії.

З огляду на те, що в ЄС і Польщі зміни в системі оподаткування підприємств не були такими кардинальними, як в Україні, флуктуації податкових надходжень до державного і місцевого бюджетів у них не були стрибкоподібними і гармоніювали із соціально-економічними умовами. Для ЄС найнижчу частку податкових надходжень до державного бюджету зафіксували у 2009 р., що спричинено дією світової фінансово-економічної кризи, а найвищу частку – у 2000 р., в інші періоди вона становила близько 19 % ВВП. У ці роки частка податкових надходжень місцевих бюджетів ЄС зросла незначно, що засвідчувало порівняно стабільну податкову базу оподаткування підприємств, усталені умови формування доходів місцевих бюджетів і визначеність відносин на національному і субнаціональному рівнях. У Польщі відбулося поступове скорочення частки податкових надходжень до державного бюджету з невеликим зростанням у 2007–2008 рр. і, відповідно, її збільшення для місцевих бюджетів. Це є індикатором переформатування відносин

національного і субнаціональних інститутів влади, підґрунтям чого стали політична воля і міжнародні правові стандарти децентралізації суспільних фінансів, які в Польщі закріплені конституційно [1, с. 19–20]. Дана практика децентралізації орієнтована на розширення податкових повноважень для виконання зобов'язань місцевою владою.

Таблиця 1

Податкові надходження до державного і місцевого бюджетів в Україні і країнах ЄС, % ВВП

Показник	Країна	Вид бюджету	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Податкові надходження	ЄС*	ДБ	20,1	18,7	18,9	19,5	19,6	19,1	17,9	18,4	18,5	18,7	19,0	19,1	19,3	19,2	19,3	19,3	19,0
		МБ	3,8	4,0	4,0	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,7	3,9	4,0	4,1	4,0	4,0*	3,8	3,8	3,8
	Польща	ДБ	17,0	15,8	16,6	17,3	18,1	18,3	16,1	16,3	16,5	15,8	15,5	15,5	15,6	16,2	16,8	17,4	17,3
		МБ	3,0	4,1	4,2	4,3	4,6	4,7	4,1	4,0	3,9	4,1	4,1	4,3	4,2	4,3	4,3	4,5	4,5
	Україна	ДБ	11,5	13,0	16,9	17,4	16,2	17,7	16,3	15,4	19,4	19,6	17,9	17,9	20,7	21,4	21,0	21,2	20,1
		МБ	6,9	5,3	5,3	5,7	6,2	6,3	6,5	6,2	5,4	6,1	6,2	5,6	5,0	6,2	6,7	6,5	6,8
Податок з доходів фізичних осіб	Польща	ДБ	3,1	2,3	2,5	2,7	3,0	3,0	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,7	2,9	2,9
		МБ	1,2	1,7	1,8	2,0	2,2	2,3	2,0	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	2,1	2,2	2,3	2,5	2,5
	Україна	ДБ	0,0	0,2	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,5	0,5	0,8	2,3	2,5	2,5	2,6	2,8
		МБ	3,8	3,6	3,7	4,2	4,8	4,8	4,9	4,7	4,0	4,4	4,4	4,0	2,8	3,3	3,7	3,9	4,2
Податок на прибуток підприємств	Польща	ДБ	2,3	1,4	1,6	1,8	2,1	2,1	1,8	1,5	1,6	1,6	1,4	1,4	1,4	1,4	1,5	1,6	1,7
		МБ	0,1	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5
	Україна	ДБ	3,3	4,6	5,3	4,8	4,7	5,0	3,6	3,7	4,1	3,9	3,7	2,5	1,8	2,3	2,2	2,7	2,7
		МБ	1,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,2	0,2	0,2	0,3
ПДВ	ЄС	ДБ	5,7	5,7	5,8	6,0	6,0	5,9	5,6	5,9	6,0	6,0	6,0	6,1	6,1	5,9	6,0	6,1	5,8
		МБ	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
	Польща	ДБ	6,9	7,1	7,7	8,1	8,2	8,0	7,3	7,6	7,9	7,2	7,0	7,1	7,0	7,2	7,8	8,1	8,0
		МБ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Україна	ДБ	4,4	4,9	7,7	9,3	8,2	9,7	9,3	8,0	9,6	9,9	8,8	8,9	9,0	9,9	9,9	9,5	9,5
		МБ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Акцизний податок	ЄС	ДБ	3,5	3,4	3,2	3,2	3,1	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9	3,0	3,0	2,1*	2,1	2,0	2,0	1,8
		МБ	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4	0,4	0,1*	0,1	0,1	0,1	0,1
	Польща	ДБ	3,3	4,0	4,1	4,0	4,1	4,5	3,7	4,1	3,9	3,8	3,7	3,5	3,5	3,7	3,7	3,7	3,5
		МБ	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
	Україна**	ДБ	1,2	1,9	1,8	1,6	1,5	1,3	2,3	2,6	2,5	2,7	2,4	2,9	3,2	3,8	3,6	3,3	3,1
		МБ	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,4	0,5	0,4	0,4

* – 27 країн ЄС; ** – 25 країн ЄС; *** – до 2011 р. акцизний збір. Джерело: побудовано на підставі [2; 3].

Натомість в Україні становлення власної моделі фіскальної децентралізації триває, проявом чого є неусталеність підходів до розподілу податкових надходжень між національним і субнаціональним рівнями унаслідок реформування системи оподаткування підприємств (табл. 1). У 2010 р. частка податкових надходжень у державному бюджеті була найнижчою, у 2011–2012 рр. – найвищою; у 2000 р. частка податкових надходжень до місцевого бюджету була найвищою, у 2004–2019 рр. її зростання мало коливний характер. Додатково це сформувало підґрунтя для існування протиріч між стандартизацією надання суспільних благ і спроможністю субнаціональних

урядів виконувати свої зобов'язання у цій сфері [4, с. 145]. На нашу думку, така флуктуаційність структурування податкових надходжень державного і місцевого бюджетів в Україні спричинена кон'юнктурністю ухвалення урядових рішень та орієнтованістю на короткострокові горизонти планування.

Отже, важливо завершити реформування системи оподаткування підприємств, що опосередковано сприятиме зменшенню міжрегіональної конфліктності, чіткішому визначенню розподілу сфер відповідальності між юрисдикціями та дотриманню прозорості ухвалення бюджетних рішень. На підставі порівняльного аналізу стверджуємо, що в ЄС і Польщі фіскальна децентралізація є важливим інструментом поліпшення надання суспільних благ на субнаціональному рівні, бо як за податковими надходженнями загалом, так і за окремими видами податків розширювали компетенції субнаціональних органів влади для їхнього надання. З погляду становлення національної моделі фіскальної децентралізації та реформи системи оподаткування підприємств можна виокремити такі *особливості* формування доходів зведеного бюджету: концентрація податкових надходжень на вищому рівні урядування; стагнація процесу реформування місцевих бюджетів; чутливість до змін у пропорціях розподілу податкових коштів на субнаціональному рівні. Для України важливе врахування досвіду ЄС і Польщі, що пов'язане з визначенням основних засад розподілу податкових надходжень для виконання державою свої функцій на регіональному і регіональному рівнях.

Література

1. Ruśkowski E. Podstawowe uwarunkowania decentralizacji finansów publicznych. URL : <https://www.nik.gov.pl/kolegium-nik/posiedzenia/glowne-uwarunkowania-i-bariery-w-procesie-naprawy-finansow-publicznych.html> (Last accessed: 16.04.2021).
2. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 11.04.2021).
3. Eurostat. URL : http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database (Last accessed: 15.04.2021).
4. Кічурчак М.В. Фіскальна децентралізація як чинник удосконалення відтворення суспільних благ в економіці України. *Регіональна економіка*. 2016. № 2. С. 141–149.

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ ЄДИНИМ ПОДАТКОМ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ-ПІДПРИЄМЦІВ

*А.В. Міньковська, ст. викладач
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Відповідно до п.291.3 ст. 291 Податкового кодексу фізична особа – підприємець може самостійно обрати спрощену систему оподаткування, якщо така особа відповідає встановленим вимогам та реєструється платником єдиного податку у визначеному порядку.

Податковим законодавством установлені досить жорсткі обмеження щодо суб'єктів господарювання, які не можуть взагалі бути платниками єдиного податку. Так, стати та бути платниками єдиного податку не зможуть фізичні особи-підприємці, які є нерезидентами, а також фізичні особи – резиденти, які здійснюють: діяльність з організації, проведення азартних ігор; обмін іноземної валюти; виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів у ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива, сидру, пері та столових вин); видобуток, виробництво, реалізацію дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, у тому числі органічного утворення; видобуток, реалізацію корисних копалин; діяльність у сфері фінансового посередництва та ін.

Не можуть перебувати на спрощеній системі оподаткування фізичні особи-підприємці, які на день подання заяви про реєстрацію платником єдиного податку мають податковий борг, крім безнадійного податкового боргу, що виник внаслідок дії обставин непереборної сили (форс-мажорних обставин).

Крім того, платникам єдиного податку дозволено здійснювати розрахунки за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) виключно в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій).

Відповідно до глави 1 розділу XIV ПКУ розмір оподаткування єдиним податком установлюється залежно від групи, до якої віднесено підприємців. При цьому фізичні особи – підприємці з метою оподаткування єдиним податком їх доходів від провадження підприємницької діяльності розподілено на чотири групи.

Для цілей оподаткування єдиним податком та для з'ясування наявності у суб'єкта господарювання права зареєструватися платником єдиного податку та/або перебувати на спрощеній системі оподаткування здійснюється визначення обсягів доходу.

При цьому до доходу не включаються отримані такою фізичною особою: пасивні доходи; доходи, отримані від продажу рухомого та нерухомого майна, яке належить на праві власності фізичній особі та використовується в її господарській діяльності; суми податків і зборів, утримані (нараховані) платником єдиного податку під час здійснення ним функцій податкового

агента; суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, нараховані платником єдиного податку відповідно до закону; дохід, отриманий як компенсація (відшкодування) за рішенням суду за будь-які попередні (звітні) періоди.

Крім того, до обсягу доходу не включаються: податок на додану вартість; суми фінансової допомоги, наданої на поворотній основі, отриманої та поверненої протягом 12 календарних місяців з дня її отримання, та суми кредитів; суми коштів цільового призначення, що надійшли від Пенсійного фонду та інших фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування, з бюджетів або державних цільових фондів, у тому числі в межах державних або місцевих програм; суми коштів (аванс, передоплата), що повертаються покупцю товару (робіт, послуг) – платнику єдиного податку та/або повертаються платником єдиного податку покупцю товару (робіт, послуг), якщо таке повернення відбувається внаслідок повернення товару, розірвання договору або за листом-заявою про повернення коштів; суми коштів, що надійшли як оплата товарів (робіт, послуг), реалізованих у період сплати інших податків і зборів, установлених ПКУ, вартість яких була включена до загального оподаткованого доходу фізичної особи – підприємця; суми податку на додану вартість, що надійшли у вартості товарів (виконаних робіт, наданих послуг), відвантажених (поставлених) у період сплати інших податків і зборів, установлених ПКУ; суми коштів у частині надмірно сплачених податків і зборів, установлених ПКУ, та суми єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, що повертаються платнику єдиного податку з бюджетів або державних цільових фондів.

Єдиний податок передбачає спрощений облік доходів і витрат, а також заміщає собою сплату і розрахунок певної кількості обов'язкових податків і зборів, які сплачуються в Україні.

Отже, при виборі спрощеної системи оподаткування платники податку сплачуватимуть єдиний податок за обраною ставкою, замість основних податків (податок на прибуток підприємств, на доходи фізичних осіб, на додану вартість тощо) та зможуть вести спрощений бухгалтерський облік.

Відповідно до ч. 293.1 ст. 293 Податкового кодексу України ставки єдиного податку встановлюються у відсотках (фіксовані ставки – для першої та другої групи платників податку) до розміру прожиткового мінімуму працездатної особи та мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року, відповідно або у відсотках до доходу (відсоткові ставки для платників третьої групи).

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними та міськими радами для фізичних осіб - підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць.

Слід звернути увагу, що несплата (неперерахування) фізичною особою – платником податку авансових внесків єдиного податку в порядку та у строки,

визначені Податковим кодексом України, тягне за собою накладення штрафу в розмірі 50 відсотків ставки єдиного податку, обраної платником єдиного податку.

DUE DILIGENCE ЯК МЕТОД МІНІМІЗАЦІЇ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ

*О. В. Лега, к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю
Н. Ю. Гусаренко, здобувач вищої освіти СВО-бакалавр
Полтавська державна аграрна академія*

Заплутане українське податкове законодавство зі своїми постійними змінами ставить перед суб'єктами підприємницької діяльності все більш складні питання, які потребують раціонального підходу і новаторських рішень. Процес управління податками та мінімізація податкових ризиків на підприємствах є основним завданням податкового менеджменту.

Податковий Due Diligence є одним з сучасних методів зниження податкових ризиків. Звісно процедура не з дешевих, але результат виправдовує витрати.

Взагалі, метою процедури Due Diligence є уникнення або максимальне зниження існуючих будь-яких підприємницьких ризиків, зокрема: придбання підприємства (пакета акцій) за завищеною вартістю; невиконання зобов'язань підприємством-боржником; втрати майна, грошей; заподіяння шкоди (збитків), в т.ч. нематеріальних активів, наприклад, ділової репутації; ініціювання судових позовів і їх несприятливих наслідків; накладення арешту на майно або застосування інших забезпечувальних заходів; визнання угоди недійсною; накладення стягнення на майно, цінні папери (акції); залучення до податкової, адміністративної або кримінальної відповідальності; виникнення корпоративних конфліктів (захоплення, поглинання, судові тяжби); втрати інтелектуальної власності (товарного знака, промислового зразка, винаходу, ноу-хау, комерційної ідеї, бізнес-плану і т.д.); політичні ризики і ризик втрати адміністративних ресурсів (зміна законодавства, зміна посадової особи, від яких залежав успіх або стабільність відповідного проекту, кримінальне переслідування); недобросовісних дій конкурентів (змова з контрагентами, ініціювання «замовних» податкових, оперативних перевірок, цінова політика, лобіювання інтересів і т.д.); неотримання або втрати відповідних дозволів, ліцензій, погоджень і т.д., від яких залежить проект, угода і т.д. [2].

Порядок проведення процедури due diligence можна узагальнити в наступні етапи:

1. Складання договору про конфіденційність інформації, порядок і строки проведення процедури.

2. Визначення організаційних (обсяг, час, місце проведення, вартість, перелік фахівців, які здійснюватимуть процедуру, укладання договорів про конфіденційність із зазначенням умов надання інформації та доступу до документів, перелік осіб, які мають такий доступ, організаційні заходи, спрямовані на забезпечення режиму конфіденційності) та фінансових питань (ознайомлення з потенційним об'єктом угоди купівлі-продажу, складання листа-зобов'язання щодо надання послуги).

3. Визначення специфічних зон ризику на яких варто сфокусуватись та індивідуальних процедур, які мають бути виконані.

4. Формування списку документів та інформації. Відбувається збір інформації в частині основних документів, які будуть перевірятися. При цьому, враховується специфіка об'єкта дослідження та збираються максимально повні, достовірні дані про фінансовий стан підприємства, його виробничі потужності, про контрагентів і партнерів.

5. Застосування детальних процедур due diligence, основними складовими якої є: Проведення перевірки, аналіз інформації про підприємство, яке придбавають, проведення інвентаризації, зустрічі з керівництвом і співробітниками підприємства, які, здебільшого, можуть краще пояснити особливості бізнесу та інколи навіть дати відповіді на питання, які залишаються незрозумілими після аналізу письмових матеріалів.

6. Підготовка і надання звіту. Висновки, отримані в ході «due diligences» відображають у звіті або ж інформаційній довідці з представленням основних питань, які цікавлять замовників.

Податковий Due Diligence - аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства за три останні роки з метою визначення реального фінансового стану фірми на поточний момент та встановлення потенційних податкових ризиків.

Він включає оцінку загального податкового тягаря і основних податків, що сплачуються; аналіз перспектив зміни податкового тягаря в зв'язку реформуванням податкового законодавства або зміни судової практики; оцінку основних податкових ризиків; виявлення ризиків пред'явлення претензій, податкових повідомлень-рішень з боку податкових органів; визначення законності використовуваних компанією схем податкової оптимізації.

Елементи процедури податкового Due Diligence представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Елементи процедури податкового Due Diligence*

Складові	Характеристика
Мета	отримання найбільш повної об'єктивної інформації про податкове навантаження, податкові ризики, які можуть чинити істотний вплив на оцінку стану і привабливості об'єкта
Завдання	мінімізація підприємницьких ризиків за всіма складовими діяльності підприємств
Складові завдання	виявлення помилок минулих періодів; встановлення ризиків призначення податкової перевірки

Складові	Характеристика
	визначення ризиків податкових донарахувань і варіантів зниження таких ризиків
	здійснення структурування угоди з мінімальними ризиками, в тому числі податковими
Джерела інформації	податкова та бухгалтерська звітність, основні види діяльності, перелік основних засобів, документи щодо інвентаризації майна, фінансових вкладень, дебіторської заборгованості, інформація щодо сплати обов'язкових платежів, інформація про кредиторську заборгованість, перевірка контрагентів
Елементи	оцінка загального податкового тягаря і основних податків, що сплачуються
	аналіз перспектив зміни податкового тягаря в зв'язку реформуванням податкового законодавства або зміни судової практики
	оцінка основних податкових ризиків; виявлення ризиків пред'явлення претензій, податкових повідомлень-рішень з боку податкових органів
	визначення законності використовуваних компанією схем податкової оптимізації
Етапи	1. Складання договору про конфіденційність інформації, порядок і строки проведення процедури
	2. Визначення організаційних та фінансових питань
	3. Визначення специфічних зон ризику на яких варто сфокусуватись та індивідуальних процедур, які мають бути виконані
	4. Формування списку документів та інформації
	5. Застосування детальних процедур (аналіз юридичної, корпоративної структури і структури володіння; аналіз договорів і операцій, що проводяться; аналіз регламентів; аналіз облікової податкової політики та аудиторських висновків; аналіз майнових прав та оподаткування майна; аналіз правомірності застосування податкових пільг; визначення терміну, визначеного перевіркою; перевірка статусу проведених раніше податкових перевірок і судових розглядів; аналіз ризику призначення податкової перевірки; використання отриманих результатів)
	6. Підготовка і надання звіту (інформаційної довідки)
Результат	Звіт з описом потенційних податкових ризиків Рекомендації по мінімізації податкових ризиків

* узагальнено на підставі [1-5]

Отже, проведення податкового Due Diligence надасть можливість підприємству виявити податкові ризики і максимально знизити податкові ризики, запобігти штрафам і фінансовим санкціям, пов'язаним з порушенням законодавства з податків і зборів; оптимізувати існуючу систему оподаткування на підприємстві, виправити виявлені помилки і порушення з податків шляхом уточнення податкової звітності.

Література:

1. Due Diligence - перевірка на благонадійність. URL: <https://immigrantinvest.com/blog/due-diligence/> (дата звернення 22.04.2021).

2. Due Diligence (послуги «Дью ділідженс»). URL: <https://audit-optim.com.ua/services/du-diligence> (дата звернення 22.04.2021).

3. Дью дилидженс (Due Diligence). URL: <https://www.audit-it.ru/terms/audit/du-diligence.html> (дата звернення 22.04.2021).

4. Податковий, фінансовий та юридичний Due Diligence. URL: <https://finexpertiza.ru/service/consulting/du-diligence/> (дата звернення 22.04.2021).

5. Эсыпова М. Налоговый Due Diligence: как выявлять и оценивать риски. URL: <https://www.garant.ru/ia/opinion/author/esipova/1278396/> (дата звернення 22.04.2021).

СУТНІСТЬ КАТЕГОРІЇ «ПОДАТКОВИЙ АУДИТ»: СИСТЕМАТИЗАЦІЯ НАУКОВИХ ПОГЛЯДІВ

*О. В. Лега, к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та економічного контролю
Я. О. Мельник, здобувач вищої освіти СВО-бакалавр
Полтавська державна аграрна академія*

Заплутане українське податкове законодавство зі своїми постійними змінами ставить перед суб'єктами підприємницької діяльності все більш складні питання, які потребують раціонального підходу і новаторських рішень.

Зниженню підприємницького та податкового ризиків, уникненню помилок, пов'язаних з податковими розрахунками, оптимізації оподаткування, забезпеченню впевненості користувачів у достовірності податкової звітності слугує податковий аудит [1].

Замовляючи послуги з податкового аудиту, інформаційні потреби власників і керівництва підприємств, пов'язані передусім з діагностикою стану податкового обліку, податкової звітності та уникненням штрафів і фінансових санкцій, пов'язаних з порушенням законодавства з податків і зборів. Але, проведення податкового аудиту дає можливість також отримати оцінку професіоналів про реальний стан справ щодо нарахування та сплати податків і зборів, перевірити роботу головного бухгалтера та бухгалтерської служби, перевірити правильність нарахування і сплати податків та оптимізувати існуючу систему оподаткування на підприємстві, виявити податкові ризики та максимально їх знизити, виправити виявлені помилки і порушення з податків шляхом уточнення податкової звітності.

Основні засади й особливості проведення податкового аудиту розглядається вітчизняними науковцями лише у теоретичній площині. У табл. 1 узагальнено теоретичні підходи до визначення сутності категорії «податковий аудит».

**Систематизація теоретичних підходів до визначення сутності
категорії «податковий аудит»**

Джерело	Визначення	Суть
Артюх О.В. [2]	податковий аудит – це завдання з надання достатньої впевненості, яке реалізується у формі спостереження та перевірки обліку та звітності у системі оподаткування платника податків з метою висловлення незалежної думки аудитора про достовірність, повноту та відповідність чинному податковому законодавству в усіх суттєвих аспектах та допомоги у прийнятті оптимальних управлінських рішень у сфері оподаткування згідно вимог користувачів.	спостереження та перевірка
Костюк Б. В. [3]	податковий аудит - це комплексна та незалежна перевірка податкового обліку підприємства, правильності нарахування й сплати податків, оцінювання податкових ризиків у діяльності підприємства	комплексна та незалежна перевірка
Лучко М.Р., Коновалова А. [4]	- комплексний податковий аудит – це правильність складання декларацій і розрахунків по всіх податках, що сплачуються підприємством за рік. - тематичний податковий аудит – це перевірка правильності складання декларацій і розрахунків по окремих податках, що сплачуються підприємством за певний період.	перевірка
Петрик А. О. [1]	податковий аудит – незалежна аудиторська перевірка правильності та повноти нарахування і своєчасності сплати податків стану їх бухгалтерського та податкового обліку, підтвердження достовірності податкової звітності та податкових аспектів фінансової бухгалтерської звітності, контроль за дотриманням податкової політики та дисципліни, а також експертиза податкових ризиків і виявлення резервів зниження податкового тиску на бізнес.	перевірка .

Отже, науковці визначають податковий аудит як перевірку обліку та звітності у системі оподаткування платника податків [2], податкового обліку підприємства, правильності нарахування й сплати податків, оцінювання податкових ризиків у діяльності підприємства [3], складання декларацій і розрахунків по податках, що сплачуються підприємством [4], правильності та повноти нарахування і своєчасності сплати податків стану їх бухгалтерського та податкового обліку, підтвердження достовірності податкової звітності та податкових аспектів фінансової бухгалтерської звітності [1].

На нашу думку, податковий аудит - аудиторська послуга з перевірки даних податкового обліку і показників податкової з метою висловлення незалежної думки аудитора про її відповідність в усіх суттєвих аспектах вимогам податкового законодавства.

Моніторинг послуг з податкового аудиту, які надаються аудиторськими фірмами [5, 6, 7], дав можливість виокремити кілька видів податкового аудиту:

1. Комплексний податковий аудит – податкова перевірка правильності, повноти нарахування і сплати по всіх податках і зборах, платником яких є підприємство, та достовірності податкової звітності.

2. Податковий аудит - по окремих податках і зборах - передбачає податкову перевірку достовірності податкової звітності, перевірку правильності нарахування і сплати податку на прибуток, податку на додану вартість; єдиного податку; ПДФО; податку на майно; екологічного податку; інших податків та зборів.

3. Експрес-аудит, оцінка податкових ризиків. Метою експрес-аудиту є оцінка: загального стану бухгалтерського і податкового обліку; податкової політики організації; можливих податкових ризиків; ефективності системи управління; організації документообігу та системи внутрішнього контролю і т.д. Тому часто експрес-аудит здійснюється з метою визначення поточного стану звітності про фінансово-господарську діяльність підприємства та можливих наслідків податкової перевірки. При такому аудиті виявляються основні недоліки вказаних алгоритмів, що призводять до викривлення звітної інформації та податкових зобов'язань. На підставі отриманих даних, клієнту надається звіт, де відображаються виявлені недоліки й рекомендації щодо їх усунення.

За підсумками податкового аудиту замовнику надається письмовий звіт з результатами проведеного податкового аудиту податкової звітності підприємства. Звіт включає детальну інформацію з: переліком всіх помилок і порушень, виявлених в ході податкового аудиту, із зазначенням документа, де вони були виявлені; переліком санкцій, які призначаються за дані помилки і порушення; рекомендаціями щодо їх виправлення.

Література:

1. Аудит оподаткування підприємств : навч. посіб. / Петрик О. А., Давидов Г. М., Редько О. Ю. та ін. ; за заг. ред. Петрик О. А.; К. : ДННУ «Акад. фін. управління», 2012. 352 с.
2. Артюх О. В. Податковий аудит як завдання з надання достатньої впевненості. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 12. С. 235 - 238.
3. Костюк Б. В. Організація податкового аудиту на підприємстві. *Економіка і регіон*. 2015. №1. С.124-129.
4. Лучко М.Р., Коновалова А. Сутність податкового аудиту та організація його проведення в правовому полі України. *Облік , оподаткування і контроль: теорія та методологія*: Міжнародна науково-практична Інтернет конференція. 2020. С. 31-32.
5. URL: <http://olimpia-audit.com.ua/uk/podatkovyi-audit#audit4> (дата звернення 23.04.2021).
6. URL: <http://www.cpaudit.com.ua/ua/poslugi/audit/94-ekspres-audit.html> (дата звернення 23.04.2021).
7. URL: <https://adram.com.ua/ekspres-aydut/> (дата звернення 23.04.2021).

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ, ФІНАНСОВИХ ТА КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ГАЛУЗІ

*О.М. Губарик, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Моделювання освітніх систем викликає все більшу увагу та інтерес як у теоретиків, так і практиків. Моделювання освітніх систем – це спосіб досягнути суть процесів і явищ, що відбуваються. Метою й завданням моделювання визначаємо беручи до уваги потреби суспільства.

Основні проблемні питання, які постають у процесі створення моделей і моделювання освітніх систем, охоплюють такий спектр напрямів, зокрема:

- визначення можливості «програвати» модель, розроблену для певних умов, у варіативних ситуаціях здійснення освітньої діяльності;
- пошук можливостей і створення умов для моделювання конкретної педагогічної реальності;
- дослідження можливості з'ясування обмежень і прогалин у структурі розробленої моделі;
- визначення міри необхідності моделювання для досягнення нового; тощо.

Як зазначає В. Вітлінський [1], соціально-економічні системи належать до так званих складних систем. Складним системам притаманна низка властивостей, які потрібно враховувати в їх моделюванні, інакше неможливо твердити про адекватність побудованої моделі. Серед цих властивостей науковець виокремлює такі:

- емерджентність як вияв у найбільш яскравій формі властивості цілісності системи, тобто наявність у економічній системі таких властивостей, які не є притаманними жодному з її елементів, котрий розглядається окремо, поза системою. Емерджентність – це результат виникнення між елементами системи так званих синергетичних зв'язків, які забезпечують збільшення загального ефекту до більших обсягів, ніж сума ефектів окремо взятих елементів системи, що діють (функціонують) незалежно. Тому соціально-економічні системи потрібно досліджувати й моделювати зважаючи на синергізм;
- динамічність економічних процесів, що полягає в зміні у часі параметрів і структури економічних систем під впливом як внутрішніх, так і зовнішніх чинників (навколишнього середовища);

- невизначеність щодо розвитку економічних явищ (процесів). Економічні явища та процеси мають нелінійний, випадковий характер. Невизначеність іманентно притаманна економічним системам, тому для вивчення їх потрібно застосовувати економіко-математичні моделі на базі теорії ймовірностей і математичної статистики, а також на базі теорії нечітких (розпливчастих) множин тощо. Важливою також є розбудова ризикології (науки про економічний ризик) тощо;

- неможливість ізолювати процеси, які здійснюються в економічних системах незалежно від процесів у навколишньому середовищі, для окремого спостереження й дослідження їх;

- активна реакція на нові чинники, що з'являються. Спроможність соціально-економічних систем до активних, не завжди передбачуваних дій залежно від ставлення суб'єктів управління та самої системи загалом до цих чинників, способів і методів їх впливу тощо.

Недоліки вищої школи полягають у знеособленості освіти, валовому підході до освітнього процесу, самому стилі організації системи діяльності закладу вищої освіти. Ми вважаємо, що сама концепція професійної підготовки фахівців, її зміст, технічне та практичне втілення базуються на застарілих, малоефективних формах, методах і засобах навчання, значною мірою спрямованих лише на відтворення ситуацій, які часто виникають у професійній діяльності. Чинна система професійної підготовки не забезпечує належною мірою формування та розвиток у майбутніх фахівців творчих якостей особистості, здатності адаптуватися до мінливих соціальних умов. Крім того, неефективно скорочується значний бар'єр між досягненнями науки й культури та практикою закладу вищої освіти, професійною майстерністю окремих педагогів і вчених вищої школи та рівнем підготовки низки викладачів, формування яких тривалий час залежало від впливу механізмів управління освітою, що часто пригнічує творчу свободу дій, розумну ініціативу в самих підходах до змісту й організації освітнього процесу. Разом із тим парадокс полягає в тому, що в сучасних умовах, коли перед викладацьким складом кожного закладу вищої освіти відкриваються відносин перспективи для свободи творчості та можливостей застосування альтернативних форм і методів підготовки, багато викладачів просто не знають, як використати можливості цієї свободи.

На думку О. Міхеєнко, фахова підготовка ґрунтується на таких методологічних підходах: компетентнісному, холістичному, синергетичному та діяльнісному [3]. Так, зокрема:

- компетентнісний підхід в освіті України запроваджений на державному рівні й реалізується шляхом формування групи ключових, загальнопредметних, предметних (базових) і професійних компетентностей;

- холістичний підхід ґрунтується на цілісному уявленні про організм людини, в якому все взаємопов'язане і взаємообумовлене;

- синергетичний підхід полягає в здійсненні опосередкованого керівництва, ненав'язливо спрямовуючи студентів на позитивний шлях їх професійного розвитку, формування готовності до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення;

- діяльнісний підхід передбачає орієнтацію на розвиток творчого потенціалу особистості, дає змогу враховувати індивідуальні та вікові особливості кожного студента шляхом посередництва діяльності, яка сприяє самореалізації та особистісному зростанню.

Поміж українських досліджень заслуговує на увагу опис процесу моделювання, запропонований Г. Ковальчук [2] саме в контексті професійної підготовки фахівців економічної галузі. На думку автора, означений процес передбачає: уточнення цілей навчання з теми; визначення форм і методів навчання з теми з урахуванням соціально-психологічних особливостей групи навчання й забезпечення необхідних рівнів засвоєння елементів бази знань; розроблення дидактичних матеріалів і завдань тестового контролю засвоєння навчального матеріалу. Послідовність дій для створення моделі засвоєння бази знань із теми, як зазначає дослідниця, може бути такою: укладання переліку елементів знань із теми; вилучення тих елементів, які студенти засвоїли на попередніх етапах; виділення елементів знань, без активного володіння якими важко засвоїти поточну тему; розподіл за групами елементів бази знань і прогнозування необхідного рівня їх засвоєння; укладання моделі засвоєння бази знань із теми.

Отже, у межах еволюційної теорії економічних змін здійснюються різні кроки до розбудови адекватних освітніх моделей, які за умов використання сучасного математичного апарату й комп'ютерних технологій можуть стати істотним доробком у розвитку економічної науки саме в контексті підготовки майбутніх фахівців економічної галузі в умовах закладу вищої освіти.

Література:

1. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: навч. посібник. К. : КНЕУ, 2003. 408 с.
2. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті : навч. посібник / 2-ге вид., доп. К. : КНЕУ, 2003. 298 с.
3. Міхеєнко О. І., Котелевський В. І. Модель професійної підготовки майбутніх фахівців зі здоров'я людини до застосування здоров'язміцнювальних технологій. *Педагогіка і психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2014. № 9. С. 41–46.

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

ОСОБЛИВОСТІ КАДРОВОЇ СКЛАДОВОЇ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*М.В. Бардадим, к.е.н., доцент
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

В ринковій економіці підприємства функціонують в умовах невизначеності та непередбачуваності: спад виробництва, недобросовісна конкуренція, шахрайство, корупція, криміналізація суспільства, влади та бізнесу. Все це вимагає формування системи економічної безпеки як держави в цілому, так і окремих суб'єктів господарювання.

В умовах нестабільності економіки важливе значення у процесі функціонування сільськогосподарських підприємств відіграє поняття кадрової безпеки. Її забезпечення є необхідним при ліквідації соціальних та економічних загроз в виробничо-комерційній діяльності підприємства.

В основі управління кадровою безпекою є управління персоналом. Співробітники впливають на всі аспекти життєдіяльності підприємства, вони невід'ємно пов'язані з її ефективною діяльністю.

Можна захистити своє підприємство від зовнішніх загроз конкурентів або інших незалежних умов, але в цей же час загроза може походити саме зсередини установи, від її працівників. Дослідження у сфері кадрової безпеки дають можливість зменшити цю загрозу, передбачити і припинити її, а також проводити профілактику.

Забезпечення кадрової складової економічної безпеки включає в себе два напрями діяльності:

- 1) напрям, орієнтований на роботу з персоналом підприємства, на підвищення ефективності роботи співробітників;
- 2) напрям, спрямований на збереження і розвиток інтелектуального потенціалу підприємства.

Серед основних негативних впливів на економічну безпеку підприємства виокремлюють недостатню кваліфікацію працівників тих чи тих структурних підрозділів, їх небажання або нездатність приносити максимальну користь своєму підприємству. Вони можуть бути зумовлені низьким рівнем управління персоналом, браком коштів на оплату праці окремих категорій працівників підприємства чи нераціональними витратами.

В умовах сьогодення в Україні питання формування та розвитку кадрового потенціалу та її безпеки є одним із гострих проблем, яке потребує негайного вирішення.

Саме кадри підприємства, від яких залежить формування та реалізація виробничо-господарських планів, є основою стабільного розвитку та процвітання підприємства у майбутньому. В аграрних формуваннях усіх форм власності і господарювання політика управління персоналом на цей час обмежується такими інструментами як наймання і звільнення працівників, оформлення пенсійних справ, підготовка довідок, звітів з кадрових питань, нагляд за дотриманням режиму праці. Конкурентний успіх підприємства при такому підході залежить, головним чином, від рішення в галузі технології і маркетингу, а професійні якості управлінського персоналу дещо нівелюються.

Високорозвинене аграрне виробництво вимагає висококваліфікованих кадрів, які володіли б методами освоєння й розвитку ринкового виробництва. Це свідчить про необхідність створення належних умов для навчання сільськогосподарських кадрів та їх закріплення на селі.

Від того, якою мірою робітник задоволений результатами, змістом та умовами своєї праці, якою мірою він має необхідні для неї якості та компетенції, залежить якість виконання ним своїх професійних обов'язків, його відданість цілям організації, прагнення до їх реалізації, тобто від бажання та можливостей управлінської команди «добре» працювати, залежить місце підприємства на ринку та можливість його перемогти у конкурентній боротьбі. Нині значущість управлінців для формування та підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств актуальна для сільськогосподарських товаровиробників України. Шлях підвищення рівня ефективності менеджменту коштами й ресурсами надає будь-якому підприємству практично необмежені можливості.

Очевидно, що орієнтуватися в жорстко збалансованому й інтегрованому не тільки внутрішньому, але і зовнішньому ринках, шукати нові регіони збуту сільськогосподарської продукції, формувати довгострокову перспективу на основі договорів, підвищувати якість, обновляти асортимент, вести результативну рекламну кампанію — усе це вимагає сучасних знань, застосування новітніх підходів, постійного навчання, ефективного впровадження передового досвіду й технологій.

Незважаючи на те, що в процесі реалізації аграрної реформи за останні роки на селі відбулися глибокі структурні перетворення, фінансове оздоровлення галузі не супроводжувалися адекватним піднесенням рівня управління та відповідною зміною його психології. Й досі недостатніми є якість трудових ресурсів та стан науково-дорадчого супроводження аграрного сектору.

В даний період освітньо-кваліфікаційний рівень працівників сільського господарства - найнижчий серед зайнятих в інших галузях економіки.

Доцільно зауважити, що на цей час при сучасній системі аграрної освіти, впроваджених нових спеціальностях, при істотно збільшених обсягах підготовки фахівців нової формації, маємо сумний результат - стабільно закріплюється на селі не більше 7—10% випускників, а ситуацію в сучасному аграрному бізнесі визначають значною мірою кадри, що прийшли з інших галузей. Проведене фахівцями опитування молодих фахівців сільського господарства дало можливість визначити основні фактори, що впливають на працевлаштування й закріплення молоді в сільськогосподарському виробництві: заробітна плата - 37%; престижність праці, можливість самореалізації й кар'єрного росту - 22%. Ще майже половина припадає на сукупність соціально-побутових факторів і послуг: забезпеченість житлом - 19%; рівень соціально-побутового, медичного й торговельного обслуговування - 12%; рівень освіти й культурного обслуговування - 10%. Забезпечення цих мотиваційних чинників спонукає окремого працівника або групи людей до високої продуктивності праці, що, в свою чергу, допомагає утримати конкурентні позиції господарства.

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Л.М. Васильєва, д.н.держ.упр., професор кафедри
обліку, оподаткування та управління
фінансово-економічною безпекою,
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет,*

В сучасних умовах загрози та ризики економічної безпеки постійно змінюються, набувають нових форм, в більшій мірі диверсифіковані і, найголовніше, не завжди передбачувані.

Важливим компонентом економічної безпеки підприємства є система управління ризиками, яка спрямована на передбачення ризиків і загроз, що впливають на зниження конкурентоспроможності, що дозволяє заздалегідь визначити майбутні запобігати негативним явищам, розробити підходи і методи підвищення ефективності протидії їм [2]. При цьому необхідним стає проведення своєчасної ідентифікації, оцінки, моніторингу, що дозволяють зменшити загрозу ризикових подій, що негативно позначаються на досягненні стратегічних і операційних цілей компанії.

Зазначимо, що управління ризиком це спосіб його зниження. Однак при комплексному підході до формування системи управління, на наш погляд, ризик слід розглядати не тільки як негативне явище, але і як можливість зростання підприємства - суб'єкта ринку. Розвитку системи управління ризиками як частині економічної системи притаманні такі проблеми:

відсутність інформаційної бази, необхідної для аналізу, прогнозування та управління ризиками на підприємствах; слабка структурованість проблем; збільшення негативних наслідків в сфері управління соціально-економічними системами, викликаних динамічною зміною зовнішнього середовища; відсутність методичних розробок, інструментів і професійних кадрів в галузі управління ризиками; недостатній рівень забезпечення соціальної, екологічної та економічної безпеки підприємств та процесів.

Для ефективної діяльності компанії важливою є розробка Політики системи управління ризиками, яка визначає напрямки розвитку, принципи в галузі управління ризиками. В даний час необхідно впроваджувати в систему управління ризиками компанії підхід взаємодії як вертикального, так і горизонтального процесу управління виробничими і невиробничими ризиками, починаючи з верхнього і до лінійного рівнів. В рамках трансформації управління компанії необхідно вдосконалювати систему ризик-менеджменту.

Відзначимо, що концепція активної поведінки в ризик-менеджменті базується на точній, виваженій та в цілому оптимістичній оцінці перспектив. Дотримання даної концепції управління ризиками підприємства вимагає, відповідно до теорії якості, великих ресурсних можливостей (інтелектуальних і матеріальних), більш досконалих адміністративних інструментів та більш ефективних процедур - в порівнянні з традиційною, загальноприйнятою програмою. Необхідно розвивати здібності ризик-менеджменту підприємства оперативно реагувати на зміну ризикового потоку та мінімізувати наслідки, які раптово виникають та інтенсивно розвивають ризики, що в свою чергу обумовлює необхідність впровадження в практику ризик-менеджменту динамічних інструментів оцінки та управління. Пріоритетним має стати активна протидія, спрямоване на усунення небажаних результатів, на зміну стану активного середовища та умов виникнення й розвитку самих несприятливих факторів потенційних небезпек (загроз), недопущення реалізації крайніх форм негативного впливу тих явищ, які заздалегідь не були або не могли бути взяті до уваги. В особливих випадках допускається умисне провокування реалізації загрози в прийнятному для власника ризику часовому відрізку, обсязі та масштабі. Це дозволить, наприклад, знизити наслідки неконтрольованого зростання небезпеки в умовах недостатності компенсаційних резервів при стійкій тенденції кумуляції ризику.

Для ефективної діяльності та забезпечення економічної безпеки рекомендується впровадити систему внутрішнього контролю (управління ризиками процесного рівня), а також удосконалювати систему управління безперервною функціонування (управління ризиками, провідними до переривання діяльності).

Систематизація матеріалів дозволила виділити наступні етапи управління загрозами економічної безпеки підприємств: оцінка господарської ситуації, що склалася на підприємстві; дослідження сфери можливого впливу внутрішніх та зовнішніх факторів; виявлення, аналіз та оцінка загрози; оцінка впливу

виявленої загрози на діяльність підприємства; запобігання або нейтралізація загрози чи наслідків дії загрози; розробка заходів щодо запобігання подальшій появі загрози [1].

Основною метою процесу управління ризиками на підприємствах є досягнення балансу між максимальним використанням наявних можливостей для отримання вигоди і запобігання втрат. Впровадження системи ризик-менеджменту має на увазі застосування логічних й систематичних методів ідентифікації, аналізу та оцінки, моніторингу, контролю та управління ризиками, які притаманні всім напрямками діяльності, функцій або процесів підприємства. Базовим елементом процесу управління ризиками повинна стати його інтеграція з специфікою організації, основними принципами діяльності, бізнес-процесами і залученістю кожного працівника в управління ризиками. При цьому, основною проблемою при управлінні ризиками на рівні підприємства, на наш погляд, є агрегування первинної інформації (ринкової та внутрішньої).

Управління ризиками повинно ґрунтуватися на застосуванні рішень, необхідних в конкретний момент часу, а тому доцільно враховувати не тільки інформацію, що має ймовірнісні характеристики, але і дані, що відображають потенційну можливість до зміни, що підвищить достовірність оцінки впливу ризиків на розроблену стратегію підприємства.

Отже, висока результативність системи управління ризиком відображає здатність досліджуваної сукупності заходів до зниження можливості виникнення несприятливих подій та / або до подолання їх наслідків. Зазначена система повинна оперативно реагувати на зміну умов, володіти розвинутими контурами зворотного зв'язку, генерувати дієві рішення, орієнтовані на намічений результат і зменшення економічних втрат.

Література:

1. Коваленко В. В. Ризики в системі економічної безпеки підприємства та засоби їх нейтралізації. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2018. №3 (51). С.175-180.
2. Стратегія підприємства у постіндустріальній економіці: монографія; за заг. ред. А. П. Наливайка, О. М. Гребешкової. Київ: КНЕУ. 2017. 418 с.

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Л.В. Волчанська, к.е.н., ст. викладач
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

В реаліях сьогочасної української дійсності, що характеризуються високим рівнем нестабільності зовнішнього та внутрішнього середовища, підприємства змушені будувати стратегію власного виживання в ринковому середовищі, засновану на широкому застосуванні інформаційних технологій, одним із основних багатств економічно розвинутих держав. Адже, інформатизація економіки, проникнення її у всі сфери діяльності людини та держави, призвели до того, що економічний потенціал будь-якого суб'єкта все в більшій мірі став визначатися рівнем розвитку інформаційних структур, впливу якого пропорційно зростає й потенційна уразливість економіки.

Інформаційна безпека - найважливіший елемент системи економічної безпеки підприємництва. Заходи із забезпечення інформаційної безпеки, з одного боку, спрямовані на охорону конфіденційної інформації. З іншого - включають контрзаходи, які сприяють розвитку бізнесу і слугують для запобігання неприємним несподіванкам.

Поняття інформації в загальному вигляді містить ст.1 закону України «Про інформацію»: інформація - будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді.

Інформація на сьогоднішній день є комерційним об'єктом, а отже потребує захисту. Інформаційна безпека заснована не тільки на захисті власної інформації, у тому числі конфіденційної, але й проводить ділову розвідку, інформаційно-аналітичну роботу із зовнішніми й внутрішніми суб'єктами. Інформацію можна продати, купити, імпортувати, фальсифікувати, украсти і т. д. Однак захисту підлягає не будь-яка інформація, а тільки та, котра має ціну, тобто цінна інформація. Цінною ж стає та інформація, володіння якою дасть змогу її дійсному чи потенційному власнику одержати який небудь вигаш: моральний, матеріальний, політичний і т. д.

Для захисту інформації в установах спеціально створюється служба безпеки, особливості функціонування якої визначаються тим, що на неї покладені обов'язки з організації режимів конфіденційного діловодства; організації допуску співробітників і сторонніх осіб до конфіденційної інформації; організації зберігання, обліку і знищення носіїв конфіденційної інформації; виявлення каналів можливого витоку інформації, їхня нейтралізація; проведення профілактичної роботи і службових розслідувань; протидії технічним засобам промислового шпигунства; проведення спеціальних акцій, спрямованих на створення сприятливої обставини і нормального функціонування власного підприємства; зв'язку зі службами безпеки інших фірм і державних структур; взаємозв'язку із засобами масової інформації.

Також не менш важливим є захист інформації, яка міститься на машинних носіях. Сюди входить захист конфіденційної інформації, а також захист самих машинних носіїв.

Особливу категорію суб'єктів підприємницького шпигунства становлять співробітники фірми (різновид внутрішніх загроз) - вони можуть діяти як за завданням, так і без завдання конкурентів (останнє найбільш характерно для так званих «ображених співробітників»).

Для забезпечення інформаційної безпеки підприємницької діяльності необхідна ефективна державна політика, яка передбачає створення загальнодержавної системи інформаційної безпеки. Обов'язковою умовою створення цієї системи є розробка відповідної нормативної бази, розвиток та вдосконалення системи сертифікації систем та засобів захисту інформації, програмних та апаратно-програмних засобів, відтворення системи органів контролю за станом інформаційної безпеки на підприємствах та контроль за їх діяльністю з боку держави; створення сприятливих умов для підприємств, організацій та налагодження виробництва вітчизняних засобів захисту інформації, створення системи підготовки наукових кадрів в галузі захисту інформації; вдосконалення системи підготовки та перепідготовки кадрів для роботи в сфері інформаційної безпеки; врегулювання відносин в галузі використання Internet, створення системи інформаційної безпеки, яка спроможна забезпечити належний рівень її захищеності в умовах постійного удосконалення можливостей технічних розвідок та засобів ведення інформаційних війн, ведення державного контролю за розробкою вітчизняних та ввезення імпортованих засобів обчислювальної техніки та ін.

Таким чином, можна зробити висновки, що для створення ефективної системи інформаційної безпеки підприємницької діяльності необхідно:

1. Здійснювати контроль над ймовірними каналами витоку інформації на підприємстві;
2. Здійснювати моніторинг доступу співробітників до корпоративних інформаційних ресурсів;
3. Зберігати архів операцій з документами;
4. Виявляти у вихідному потоці електронної пошти повідомлень, які можуть передбачати загрозу витоку конфіденційної інформації;
5. Виявляти у вихідному потоці даних, які можуть передбачати загрозу витоку конфіденційної інформації;
6. Контролювати використання мобільних пристроїв зберігання інформації, пристроїв передачі інформації і комунікативних портів;
7. Архівувати поштову кореспонденцію;
8. Здійснювати моніторинг на рівні файлових операцій;
9. Контроль за діяльністю співробітників, доступу та використання ними лише тієї інформації, яка потрібна для роботи;
10. Правильний підбір кадрів, застосування матеріальних та моральних стимулів, створення сприятливого соціально-психологічного клімату всередині

організації, створення можливостей для професійного росту, зниження плинності кадрів, формування «фірмового патріотизму».

Однак лише своєчасне та комплексне виконання усіх цих завдань може призвести до бажаного результату.

TESTS ON THE STABILITY OF THE ECONOMIC SECURITY MANAGEMENT SYSTEM OF THE ENTERPRISE

*V.O. Garkusha, graduate student,
National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute»,
Kharkiv*

Management of the company's economic security is one of the main tools for maintaining competitive positions and ensuring sustainable development. Researchers of this problem characterize that the management process will be effective if the tasks that need to be solved in the economic security management system are formulated. Scientists note that it is important to assess the level of effectiveness of such a system. The philosophy of economic security is a belief system in the enterprise system, I am the way of thinking and the obligation of each employee to perform their job functions in accordance with safety requirements. Many scientists and practitioners study the effectiveness of managing the economic sustainability of a company [1-3]. Scientists consider the control system as a set of mechanisms necessary for the implementation of control objectives. Iershova N., Karachina N. theoretical approaches to the definition of the management mechanism of the company's activities are investigated [1, 2]. The mechanism for managing the economic security of a company is a set of methods, principles, forms, methods, levers, activities related to the process of their interaction.

The mechanism for managing the economic security of an enterprise consists of elements: methods (organizational and technological, socio-economic, administrative, legal, socio-psychological, informational), tools and measures for their implementation. An important aspect of the study of the mechanism for managing the economic security of an enterprise is the analysis of the functions that implement this mechanism. Planning, organization and regulation, stimulation and control are the main functions of the mechanism for managing the economic security of a company. The manager has a lack of confidence in the correctness of the management decisions made, provided there is insufficient information. Monitoring of the level of economic security of the company should be carried out constantly in conditions of changes in the parameters of the external environment, even if the level of efficiency of the enterprise is very high. If the deviation of the normal level of economic security is exceeded, it means that management regulation is needed.

Test for the stability of the economic security management system is an integral part of the internal control system at the enterprise. The internal control system is designed to determine the legality and effectiveness of the facts of the

company's financial and economic activities. Tests for the stability of an enterprise's economic security management system are necessary to monitor key indicators. Among such indicators is the indicator of the effectiveness of the organization of labor; the proportion of management personnel in the total number of personnel; management efficiency; administrative expenses in the total cost of the enterprise; the effectiveness of management decisions; growth rate of staff salaries; frame stability coefficient; growth rate of investments in personnel training and others. In order to assess the effectiveness of management decisions, we propose to calculate the quality ratio of management decisions. This coefficient characterizes the compliance of the planned indicators of the financial and economic activity of the enterprise with the actual results obtained.

The test for the stability of the economic security management system of an enterprise includes a test of the quality of accounting information and internal reporting of the company [4, 5]. Information security of an enterprise ensures the quality of the economic security management system. At the same time, information systems, including accounting systems, support the infrastructure of the economic security of the enterprise, which in turn must be subject to the criteria of confidentiality and integrity. Managers use in practical work the informational capabilities of the company's accounting reporting to monitor the financial and economic situation. The study indicates that the indicators determined on the basis of the data of the financial statements and explanations to it allow us to single out indicators for assessing the economic security of a company. The main feature of modern accounting and information systems is the implementation of reliable feedback in the management structure. This function is performed by automated primary accounting. As a result, there is a significant simplification of the accounting support of the enterprise. Financial statements are an element of the economic information security system and are aimed at improving the quality of ensuring economic security, identifying threats to economic security.

The test for the stability of the organizational stability is aimed at assessing the compliance of the enterprise structure with internal capabilities and the external market environment.

Reference

1. Карачина Н.П. Методичний інструментарій оцінювання економічної безпеки підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»* 2010. № 690. С. 302-309.

2. Iershova N. Tkachenko M., Garkusha V., Miroshnyk O., Novak-Kalyayeva L. *Economic security of the enterprise: scientific and practical aspects of accounting and analytical support. Financial and credit activity: problems of theory and practice.* 2019. T.2 (29). 3. 142-149. <http://fkd.org.ua/article/view/172365/173387>
DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v2i29.172365>

3. Гаркуша В.О., Єршова Н. Ю. Теоретичні та методичні підходи до організаційного забезпечення економічної безпеки підприємства. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 18. С. 333-339.

4. Кондратьєв Б.О., Єршова Н.Ю. Інформаційне забезпечення управління діяльністю підприємства: теоретичні та практичні аспекти удосконалення http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/48071/1/Kondratiev_Informatsiine_zabezpechennia_2020.pdf

5. Єршова Н. Ю. Розвиток бухгалтерського обліку в умовах переходу до цифрової економіки. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут"(економічні науки)*. 2020. №2. С. 75-80. <http://es.khpi.edu.ua/article/view/2519-4461.2020.2.75>

ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМКІВ ТА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*С.Б. Довбня, д.е.н., професор,
Разгоняєва Т.М., здобувач
Національна металургійна академія України*

Конкурентні умови завжди продукують зовнішні та внутрішні ризики функціонування підприємств та вимагають ретельного дослідження їх економічної безпеки та підтримки її на належному рівні. Не заперечуючи необхідності діагностики економічної безпеки підприємства в цілому, ми вважаємо, що оцінці його найважливішої складової – фінансової безпеки, необхідно приділяти особливу увагу, оскільки усі аспекти діяльності підприємства неодмінно знаходять своє відображення у його фінансовому стані, а фінансові ризики є найбільш небезпечними для його існування.

Вітчизняні науковці останнім часом багато уваги приділяють дослідженню фінансової безпеки підприємства, пропонуючи різні методи щодо її оцінки [1-5]. Не дивлячись на значний доробок, діагностика фінансової безпеки стикається з рядом труднощів, до яких відносяться: недостатня обґрунтованість критичних значень окремих фінансових показників; складність формування інтегрального показника, що комплексно характеризує фінансову безпеку і має економічну інтерпретацію; неоднозначність ідентифікації стану підприємства за результатами оцінки; нерівнозначність окремих оціночних показників, суб'єктивність встановлення їх значущості; недостатня обґрунтованість відбору показників, що використовуються для оцінки фінансової незалежності підприємств.

Наявність низки дискусійних та невирішених питань обумовлює необхідність подальшого удосконалення методичних підходів оцінки фінансової безпеки. Таке удосконалення, на наш погляд, в першу чергу повинно полягати у розширенні системи оціночних показників за рахунок

включення не традиційних та широко вживаних, а нових та більш об'єктивних.

Аналіз причин і факторів, що обумовлюють основні ризики діяльності підприємства, дозволив обґрунтувати напрями оцінки фінансової безпеки, до яких на наш погляд належать: платоспроможність, фінансова незалежність, результативність (прибутковість і рентабельність), грошові потоки. По кожному оцінному напрямку сформована система найбільш інформативних, з нашої точки зору, показників.

1. Для оцінки платоспроможності рекомендується використовувати наступні показники: коефіцієнт покриття, коефіцієнт поточної платоспроможності, коефіцієнт Бівера, коефіцієнт втрати платоспроможності.

Серед цих показників особливу увагу необхідно приділити коефіцієнту втрати платоспроможності [6], який практично не використовується при оцінці фінансової безпеки підприємства, але є, на наш погляд, дуже важливим, оскільки на відміну від попередніх індикаторів, які тільки фіксують поточний стан, дозволяє оцінити динаміку і заздалегідь виявити ознаки погіршення платоспроможності, а також спрогнозувати майбутню платоспроможність.

2. В якості індикаторів фінансової незалежності доцільно використати: коефіцієнт автономії; коефіцієнт фінансування за рахунок стабільних джерел; коефіцієнт маневреності власного капіталу; коефіцієнт забезпеченості власними обіговими коштами.

3. До показників результативності, які, на нашу думку, доцільно використати в процесі діагностики відносяться: рентабельність активів, рентабельність реалізації, рентабельність операційної діяльності, діловий ризик і операційний важіль.

Якщо перші три показника цієї групи використовуються достатньо широко, то останні два мають набагато менше застосування. У той же час саме вони дають можливість виявити перші симптоми фінансових проблем.

Діловий ризик визначається як відношення середньоквадратичного відхилення прибутку (операційного, чистого) до середньої величини прибутку за даний період:

$$ДР = \frac{\sigma_{\text{п}}}{\text{Пср}},$$

де $\sigma_{\text{п}}$ - середньоквадратичне відхилення показника прибутку (чистого, операційного);

Пср. - середнє значення показника прибутку (чистого, операційного).

Операційний важіль розраховується як відношення темпу зміни операційного або чистого прибутку до темпу зміни виручки від реалізації продукції:

$$ОР = \frac{\text{ТП}}{\text{ТВ}},$$

де ТП – темп зміни прибутку;

ТВ – темп зміни виручки від реалізації продукції.

4. Особлива увага повинна бути приділена такому напрямку, як аналіз грошових потоків, який здебільшого залишається поза увагою при оцінці фінансової безпеки підприємства. Слід зауважити, що саме відсутність грошових коштів створює найсуттєвіші загрози функціонуванню підприємства. Нами запропоновано наступні показники, що характеризують стан грошових потоків: коефіцієнт достатності чистого грошового потоку, коефіцієнт ліквідності грошового потоку [7]. Окрім цих показників ми вважаємо необхідним в процесі оцінки фінансової незалежності використовувати також показники "ризикованості грошових потоків" і "грошового важеля".

Показник "ризикованості грошових потоків" розраховується за формулою:

$$РД = \frac{\sigma_{\text{чдп}}}{\text{ЧДП}_{\text{ср}}},$$

де $\sigma_{\text{чдп}}$ - середньоквадратичне відхилення чистого грошового потоку;

$\text{ЧДП}_{\text{ср}}$ - середнє значення показника чистого грошового потоку.

Його значення дозволяють робити висновки щодо ритмічності надходження грошових коштів на підприємство і на цій основі розробляти платіжні графіки, прогнозувати необхідність кредитування і т. ін.

Показник "грошовий важіль" розраховується як співвідношення темпу зростання чистого грошового потоку і виручки від реалізації продукції.

$$ДР = \frac{\Gamma_{\text{ЧДП}}}{\text{ТВ}},$$

де $\Gamma_{\text{ЧДП}}$ – темп зростання чистого грошового потоку;

ТВ – темп зростання виручки від реалізації продукції.

Він є край важливим при оцінці фінансової безпеки, оскільки характеризує динаміку надходження грошей в результаті реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в співставленні з динамікою вартості реалізації. Зниження чистого грошового потоку при зростанні виручки від реалізації продукції ще не є сигналом наявності проблем, але свідчить про необхідність виявлення факторів, що обумовили таку динаміку.

Показники цієї групи є необхідними при діагностиці фінансової безпеки, оскільки дозволяють оцінити достатність грошових коштів, що є у розпорядженні підприємства для забезпечення його поточної діяльності.

Рівень фінансової безпеки по кожному напрямку визначається як середньозважена величина міри відповідності фактичних значень приведених вище локальних оцінних показників їх рекомендованим (критеріальним) значенням по наступній формулі:

$$\Phi_{\text{Бj}} = \sum_{i=1}^n \alpha_{ij} \left(\frac{K_{ij}}{K_{Pij}} \right) \quad j = \overline{1, m},$$

де ΦB_j – рівень економічної безпеки по j -му оцінному напрямку;
 α_j - коефіцієнт значущості i - го показника j - го оцінного напрямку;
 K_{ij} , KP_{ij} – відповідно, фактичне і рекомендоване значення i - го показника j - го оцінного напрямку.

Інтегральний показник фінансової безпеки, що характеризує її загальний рівень (ФБ), визначається як середня величина (проста середня, середньозважена, середня геометрична) рівнів фінансової безпеки по кожному оцінному напрямку. В залежності від близькості інтегрального показника до одиниці пропонується виділяти п'ять рівнів його фінансової безпеки: глибока фінансова криза ($\Phi B \leq 0,25$); низька фінансова безпека ($0,25 < \Phi B \leq 0,50$); нестійка фінансова безпека ($0,50 < \Phi B \leq 0,75$); задовільна фінансова безпека ($0,75 < \Phi B \leq 0,95$); достатня (висока) фінансова безпека ($\Phi B \geq 0,95$).

Запропонований комплексний підхід до діагностики фінансової безпеки дозволяє оцінити усі основні фінансові аспекти підприємства та визначити її інтегральну оцінку; виявити проблеми, що намічаються, по слабких сигналах, які свідчать про несприятливі тенденції, та своєчасно приймати обґрунтовані рішення щодо покращення стану підприємства.

Література

1. Кракос Ю.Б. Подход к оценке уровня финансовой составляющей экономической безопасности предприятия. *Економіка, фінанси, право*. 2006. №12. С. 7-12.
2. Максимов Д. А. Рыночная устойчивость, экономическая безопасность и инновационная стратегия предприятия в условиях трансформируемой экономики. *Менеджмент в России и за рубежом*. 2009. № 2. С.15-21.
3. Клебанова Т.С. Моделі оцінки, аналізу та прогнозування економічної безпеки підприємства. *Бізнес Інформ*. 2006. № 8. С. 65-72.
4. Борецька Н. П., Міщенко К.В. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. № 20. 2016. С. 63-66.
5. Бондарева Т.Ш., Шіріян Л.В. Управління фінансовою стійкістю підприємства. *Причорноморські економічні студії*. Випуск 35, 2018. С. 85 -90.
6. Довбня С.Б. Методичні особливості діагностики фінансової безпеки підприємства. *Національний вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2013. №5 (254). С. 52-57.
7. Бланк Т.А. Управление денежными потоками. Е.: Ника-Центр, эльга, 2002. 736 с.

СУЧАСНИЙ СТАН ТУРИСТИЧНИХ УСТАНОВ, ЯК ЗАГРОЗА ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

*А.О. Козлова, к.е.н., старший викладач
Харківський Національний університет
міського господарства імені Олексія Бекетова*

Традиційно такі галузі економіки як промисловість, добування енергоресурсів, сільське господарство вважалися найбільш важливими щодо формування ВВП країни, і як слідство такими, що впливають на її фінансово-економічну безпеку.

Протягом тривалого часу економічного зростання, туристичний сектор вважався таким, що кардинально не впливає на валовий внутрішній продукт (ВВП) країни. В той же час, туристично-привабливі країни отримували значний відсоток у ВВП від туризму. Так, в процесі розвитку туризму, особливо в ХХ-му сторіччі, була створена не тільки сучасна матеріальна-технічна, фінансово-економічна, логістична бази, а й побудована система правових взаємовідносин між суб'єктами туристичної діяльності. Створені державні та міждержавними інституції, діяльність яких ґрунтуються на міжнародних нормативно-правових актах, які теж були напрацьовані міжнародною спільнотою в останні десятиліття минулого століття.

На сучасну соціально-економічну та політичну ситуацію в світі впливає багато негативних чинників, з'явилися нові ризики, які мають враховуватись і в туристичному бізнесі. Найбільш небезпечними і руйнівними із цих ризиків є природні катаклізми, епідемії та пандемії роль яких раніше не завжди оцінювалася об'єктивно. Яскравим прикладом цього є пандемія викликана коронавірусною інфекцією.

Так, за даними Всесвітньої туристичної організації ООН (UNWTO) за результатами пандемії прогнозується скорочення світового ВВП на 2 триліона доларів США. Взагалі фахівці UNWTO стверджують що скорочення світового туризму у 2020 році складає 72%. Лише за 9-ть місяців 2020р., за даними UNWTO, країни світу прийняли на 900 млн. менше туристів у порівнянні з аналогічним періодом 2019 року [1]. Втрати експортних доходів від міжнародного туризму, за даними Всесвітньої туристичної організації, в 10 разів перевищують втрати галузі із-за глобальної економічної кризи 2009 року і становить більше як 935 млрд. доларів США. Фахівці UNWTO очікують скорочення міжнародних туристичних прибутків на 70-75%, що в свою чергу дорівнює стану туристичної сфери тринадцятирічної давнини. Взагалі фахівці цієї міжнародної організації вважають що втрати в галузі туризму можуть сягнути 1,1 трлн. доларів США. Таким чином, за їх прогнозами, таке різке падіння може призвести до скорочення світового ВВП на 2 трлн. доларів США, а це вже реальна загроза фінансово-економічній безпеці будь-якої країни [1].

Доречі міжнародні прибутки від туризму в Європі та США мають зниження на рівні 68% [1].

Фахівці UNWTO вважають, що у разі впровадження дієвих заходів з боротьби з пандемією, для повернення стану туристичної сфери до рівні 2019 р. потрібно до 4-х років [1]. В той же час, що самотужки, без підтримки держави туристичній галузі подолати ці виклики буде дуже важко. Урядовці більшості туристично привабливих країн це розуміють і вже розробляють плани (програми) відновлення туристичного сектору економіки. Позитивним є те, що інвестиції в галузь туризму, в тому числі з боку держави, на відміну від інших галузей економіки, є швидкоповертаємими.

Нажаль, стан вітчизняних туристичних установ є катастрофічним. В наш час, ефективність роботи вітчизняних туристичних установ багато в чому обумовлена середовищем його функціонування, впливом зовнішніх та внутрішніх факторів, наявності дієвих заходів з боку держави у напрямку підтримки та збереження не тільки туристичного потенціалу, а й існування галузі взагалі. Бо саме в цій галузі працією велика кількість дрібних підприємств.

У прийнятій Всесвітньою нарадою по туризму резолюції особливо підкреслюється наполеглива необхідність:

- визнання усіма державами права своїх громадян на відпочинок і на проведення вільного часу і права на оплачувані відпустки для найманих робітників;
- спрощення там, де це можливо, формальностей, пов'язаних з туристськими подорожами, в плані виїзду і в'їзду (з країни або в країну), митних формальностей, валютного законодавства, медичних правил і т. ін.;
- визнання за туризмом державою, громадською думкою його виняткової важливості для економіки країни, яке має бути рівним за значенням, що визнається за іншими сферами економіки країни.

Наслідки пандемії свідчать про необхідність ревізії старих підходів, заміни старих правилу, в тому числі у сфері організації та функціонування туристичної сфери.

За прогнозами фахівців ситуації, яка виникла у світі з коронавірусною інфекцією може повторитися в ще більш гіршому вигляді. Багато побоювань у фахівців різного рівня викликають і кліматичні зміни.

Уряди держав самотужки, не маючи можливості використовувати міжнародну нормативно-правову базу (із-за її невідповідності сучасним реаліям), не зможуть врегулювати вищенаведені проблеми. Потрібні єдині стандарти, які будуть імplementовані у національне законодавство країн, що надасть можливість уникнути багатьох порушень.

Література:

1. Офіційний сайт UNWTO: www.e-unwto.org, розділ статистика туризму.

ЗАВДАННЯ ОБЛІКУ В ПРОЦЕСІ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

*В.Г. Корчагіна, к.е.н., доцент
Новокаховський гуманітарний інститут ЗВО «Відкритий міжнародний
університет розвитку людини «Україна»*

Забезпечення стійкового функціонування та розвитку економічних суб'єктів формується за рахунок швидкої адаптації до сучасних ринкових умов з урахуванням факторів невизначеності та динамічності оточуючого середовища. Такий механізм визначається в межах системи економічної безпеки підприємства. Управління економічною безпекою дозволяє запобігати руйнівному впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства та забезпечує стабільність його діяльності.

Оцінка економічної безпеки підприємства охоплює питання моніторингу зовнішніх і внутрішніх загроз підприємства; визначення параметрів та критеріїв показників, що обумовлюють інтереси підприємства і відповідають рівню економічної безпеки; впровадження економічної політики, направленої на ефективне функціонування.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємств є дещо унікальним, тому що залежить від специфіки діяльності підприємства, системи бухгалтерського обліку та ефективності його роботи та ряду інших чинників. Інформаційна база економічної безпеки, яка включає набір показників для моніторингу результатів функціонування підприємств за різними сферами економічної діяльності, інтегрується в системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності. У зв'язку із цим облікові дані є фундаментальною інформаційною основою, на якій базуються оцінка економічної безпеки та формування комплексу заходів щодо її підтримки.

Обліково-аналітичне забезпечення механізму економічної безпеки підприємства передбачає процес збору, підготовки, реєстрації та обробки економічної інформації та прийняття на її основі управлінських рішень, направлених на забезпечення захисту фінансових і економічних інтересів підприємств на всіх рівнях від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз [1]. Обліково-аналітична інформація формується в системі бухгалтерського обліку (в тому числі синтетична та аналітична) та обробляється методами економічного аналізу. Облікові дані включають всю інформацію бухгалтерського обліку, в тому числі як аналітичного, так і синтетичного характеру. Аналітичні дані формуються за рахунок двох складових: з однієї сторони, аналітична інформація є частиною облікової інформаційної сукупності, яка відповідає вимозі аналітичності (при цьому аналітичні облікові показники є підмножиною множини облікових показників); з іншої аналітична інформація представляє собою вид економічної інформації, отриманої із облікової інформації в результаті дій функцій управління: аналізу і синтезу.

Важливим моментом формування ефективного обліково-аналітичного забезпечення економічної безпеки підприємства є визначення сукупності інформації зору її корисності, некорисності та шкідливості. Всю обліково-аналітичну інформацію, яка є на підприємстві, можна поділити на два види: та, яка передбачена для використання у внутрішньому середовищі і та, яка буде направлена для зовнішнього використання. Також слід урахувати, що при визначенні завдань обліку у нинішніх інституціональних умовах обов'язково мають враховуватись вимоги сучасних концепцій розвитку системи управління - зокрема, концепція, орієнтована на збільшення вартості підприємства. Саме вартісно-орієнтоване управління виходить із необхідності забезпечення балансу інтересів різних зацікавлених осіб, що мають відношення до підприємства. В першу чергу інтереси власників, менеджерів і суспільства [2].

Система обліку покликана вирішити наступні завдання: характеризувати результати діяльності підприємства минулих років (завдання фінансового обліку) та забезпечувати релевантною інформацією систему управління на всіх його рівнях для прийняття управлінських рішень при здійсненні поточної діяльності та діяльності, пов'язаної з майбутнім підприємства (завдання управлінського обліку) [3]. В межах такого підходу фінансовий облік орієнтований на вирішення завдань щодо фіксування подій минулого, а управлінський – на задоволення поточних і стратегічних потреб системи управління в інформації. При цьому варто враховувати сучасні тенденції у розвитку звітності, яка поступово переходить до формату формування інтегрованих даних - відображення не тільки фактів минулого, а й розкриття стратегічних показників; такий підхід визначає нові завдання, що мають бути вирішені в межах цілісної облікової системи.

Такі тенденції розвитку аналітичності облікової звітності визначають наступні підходи до завдань обліку в системі управління процесами забезпечення економічної стабільності підприємства:

- створення інформаційних можливостей для ефективного виконання всіх управлінських функцій в оперативному, поточному і стратегічному напрямках;
- виконання контрольних і аналітичних дій стосовно всіх господарських операцій і сукупних процесів з метою виявлення відхилень від норм та інших еталонних характеристик, що свідчить про наявність загроз економічній стійкості суб'єкта господарювання.

При формулюванні завдань обліку слід виходити із наступних базових вимог до облікової системи:

- облік має задовольняти інформаційні потреби широкого кола користувачів в інформації як фінансового, так і не фінансового характеру;
- облікові дані мають формувати не лише інформацію ретроспективного характеру, а і в певній мірі координувати процес отримання і передачі користувачам інформації перспективного характеру;

- облікова інформаційна система має сприяти створенню умов для забезпечення економічної безпеки і стійкого розвитку як самого суб'єкта господарювання, так і регіону, країни, світу;

- облік має відображати як поточні, так і стратегічні показники господарської діяльності на підставі збалансування фінансових і нефінансових показників, формування яких може здійснюватися як безпосередньо в обліковій системі, так і в інших складових інформаційної системи підприємства, однак використовуватися для складання звітності саме в обліку;

- облік має інформаційно сприяти максимізації вартості господарюючого суб'єкта тощо.

Формування основних завдань облікової системи, які орієнтуються на задоволення інформаційних потреб як внутрішніх, так і зовнішніх користувачів суттєво залежить від мети і головних завдань обліку, ефективності організації управлінського персоналу, змісту інформаційних облікових моделей, глибини інтеграційних процесів на підприємстві тощо.

Тож до загальних завдань обліку як функції управління варто віднести: забезпечення своєчасного формування достовірної інформації про економічні об'єкти, яка є достатньою для виконання в цілому функцій управління економічною безпекою і стійкого розвитку; створення інформаційної моделі господарської діяльності та тенденцій її розвитку з урахуванням параметрів внутрішнього і зовнішнього характеру, фінансових і нефінансових показників з метою задоволення інформаційних вимог всіх зацікавлених осіб - зовнішніх користувачів (стейкхолдерів); створення інформаційних передумов для здійснення попереднього, поточного і наступного контролю, аналізу і регулювання господарських операцій і сукупних господарських процесів, виявлення відхилень від норм чи стандартів, виникнення яких призводить до зниження ефективності діяльності і тим самим становить загрозу економічній стабільності; інформаційне розкриття процесу створення вартості і сприяння максимізації вартості підприємства.

Коло загальних завдань облікової системи доречно доповнювати переліком спеціальних завдань бухгалтерського обліку, до яких відносяться завдання стосовно задоволення інформаційних потреб кожної групи користувачів, відносно кожного конкретного об'єкта обліку, господарського процесу та певної господарської операції.

Отже, на сьогодні в процесі управління економічною безпекою підприємства актуальним постає питання формування завдань багатоцільового бухгалтерського обліку в рамках цілісної інтегрованої облікової системи підприємства з орієнтацією на досягнення єдиної мети – створення інформаційної моделі господарської діяльності та її тенденцій і задоволення обґрунтованих інформаційних вимог всіх зацікавлених груп користувачів щодо параметрів діяльності підприємства, а також його зовнішнього середовища при дотриманні балансу економічних інтересів між ними.

Література

1. Гудзенко Н.М., Китайчук Т.Г. Роль обліку в забезпеченні економічної безпеки підприємств. *актуальні питання науки і практики*. 2017. № 3. С. 125-134.
2. Лоханова Н.О. Інтеграційні процеси в обліку в умовах інституціональних перетворень : монографія. Херсон : Грінь Д.С., 2012. 400 с.
3. Нападовська Л.В. Управлінський облік : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. 450 с.

ОСНОВНІ ЗАСАДИ КОНКУРЕНЦІЇ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВАХ АГРАРНОГО СЕКТОРУ

М.В. Кравченко

кандидат економічних наук, доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Ю.В. Золотаренко

Науковий співробітник

КЗВО «Дніпровська академія неперервної освіти»

Виробництво якісної органічної продукції та ефективність роботи підприємства особливо важливі у зв'язку з поширенням інтеграційних процесів. В останні роки вітчизняні аграрні підприємства працюють у нестабільному конкурентному середовищі, а для забезпечення стабільної конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта із стратегічної точки зору було прийнято науково доцільний підхід до управління конкурентоспроможністю. Враховуючи сьгоднішні ринкові відносини, які характеризуються посиленою конкуренцією, обмеженою фінансовою безпекою виробників, невизначеністю та мінливістю політичних, економічних та соціальних факторів, основним завданням сільськогосподарських підприємств виступає ефективність управлінські рішень.

У цьому контексті дослідження щодо формування та розвитку конкурентоспроможності підприємств у аграрному секторі є особливо актуальними.

Органічна продукція займає важливе місце серед усіх харчових продуктів, а з точки зору їх важливості, ринок органічних продуктів займає провідне місце у системі вітчизняного продовольчого ринку. В Україні органічна продукція традиційно належить до пріоритетної групи харчових продуктів. Рівень забезпеченості населення органічною продукцією є одним з основних показників якості життя людей та стану продовольчої безпеки країни.

Зважаючи на недостатність вивчення цього питання, ми вважаємо, що важливо виділити характеристики конкурентної переваги, характерні лише для підприємств агропромислового сектору України [1, с. 7-10].

Здатність суб'єкта господарювання конкурувати з іншими виробниками в межах певного ринкового простору визначає основу його конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність виробника показує його пристосованість до зовнішніх змін із стратегічної точки зору. Деякі автори розуміють конкурентоспроможність суб'єкта як низку взаємопов'язаних економічних характеристик, які впливають на ринкові вигоди та які можна досягти. Інші дослідники визначають цільову конкурентоспроможність як здатність максимізувати наявний потенціал для забезпечення позиції на прибутковому ринку [2, с.13-21].

Наявність у структурі сучасних ринків декількох внутрішньогалузевих сегментів означає, що виробники зосереджуються на кількох ринках або намагаються охопити більшість із них. У цьому випадку загальна конкурентна позиція компанії виступає сукупністю позицій у різних внутрішньогалузевих сегментах. Фактична конкурентоспроможність підприємства, досягнута за допомогою наявних переваг, є «відправною точкою» для створення нових видів або вибору майбутніх конкурентних стратегій, що розвивають існуючі переваги.

За наявною інформацією, підприємство переживає цикл конкурентного розвитку на ринку під час зміни ринкових позицій. Цей процес забезпечує стратегію побудови конкурентної переваги для сільськогосподарських підприємств.

Як система самоорганізації, ринок органічної продукції складається з безлічі взаємозалежних структурних елементів, які поділяються на підсистеми залежно від виду продукту, його призначення та регіональних обмежень ринку. Ринок органічної продукції характеризується високим ступенем технологічної диверсифікації виробництва, що дозволяє виробляти різні види продукції. Однак підміна товарів (товарна субституція) між основними видами продукції дуже обмежена, і ми можемо дуже умовно говорити про попит, пропозицію та ціну споживачів на ринку.

В результаті аналізу структурних елементів ринку органічної готової продукції узагальнено основні групи факторів, що визначають загальний напрямок розвитку зовнішнього ринкового середовища. Особливості внутрішнього потенціалу сільськогосподарських підприємств безпосередньо впливають на процес формування конкурентної переваги: використання природних та біологічних факторів у виробничому процесі; можлива недоцільність для виробництва деяких видів продовольства; земля є не тільки предметом праці, але й предметом і основним засобом виробництва; замість того, щоб бути окремо в регіональних межах підприємства, вони формують кластери на основі найкращого поєднання з іншими; різні типи власності, управління, розміри компанії; позиціонування виробництва на конкретних місцевих виробничих майданчиків та окремих зон сировини; сезонність виробництва через невідповідність робочого часу та виробничих годин;

задоволення попиту жителів на продовольство; спеціалізація на виробництві конкретних видів продукції [3, с. 59-65].

Конкурентоспроможність та методи оцінки індивідуальних інтересів відрізняються тим, що вони дозволяють оцінити загальні або часткові інтереси. Кожен метод має свої сильні та слабкі сторони, які впливають на їх практичний потенціал застосування при оцінці їх конкурентоспроможності та індивідуальних переваг.

Тому слід зазначити, що незважаючи на значні наукові зусилля для оцінки конкурентоспроможності підприємств, не існує універсального методу. Кожен із сучасних методів має недоліки, що знижують практичну цінність результатів досліджень. Недосконалість конкретного методу оцінки впливає на різні підходи до вивчення конкурентних переваг та обмеженого потенціалу їх застосування. Цей факт можна пояснити фокусуванням дослідника на конкретних аспектах галузі дослідження та особливостями вибору об'єкта та обсягу дослідження, підбору інструментів.

Тому процес дослідження конкурентної переваги сільськогосподарських підприємств повинен не тільки ґрунтуватися на характеристиках та особливостях конкурентної категорії, а й повністю відповідати специфіці галузі. У цьому випадку виробник повинен контролювати та виконувати наступні завдання: оцінити не тільки фактичний рівень конкурентоспроможності, але й її потенційний рівень; відображення результатів аналізу компонентів конкурентних факторів; дослідження конкурентної переваги на предметному та товарному рівні; підбір методів та інструментів оцінювання відповідно до характеристик дослідження.

Література:

1. Акмаєв А.І. Удосконалення оцінки конкурентоспроможності підприємства в умовах глобалізації. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. Вип. 99. С. 7-10.
2. Александрова О.В. Економічна стійкість сільськогосподарського виробництва як основний чинник його конкурентоспроможності. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. 2012. №2. Т. 3. С. 13-21.
3. Алексеенко Н.В. Устойчивое развитие предприятия как фактор экономического роста. *Економіка і організація управління: зб. наук. пр.* 2008. № 3. С. 59-65.

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Ю.М. Кузьменко, студентка гр. МгУФЕБ 1-20

*Дніпровський державний
аграрно - економічний університет*

Основою обліково-аналітичного забезпечення є інформація, тобто сукупність відомостей про внутрішнє і зовнішнє середовище підприємства, яку використовують для оцінки й аналізу економічних явищ та процесів для розроблення і прийняття управлінських рішень. Слід зауважити, що управління економічною безпекою підприємства — це неперервний процес отримання інформації про рівень безпеки та ймовірність виникнення та розвитку викликів, загроз і ризиків з подальшим напрацюванням адекватних до ситуації управлінських рішень. Відповідно до цього, обліково-аналітична інформація має відповідати таким вимогам:

- чітко та достовірно відображати в зовнішній та внутрішній звітності всі господарські операції, що здійснюються на підприємстві;
- подавати суб'єктам безпеки інформацію про поточний рівень економічної безпеки шляхом розрахунку найважливіших якісних та кількісних показників;
- виявляти, ідентифікувати та відстежувати розвиток внутрішніх та зовнішніх викликів, ризиків та загроз;
- протидіяти промисловому шпигунству та витоку конфіденційної інформації;
- формувати інформаційну базу для прийняття рішень у процесі управління економічною безпекою підприємства.

Обліково-аналітична інформація є результатом функціонування відповідної системи забезпечення. Для формування методичних засад обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства з'ясуємо суть поняття «обліково-аналітичне забезпечення», підходи до трактування якого в економічній літературі суттєво різняться.

Основними завданнями для обліково-аналітичної системи підприємства повинні бути:

- аналіз діяльності підприємства за вказаними напрямками;
- облік господарських операцій за цільовими напрямками на базі бухгалтерського обліку з додаванням нефінансових показників;
- контроль за використанням матеріальних та нематеріальних ресурсів, за правильним відображенням усіх господарських операцій на етапах планування, обліку та за достовірністю аналітичних даних;
- планування діяльності підприємства, зокрема господарських операцій; видів діяльності: операційної, інвестиційної, фінансової, податкової; центрів відповідальності та підприємства загалом;
- формування аналітичних бюджетів як джерел акумулювання планової,

облікової та аналітичної інформації [8].

Зміст обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства визначається низкою факторів, серед яких: галузеві особливості діяльності підприємства, організаційно-правова форма функціонування, обсяг і ступінь диверсифікації фінансово-господарської діяльності, інші об'єктивні та суб'єктивні фактори.

На мою думку, механізм обліково-аналітичного забезпечення має передбачати збирання інформації, способи її узагальнення та аналізу, а також технології надання безпосереднім користувачам для оцінки рівня та стану економічної безпеки власного підприємства чи його партнерів та/або конкурентів, діяльність яких може вплинути на стан безпеки підприємства.

Отже, ефективне функціонування системи економічної безпеки підприємства залежить передусім від можливості отримати та використати за прямим призначенням якісну інформацію про зміну зовнішнього і внутрішнього середовищ певного суб'єкта господарювання. Задоволення інформаційних потреб користувачів — суб'єктів економічної безпеки — є головним завданням обліково-аналітичної системи.

Література:

1. *Безродна Т. М.* Обліково-аналітичне забезпечення управління підприємством: визначення сутності поняття [Електронний ресурс] / *Т. М. Безродна* // Вісн. Східноукраїнського нац. ун-ту ім. В. Даля. — 2018. — № 10 (128).

2. *Вольська В. В.* Методичні підходи до обліково-аналітичного забезпечення та аудиту управлінської діяльності аграрних підприємств / *В. В. Вольська* // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. — 2018. — № 3 (24). — С. 83–88.

3. *Камінська Т. Г.* Обліково-аналітичний процес: його зміст стадії / *Т. Г. Камінська* // Наук. вісн. НАУ. — 2017. — Вип. 50. — С. 313–318.

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРИЙОМИ ЇХ ЗНИЖЕННЯ

*Т.О. Мачак, ст.викладач
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

На сьогоднішній день, ризик є невід'ємним атрибутом ведення бізнесу. Будь яка господарська діяльність направлена на отримання прибутку. Невизначеність підприємницької діяльності зумовлена важкістю точного передбачення майбутнього перебігу подій, що як правило, також пов'язується з виникненням ризику. В ході своєї діяльності, підприємство стикається з ситуаціями отримання збитків, і основними задачами керівництва є

прогнозування можливих негативних наслідків прийнятих рішень, оперативне втручання в процес при виникненні ризиків втрати коштів та своєчасне реагування на отриманий результат.

В той же час, неможна говорити про те, що необхідно шукати такі рішення, в яких заздалегідь відомий результат, тому що, вони, як правило не ефективні. Потрібно навчитися передбачати можливі наслідки від прийнятих рішень і враховувати їх під час формування цілей підприємства, планувати заходи по запобіганню ризику та не перевищувати допустимих меж.

Керівники підприємств повинні максимально передбачити негативні наслідки від своєї діяльності і можливий ризик не повинен бути фатальними для підприємства. Будь який ризик повинен бути співставний з отриманою вигодою.

Небезпека виникнення невдач та несприятливих наслідків, які викликають збитки та втрати матеріальних, фінансових і трудових ресурсів підприємства є характерною рисою ризику. Тому, для мінімізації можливих збитків у майбутньому, важливо заздалегідь вибрати та розробити засоби впливу на ризик. Це можна зробити одним із раціональних способів зменшення ризику.

До основних способів впливу на ризик відносять:

1) Зниження ризику – тобто, зменшення розмірів можливого збитку чи ймовірності настання несприятливих подій.

2) Збереження ризику – тобто, відмову від дій, що спрямовані на компенсацію збитку, чи його компенсація з спеціальних джерел.

3) Передача ризику – тобто, передача відповідальності за нього третім особам при збереженні існуючого рівня ризику.

Необхідно також зазначити, що у теорії управління ризиками, виділяють чотири основних прийомів зниження ступеня ризику, а саме:

Уникнення ризику – тобто, відмова від реалізації проекту, що зв'язаний з ризиком. Це найбільш простий і радикальний напрямок у системі управління ризиком і він дозволяє повністю уникнути можливих втрат. Проте, уникнення ризику для підприємства, в свою чергу, означає і невикористані можливості, що приведуть до відмови або недоотримання прибутку.

Прийняття ризику – тобто, ризик залишається на відповідальності власника підприємства і покриття можливих втрат забезпечується власними засобами підприємця.

Запобігання ризику – тобто, відхід від тих заходів, які пов'язані з ризиком. Проте, такі дії, також означають можливу відмову від прибутку.

Зниження ризику – тобто, скорочення ймовірності й обсягу втрат[1].

Важливу роль в системі управління ризиками на підприємстві відіграє їх профілактика, яка покликана забезпечити мінімізацію імовірності їх виникнення. До основних форм профілактики ризиків на підприємстві відносять:

- Уникнення ризиків – полягає у розробці заходів, що повністю

виключає конкретний вид ризику. До цих заходів можна віднести відмову від здійснення господарських операцій, коли рівень ризику дуже високий і не відповідає критеріям фінансової політики підприємства та зниження частини залучених коштів в обороті підприємства.

- Диверсифікація – полягає у розподілі капіталу підприємства між різними видами діяльності та об'єктами вкладення, які не пов'язані між собою. Дана форма вважається найбільш обґрунтованою і відносно найменш витратною формою зниження ступеня ризику.

- Лімітування – полягає у встановленні граничних сум витрат, залучених коштів, продажу, тобто, ризик лімітується шляхом встановлення відповідних економічних і фінансових нормативів [2].

Керівники підприємств повинні систематично приділяти увагу постійному удосконаленню управління ризиками у різних ситуаціях та сферах своєї господарської діяльності для забезпечення мінімізації можливих збитків у майбутньому. Способи та підходи щодо зниження ризиків в управлінні підприємством потребують подальшого дослідження в різних сферах діяльності підприємств.

Література:

1. Гудзинський О.Д. Управління ризиками та економічною безпекою: Навчально-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни / О.Д. Гудзинський, С.М.Судомир, Т.О. Гуренко, Н.В. Гайдамак. - К.: ІПК ДСЗУ, 2010.- 236с.

2. Дідик А.М. Економічна безпека підприємством: Підручник / А.М. Дідик, О.Є. Кузьмін, В.Л. Ортинський, Г.В. Козаченко, Ю.С. Погорелов, О.В. Ілляшенко, за заг.ред. А.М. Дідика. -Львів: НУ «Львівська політехніка», ТзОВ «Видавнична група «Бухгалтери України», 2019. – 624с.

СТРАТЕГІЧНІ ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

В. Полохач, студент гр. МгУФЕБ - 1-20

Дніпровський державний аграрно - економічний університет

Стратегічна проблематика підприємств в Україні повинна бути пов'язана не стільки з прискоренням віддачі інвестицій, з підвищенням вартості акцій чи з завоюванням нових ринків, скільки з загальною економічною кризою, критичним станом виробництва тощо. Тільки успішне оволодіння методами і підходами сучасного стратегічного менеджменту з урахуванням ризику появи кризових ситуацій і його успішне впровадження дозволить підприємствам функціонувати стабільно та забезпечить їм позитивні перспективи щодо зростання.

Аспекти стратегічного розвитку підприємства застосовують у різних сферах господарської діяльності: виробництві, збуті, маркетингу, фінансах, контролі. Сучасним підприємствам необхідно враховувати низку найважливіших чинників, що впливають на ефективність їх розвитку, а саме: ті з них, які обумовлені зовнішнім і внутрішнім середовищем, силою й активністю конкурентної боротьби, потенціалом маркетингу та менеджменту. Для забезпечення ефективної діяльності підприємства та досягнення певних конкурентних переваг аспекти його стратегічного розвитку визначають на основі системного вивчення ринку, поведінки споживачів, їх вимог до якості продукції. Це потребує вдосконалення системи планування й управління підприємством, розвитку маркетингової діяльності і впровадження оперативного контролінгу [1].

Стратегічні перспективи - це можливість підприємства зберігати і підвищувати рівень стратегічної економічної безпеки.

Перша стратегічна перспектива під назвою «стратегія сталого безпечного розвитку підприємства» відповідає стратегія з однойменною назвою.

Друга стратегічна перспектива, названа «стратегія небезпечного розвитку підприємства», якій відповідають три стратегії: стратегія сталого небезпечного розвитку, стратегія тимчасових фінансових труднощів, стратегія розвитку «всупереч» управлінського персоналу.

Третя стратегічна перспектива, «стратегія виживання підприємства», якій притаманні чотири стратегії функціонування підприємства: стратегія відродження підприємства, стратегія виживання «власними силами», стратегія довірчого виживання, небезпечна стратегія спаду (руйнування).

В залежності від досягнутого рівня стратегічної економічної безпеки підприємства, встановлено, що зміна однієї стратегії на іншу відбувається під впливом зміни рівня розвитку ключових детермінантів. При цьому простежується залежність - при поєднанні високо розвинених ключових детермінантів підприємству властива найсприятливіша стратегія, що забезпечує стійкий перманентний розвиток, і навпаки.

В результаті, якщо встановлено наявність у підприємства першої стратегічної перспективи і стратегії сталого безпечного розвитку, то можна говорити про те, що підприємство стійко перманентно розвивається всупереч законам життєвого циклу. При цьому необхідно безперервно проводити моніторинг стану ключових детермінантів з метою відстеження загроз безпеки підприємства та їх своєчасної ліквідації [2].

Друга стратегічна перспектива і відповідні їй три стратегії характеризують можливість стійкого перманентного розвитку підприємства за умови досягнення високого рівня розвитку одного з нерозвинених детермінантів, поряд з системним моніторингом стану загроз економічній безпеці підприємства, які можуть виходити і від високорозвинених детермінантів.

Третя стратегічна перспектива з притаманними їй чотирма стратегіями функціонування підприємства далека від можливості його розвитку. Основною метою є виживання комерційного підприємства. Разом з тим, якщо є мета тривалого продовження своєї діяльності, то необхідно по черзі підвищувати рівень розвитку ключових детермінантів в наступній закономірною послідовності, - першим необхідно підвищувати рівень розвитку управлінської складової, другим - рівень фінансової безпеки, а третім - рівень благонадійності контрагентів.

У зв'язку з цим, комерційні підприємства повинні прагнути до забезпечення високої розвиненості всіх ключових детермінантів. У разі встановлення низького рівня розвитку того чи іншого детермінанта необхідно шукати причини, виявляти й усувати недоліки.

Отже, стратегічні перспективи розвитку підприємства залежать від комплексної оцінки основних аспектів його функціонування. Ухвалюючи управлінські рішення в процесі реалізації стратегії, керівництво підприємства моделює чинники, які впливають, насамперед на рівень витрат в короткостроковому періоді. Реалізація таких управлінських рішень має забезпечити досягнення поставленої мети підприємства, а отримувані грошові надходження – задовольнити потреби всіх зацікавлених в економічних результатах виробництва осіб: власників, кредиторів, керівників, працівників.

Література:

1. Сокиринська І. Г., Хохлова О. В. Аспекти стратегічного розвитку підприємства. *Вісник СумДУ. Серія "Економіка"*. 2011. №4. С.165-168.
2. Хацер М. В. Стратегія розвитку підприємства в умовах нестабільності економіки держави. Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). 2014. №3(27). С. 109–111.

ХЕДЖУВАННЯ В НЕЙТРАЛІЗАЦІЇ РИЗИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

*Приходько І. П., д.держ. упр., професор
Павлова Г. Є., д.е.н., професор
Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет*

На ринку сільськогосподарської продукції тривалий час найпоширенішим інструментом страхування цінових ризиків є хеджування за допомогою ф'ючерсних контрактів. Даний вид хеджування забезпечує не лише зниження ступеня ризику, а й підвищення ефективності ринкового механізму, що базується на механізмі попиту та пропозиції, скорочення коливання цін і, таким чином, усунення циклічності. Механізм хеджування полягає у збалансуванні

двох протилежних за напрямом позицій на спотовому (ринку реального товару) та біржовому ф'ючерсному ринку (рис.1).

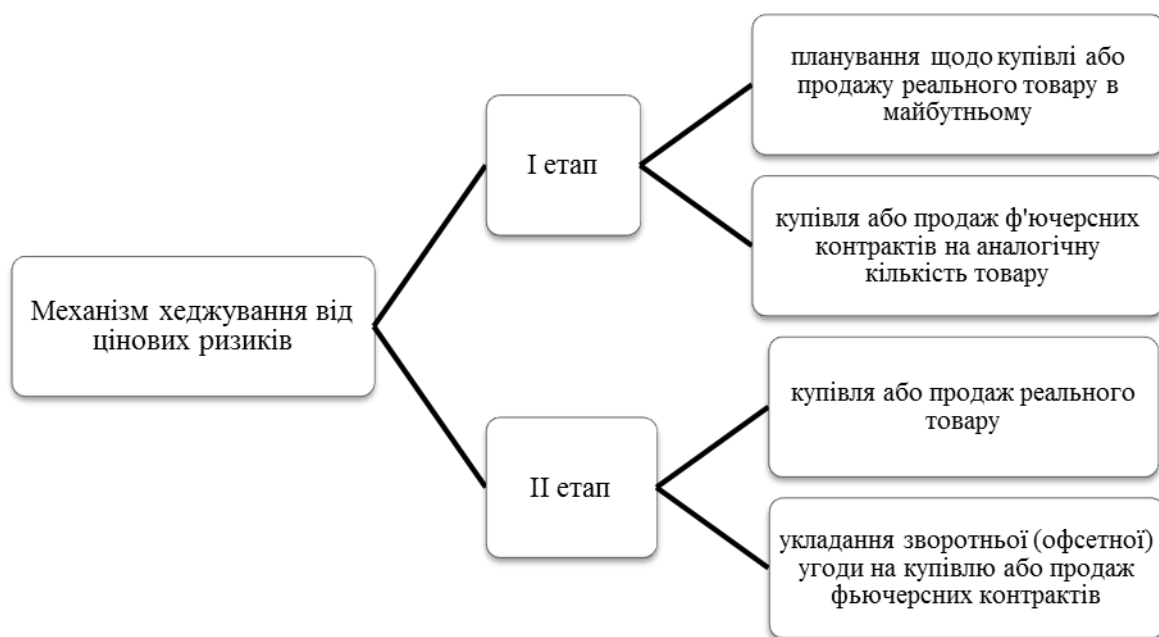

Рисунок 1. Механізм здійснення страхування цінових ризиків (хеджування).

Джерело: побудовано авторами з використанням дослідження [3]

За технікою здійснення розрізняють хеджування продажем (від англ. «shorthedging») та хеджування купівлею (від англ. «longhedging») [1].

Розвиток сільськогосподарського страхування є необхідною умовою для забезпечення продовольчої безпеки країни та стійкого розвитку сільськогосподарського виробництва. Тому основним завданням є забезпечення розвитку сільськогосподарського страхування та його поширення серед виробників. Проте необхідно відмітити той факт, що в більшості випадків, страхові компанії забезпечують страховим захистом ризику галузі рослинництва на основний виробничий період, а за інших умов, сільськогосподарські підприємства змушені вдаватися до інструментів самострахування.

Підводячи підсумки проведеного дослідження відмітимо, що ризики сільськогосподарських підприємств є специфічними та зумовлені умовами їх господарювання. Навіть більше того, класифікація ризиків сільськогосподарських підприємств має носити галузеву спрямованість та при цьому поєднувати і загальні ознаки поділу ризиків, які є характерними для будь-якого суб'єкта господарювання.

Проаналізовані ризики сільськогосподарських підприємств є найважливішими для підприємств з позиції впливу на їх господарську діяльність та потребують детального планування, контролю, захисту від них, оскільки через їх вплив сільськогосподарські підприємства можуть втратити 50-80% своїх доходів. Ці ризики повинні завжди бути враховані та підлягати

захисту, оскільки вони є генеруючими по відношенню до формування негативного результату (збитку) від їх діяльності. Останнє можливо досягти через поширення страхування [2].

В свою чергу управління ризиками в сільському господарстві необхідно розглядати як обов'язковий елемент загальної стратегії менеджменту в діяльності сільськогосподарського підприємства. Вибір оптимальнішого співвідношення між рівнем доходів сільськогосподарського підприємства та загальним рівнем ризиків, що загрожують успішній діяльності в аграрній галузі, є важливою умовою такого управління. Завдяки цьому забезпечуються необхідні умови для ефективного розвитку сільськогосподарського виробництва.

Література:

1. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: підручник / В. Г. Андрійчук. — 2-ге вид., доп. і перероблене. — К.: КНЕУ, 2002. — 624 с.
2. Николіук О. М. Управління ризиками як напрям забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств / О. М. Николіук // Інноваційна економіка. — 2016. — № 7-8. — С. 75-80.
3. Носирєв О. О. Регіональна економічна безпека як фактор підвищення конкурентоспроможності економіки / О. О. Носирєв // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. — 2014. — Вип. 10(1). — С. 202-206.
4. Прилуцький А. М. Конкурентоспроможність українського аграрного ринку: шляхи формування / А. М. Прилуцький // Агроінком. — 2012. — № 7-9. — С. 7-10.

РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*О.П. Прокуда, студент гр. МгУФЕБ-20
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

У процесі розвитку виробничих систем від первинних-ремісничих цехів до сучасних форм здійснення виробничо-господарської діяльності відбуваються постійні зміни базису, процесів і результатів виробництва, обумовлені розвитком продуктивних сил під впливом науково-технічного прогресу. Ці зміни належать насамперед до умов функціонування фірм (підприємств), їх різноманітних об'єднань, технології, структури організації праці й планування. Істотні зміни проявилися вже в 70–90 рр. XIX ст., і їх динаміка підсилювалася протягом усього XX ст. та інтенсивно розвивається в новому столітті.

Особливе місце в плановій організації діяльності підприємства займає стратегічне планування, що є однією з основних функцій управління і

представляє процес визначення цілей створення організації, а також шляхів їхнього досягнення. Стратегічне планування формує основу для всіх управлінських рішень. Функції організації, мотивації і контролю менеджменту орієнтовані на розробку і реалізацію стратегічних планів. Не використовуючи переваг стратегічного планування, фірма й окремі її співробітники не зможуть реально оцінити цілі і напрями довгострокового розвитку підприємства. Процес стратегічного планування забезпечує основу для управління колективом підприємства [1].

Стратегія формує основні шляхи досягнення визначених цілей таким чином, що підприємство має загальний (об'єднуючий усі його підрозділи) напрямок розвитку. За своїм змістом стратегія є довгостроковим плановим документом, основою стратегічного планування.

Роль стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства має важливе значення, оскільки поряд із корпоративною стратегією вона окреслює мету, напрямок та перспективи більш передбачуваного розвитку бізнесу, що, в свою чергу, є основою для забезпечення фінансової ефективності та стабільності.

Стратегічне планування, яке розглядається як процес практичної діяльності відповідних суб'єктів управління, має свій зміст, що охоплює його сутність, прояв сутності й процедури розроблення стратегічних прогнозів, проектів стратегічних програм і планів.

Стратегічне планування прийшло на зміну довгостроковому плануванню. І це правильно стосовно фактора часу, тому що стратегічне планування є загальним результатом розвитку теорії й практики планування на основі програмно-цільового підходу.

Основні процедури стратегічного планування:

- стратегічне прогнозування (стратегічний прогноз);
- стратегічне програмування (стратегічна програма);
- стратегічне проектування (стратегічний проект/план).

При стратегічному плануванні система прогнозування повинна вирішувати питання, пов'язані зоцінкою основних тенденцій розвитку організації, ступені впливу факторів внутрішнього й зовнішнього середовища. В умовах ринкової економіки важливим фактором, що визначає розвиток підприємств, стає економічний прогноз, який розглядається як єдність нормативного, сценарного й генетичного прогнозів.

Стратегічне програмування розглядається як система економічних, виробничих, організаційно-технічних заходів, спрямованих на розроблення стратегії економічних систем і напрямків діяльності організацій. До основних функцій стратегічних програм належать:

- посилення цільової спрямованості планових розрахунків;
- формування комплексу заходів не за окремими ознаками, а за ознакою розв'язуваної проблеми;
- зміна темпів і пропорцій розвитку (забезпечення структурних зрушень) економіки.

Роль стратегії фінансово-економічної безпеки підприємства має важливе значення, оскільки поряд із корпоративною стратегією вона окреслює мету, напрямок та перспективи більш передбачуваного розвитку бізнесу, що, в свою чергу, є основою для забезпечення фінансової ефективності та стабільності [2].

Головними критеріями диференціації стратегічних підходів до управління фінансово-економічною безпекою підприємства є такі чинники:

1) стан фінансово-економічної безпеки суб'єкта господарювання на момент розробки (корегування) стратегій;

2) фінансові можливості підприємства щодо політики безпеки. Концептуально поняття «стратегії» в економічній літературі трактують як:

1) мету управління (ідеальну модель підприємства, в якій реалізується бачення його керівників, власників); позицію на ринках (передусім конкурентну участь на ринках, захоплення нових ринків); зразок (джерело прагнення підприємства наблизитися до еталона);

2) запланований майбутній результат, напрям розвитку, перспективне уявлення про майбутній стан підприємства, маневр у конкурентній боротьбі;

3) визначення основних довгострокових цілей і завдань, ухвалення курсу дій, розподілу ресурсів, необхідних для виконання поставлених завдань;

4) загальний всебічний план досягнення цілей;

5) довгостроковий курс розвитку підприємства, спосіб досягнення цілей;

6) комплекс прийнятих рішень стосовно розміщення ресурсів і досягнення довгострокових конкурентних переваг на цільових ринках;

7) узагальнену програму діяльності, спрямовану на досягнення підприємством мети завдяки ефективному розподілу, координації та використанню ресурсів [3].

Важливою передумовою функціонування бізнесу є його стратегічна спрямованість, особливо в ринкових умовах. Однак стратегічне управління повинно охоплювати всі сфери бізнесу, включаючи фінансову та економічну безпеку, незважаючи на те, що соціально-економічна та політична нестабільність, належне управління безпекою ускладнюється низкою проблем, зокрема нестабільністю економіки та її державним регулюванням, недосконалістю та нестабільністю правового середовища, значною тіньовою ситуацією на ринку та тиском з боку більш сильних конкурентів, включаючи несправедливість, рейдерство, відсутність фінансового забезпечення та інше.

Отже, стратегія фінансово-економічної безпеки передбачає визначення довгострокових цілей фінансової діяльності та вибір найефективніших способів їх досягнення. Цілі цієї стратегії мають підпорядковуватися загальній стратегії економічного розвитку та спрямовуватися на максимізацію прибутку та ринкової вартості підприємства.

Визначальні завдання фінансово-економічної безпеки у процедурі стратегічного планування розвитку підприємства полягають в оцінці рівня й описі характеристик стану безпеки за кожною стратегічною альтернативою, дослідженні ризиків і чинників впливу на реалізацію стратегії, узгодженні

обраної стратегії розвитку підприємства з основами його життєдіяльності при формуванні кінцевої стратегії, моніторингу стану безпеки та врахуванні його зміни при коригуванні економічної стратегії розвитку [4].

Література:

1. Березін О. В., Безпарточний М. Г. Стратегія підприємства: навчальний посіб. / О. В. Березін, М. Г. Безпарточний.- К. : Лібра- К, 2010.- 298 с.
2. Василенко В. О. Стратегічне управління підприємством: навч. посібн. / В. О. Василенко, Т. І. Ткаченко; за ред. В. О. Василенко. – [вид. 2-ге, виправл. і доп.] – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 400 с.
3. Васильців Т. Г. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія / Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р., Каркавчук В. В., [за ред. Т.Г. Васильціва]. – Львів, 2012. –386 с.
4. Іванюта Т. М. Економічна безпека підприємства: навч. посіб. / Т. М. Іванюта, А. О. Заїчковський. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.

ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*О.С. Ткаченко, к.е.н., доцент
А. В. Демченко, студентка гр. МгУФЕБ-1-20
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Фінансова безпека підприємства є динамічною ознакою, яка змінюється під впливом чинників та загроз внутрішнього та зовнішнього середовища. Формування та організація економічної безпеки підприємства забезпечує її стабільне функціонування та створює умови для зростання його економічного потенціалу. Враховуючи багатовимірний і динамічний характер процесу управління фінансовою безпекою, особливо актуальні питання використання економіко-математичних методів оцінки та прогнозування рівня фінансової безпеки підприємства, а також моделювання процесу моніторингу. Беручи до уваги важливість для підприємства системи фінансової безпеки підприємства, яка повинна спиратися на загальну ситуацію з фінансовою безпекою, ми розуміємо, що існує потреба в оцінці реального стану фінансової безпеки.

На основі цього критерію можна побудувати всю систему показників (показників), що характеризують стан фінансової безпеки. Показники чи показники фінансової безпеки слугують кількісними характеристиками фінансової діяльності, які вибираються для характеристики фінансової безпеки підприємства.

На сьогоднішній день велика різноманітність підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства не дозволяє формувати спільні показники, які б здійснювався аналіз рівня фінансової безпеки підприємства.

Нижче ми розглянемо особливості методологічних підходів, запропонованих різними вченими до оцінки фінансової безпеки підприємства.

Отже, в науковій роботі Губського Б. В. вказані наступні методологічні підходи із зазначенням їх недоліків:

1) Показник (зіставлення фактичних значень показників фінансової безпеки з пороговими значеннями показників його рівня). Граничними значеннями показників фінансової безпеки є граничні величини, порушення яких призводять до формування негативних тенденцій (виникнення загроз) у сфері фінансової безпеки. За цим підходом досягається найвищий рівень фінансової безпеки підприємства, за умови, що весь набір показників знаходиться в межах порогових значень, а порогова вартість кожного з показників не досягається за рахунок інших. Цей підхід слід вважати правильним та виправданим. У той же час використання цього підходу залежить в основному від визначення порогових значень, які змінюються залежно від стану навколишнього середовища, яке підприємство практично не може вплинути, а лише пристосовуватися до нього;

2) Функціональні ресурси: а) оцінка стану фінансової безпеки на основі оцінки рівня використання фінансових ресурсів за спеціальними критеріями - власні фінансові ресурси та позики; б) оцінка рівня виконання функцій - забезпечення високих фінансових показників підприємства, його фінансової стабільності та незалежності. Такий підхід дуже широкий, оскільки, по-перше, процес забезпечення фінансової безпеки визначається практично всіма діями підприємства, а по-друге, обмежується оцінкою використання ресурсів на підприємстві;

3) Виходячи з використання критерію ««мінімальний загальний збиток для безпеки». Цей критерій дуже важко підрахувати через брак необхідних бухгалтерських та статистичних даних для цього. Можливо, потрібно внести додатковий рахунок. Тоді такий показник можна обчислити лише експертним шляхом, який має межі точності;

4) З огляду на достатність обігових коштів (власних та запозичених) для здійснення виробничої та маркетингової діяльності. Цей підхід дуже вузький, оскільки не охоплює всі сфери фінансової діяльності підприємства та, відповідно, фінансову безпеку. Він може бути використаний для швидкого визначення рівня фінансової безпеки [1].

Після опрацювання фахової літератури з питань обліку Мартюшева Л.С., Кузенко Т.Б., Литовченко О.Ю. запропонували чинні методики оцінки фінансової безпеки підприємства поділити на три великі групи:

– ті, які пропонують оцінювати рівень фінансової безпеки як складової економічної безпеки підприємства;

– ті, які пропонують оцінювати рівень фінансової безпеки на основі

визначення загального стану фінансової діяльності підприємства;

– ті, які пропонують визначати інтегральний показник фінансової безпеки підприємства [3].

Проте, три групи методологій оцінки мають певні недоліки, які втілюються в недостатньому аналізі та оцінці окремих компонентів фінансової безпеки підприємства.

Наступні методи в роботах Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М. також недосконалі: їх загальним недоліком є проблема визначення пріоритету відповідних показників оцінки, складності проведення та інтерпретації результатів оцінки. Крім того, динамічні ринкові умови вимагають від керівництва підприємств оперативно реагувати на вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, тому застосування складних і трудомістких підходів є невиправданим. Практичним інструментом визначення фінансової безпеки підприємства має бути розробка та впровадження швидкої діагностики, що дозволить його результати з мінімальними витратами [2].

Згідно з аналізом сучасних підходів до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства, така оцінка рівня пропонується для кожного функціонального компонента фінансової безпеки, а потім майстерно визначити інтегральний показник. Функціональна структура фінансової діяльності та, отже, фінансова безпека підприємства включають наступне:

- бюджет - відносини з бюджетом (податки та збори до бюджетів, якщо такі є - бюджетні позики або бюджетне фінансування);

- грошовий кредит на оперативну діяльність, сплата заробітної плати працівникам, платежі постачальникам та отримання коштів від покупців товарів і послуг;

- валюта - в процесі експортно-імпортних операцій (купівля та продаж іноземної валюти, позики в іноземній валюті, розрахунки з іноземними споживачами та постачальниками товарів та послуг у валюті);

- банківська діяльність - відносини підприємства з банками на позики та депозити;

- інвестиції та капітальні інвестиції в розвиток підприємства, у тому числі - за рахунок довгострокових кредитів;

- випуск акцій власних акцій компанії та купівлі акцій інших підприємств,

- страхування - страхування майна підприємства або результатів його діяльності, безпечної праці та здоров'я працівників.

Аналіз оцінки фінансової безпеки показав, що важко провести діагноз на підприємстві на рівні фінансової безпеки, оскільки різні критерії та показники використовуються в різних підходах. Це дозволяє нам стверджувати, що при визначенні фінансової забезпеченості тим чи іншим способом ми не отримаємо достовірну оцінку фінансової безпеки підприємства.

Враховуючи думку вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, ми вважаємо, що необхідно інтерпретувати термін «система економічної безпеки»,

тому ми пропонуємо власну версію терміна «система економічної безпеки». Зокрема, система економічної безпеки - це фінансовий стан, що характеризується, по-перше, балансом та якістю сукупності фінансових інструментів, технологій та послуг, що використовуються підприємством; по-друге, стійкість до зовнішніх та внутрішніх загроз; по-третє, здатність фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію своїх фінансових інтересів, цілей та завдань та достатніх обсягів фінансових ресурсів; по-четверте, забезпечити розвиток всієї фінансової системи.

Угрупувавши теоретичний опис організації системи функціонування економічної безпеки та враховуючи погляди багатьох вітчизняних та зарубіжних економістів, ми вважаємо за доцільне представити фактичне тлумачення терміну організації економічної безпеки.

Організація економічної безпеки - це структурована координація теоретичних та практичних факторів з урахуванням зовнішніх та внутрішніх загроз якісного функціонування системи економічної безпеки в сучасних умовах.

Література:

1. Губський Б. В. Економічна безпека України: методологія виміру, стан і стратегія забезпечення : монографія / Б. В. Губський. – К.: ДП «Укрархбудінформ», 2011. – 122 с.
2. Козаченко Г.В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення: монографія / Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьов, О.М. Ляшенко. — К.: Лібра, 2013. — 280 с.
3. Мартюшева Л.С. Фінансова безпека підприємств: конспект лекцій / Л.С. Мартюшева, Т.Б. Кузенко, О.Ю. Литовченко. — Харків: ХНЕУ, 2010. - 140с.

НАПРЯМИ ЗМІЦНЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

О.М. Федорчук, к.е.н., доцент

Херсонський державний університет

Є.М. Федорчук, завідувач лабораторії економіки

та науково-аналітичних досліджень

Південно-Українська філія державної наукової установи «Український науково-дослідний інститут прогнозування та випробування техніки і технологій для сільськогосподарського виробництва імені Л. Погорілого»

Конкурентоспроможність аграрних підприємств забезпечується ефективністю їх господарювання та рівнем розвитку конкурентного середовища їх діяльності. Конкуренція є необхідним зовнішнім спонукальним мотивом виробників розвивати інфраструктуру, підвищувати продуктивність

праці, розширювати масштаби виробництва, сприяти прискоренню науково-технічного прогресу, впроваджувати нові форми організації виробництва та системи заробітної плати. За умов конкурентної боротьби товаровиробники намагаються знижувати витрати, покращувати якісні характеристики продукції, підвищуючи тим самим власну конкурентоспроможність. Враховуюче зазначене слід відмітити, що важливого значення в сучасних умовах набувають питання розробки та удосконалення напрямів зміцнення економічної складової сталого розвитку аграрних підприємств в контексті забезпечення їх конкурентоспроможності підприємств та опрацювання заходів щодо її підвищення.

Для переведення сільського господарства на інноваційно-інвестиційну модель розвитку шляхом модернізації його інфраструктури, створення відповідних систем мотивації господарюючих суб'єктів до впровадження наукоємних технологій потрібно:

- провести структурну перебудову вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу на основі створення національних і міжнародних промислово-фінансових об'єднань;

- спрямувати державну цінову політику на формування такого рівня ринкових цін на сільськогосподарську сировину і продукти харчування, який забезпечить безбитковість їх виробництва та нагромадження власних коштів на відтворення матеріально-технічної бази;

- сприяти розширенню ринку технічних послуг та спільного використання сільськогосподарської техніки, в тому числі на умовах кооперації та оренди;

- відновити систему щорічної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації інженерно-технічних кадрів: механізаторів широкого профілю, робітничих професій для машинобудівної галузі;

- удосконалити нормативно-правові акти щодо державної підтримки техніко-технологічної модернізації аграрного виробництва та розвитку вітчизняного сільськогосподарського машинобудування, їх цільового і пільгового інвестування.

Реалізація зазначених заходів забезпечить формування основних виробничих засобів у розмірах, достатніх для досягнення прогнозних обсягів сільськогосподарського виробництва та підвищення конкурентоспроможності.

Ціна є основною складовою всього економічного механізму господарювання. Лише при досягненні такого рівня цін, які б забезпечували розширене відтворення, наявні всі економічні передумови для ефективного функціонування податкової, кредитної та страхової системи, оскільки ціни становлять матеріальну основу формування та функціонування цих систем. За умов неможливості ринкових цін забезпечити розширене відтворення галузі здійснюється бюджетна підтримка і впроваджується конкретний механізм її застосування [3].

Розвиток та функціонування механізму ціноутворення являє собою важливу складову ефективного функціонування аграрного ринку, що є в свою

чергу запорукою продовольчої безпеки та продовольчої незалежності держави. На сьогодні в Україні запроваджені економічні механізми регуляторного впливу на попит і пропозицію аграрного ринку, до яких відносяться: мінімальні ціни; еквівалентні ціни; заставні операції; інтервенційні операції; квотування; митні тарифи на ввезення і вивезення продукції; державні дотації на одиницю продукції, або на одиницю площі; державні дотації за якість продукції; державні дотації на голову тварин; пільгове кредитування; пільгове оподаткування; узгоджувальні комісії цін та доходів в інтеграційних формуваннях, біржові операції тощо.

Проте їх ефективною дією поки що не досягнуто внаслідок відсутності системності при запровадженні, неналежного фінансового забезпечення, значних коливань пропозиції, нераціонального державного регулювання експортно-імпорتنих операцій на ринку сільськогосподарської продукції та ін. Також вітчизняний ринок має обмежену ємність внаслідок низької купівельної спроможності населення.

Причиною такого стану є тінізація та монополізація каналів реалізації сільськогосподарської продукції; постійний дефіцит фінансових ресурсів, що обмежує створення та розвиток окремих елементів інфраструктури аграрного ринку; неефективність державної політики щодо створення умов для розвитку кооперативних та інших некомерційних об'єднань сільськогосподарських товаровиробників в сфері заготівлі, переробки, реалізації продукції та фінансового і транспортного обслуговування товарних потоків; відсутність якісного інформаційного забезпечення населення з питань господарювання в ринкових умовах.

За умов низького рівня купівельної спроможності населення сільськогосподарські товаровиробники по суті дотують споживачів кінцевої продукції, а рівень цін на їх продукцію неспроможний забезпечити відтворення виробництва. Уповільнення темпів наростання диспаритету цін на сільськогосподарську продукцію та продукцію, що споживається сільським господарством, в останні роки не може компенсувати розрив, накопичений в період переходу до ринкової економіки.

Сучасний аграрний ринок характеризується нерозвиненістю ринкової інфраструктури, організації заготівель та збуту продукції, недосконалою системою контролю за якістю та безпечністю продуктів харчування [1].

На сьогодні в інфраструктурі аграрного ринку не сформована маркетингова мережа в ланцюгу «товаровиробник (власник продукції) – сільськогосподарські заготівельно-збутові та інші обслуговуючі кооперативи – районні кооперативні агроторгові дома – оптові ринки (товарні біржі, аукціони живої худоби та птиці, оптові плодоовочеві та продовольчі ринки) – споживачі», що негативно впливає на цінову ситуацію на аграрному ринку та не дає можливості виробнику отримати достатній дохід з вирощеної продукції. Ринкова інфраструктура недосконала в плані її функціональності [4].

Для досягнення стратегічної мети передбачається здійснити комплекс заходів на макроекономічному та галузевому рівнях. Зокрема, на загальнодержавному рівні необхідно:

- забезпечити системність дії економічних механізмів державного цінового регулювання цін у часі, належне фінансування державних інституцій, що забезпечить вищу ефективність цінового регулювання аграрного ринку;

- підвищувати рівень агротехнології з метою стабілізації пропозиції на ринку, яка на сьогодні значною мірою залежна від погодних умов, забезпечити раціональне державне регулювання експортно-імпорتنих операцій, підвищувати купівельну спроможність населення;

- здійснювати аналіз поточної кон'юнктури і прогноз ринків сільськогосподарської продукції та продовольства з метою визначення рівня ціни на відповідні види продукції.

- запровадити моніторинг виробничих витрат і цін на продукцію сільського господарства та продовольства;

- відновити діяльність узгоджувальних комісій цін, витрат і доходів, як це має місце у країнах з розвинутою ринковою економікою для усунення протиріч між інтересами в інтеграційній ланці «витрати-заготівля-переробка-торгівля».

- регулювати обсяги виробництва сільськогосподарської продукції шляхом квотування з метою оптимізації попиту і пропозиції, а відповідно і цінової стабілізації;

- забезпечити раціональну структуру виробництва, що знижує собівартість і ресурсоемність продукції і забезпечить підвищення її конкурентоспроможності;

- усунути недоліки в системі підтримки доходів виробників тваринницької продукції;

- розвивати виробництво альтернативних видів палива;

- здійснювати адресну допомогу населенню з низьким рівнем доходів, що стане опосередкованою підтримкою сільського господарства.

- забезпечити вирівнювання економічних умов господарювання всіх виробників сільськогосподарської продукції через введення в систему ціноутворення показник норми прибутку, що створить рівні економічні умови відтворення для всіх галузей і сфер діяльності економіки країни;

- адаптувати нормативно-правову базу та систему державного регулювання аграрного ринку до вимог Європейського Союзу;

- поліпшити організацію зовнішньоекономічної діяльності з метою зменшення імпортозалежності на ринку продовольства.

Нинішня практика фінансового забезпечення сільськогосподарських товаровиробників не відзначається комплексністю та системністю, має низку недоліків, що не дають змоги задовольнити фінансові потреби суб'єктів агропромислового виробництва. Діюча державна фінансова політика щодо регулювання темпів розвитку інфраструктури агропромислового виробництва не забезпечує належного доступу сільськогосподарських товаровиробників до

ринку фінансових ресурсів, формування сприятливого інституційного середовища та вирівнювання умов господарювання [2].

В сучасних умовах високий рівень конкурентоспроможності українських товаровиробників, їхньої продукції та країни в першу чергу залежить від високого рівня конкурентоспроможності персоналу, особливо керівників, професіоналів і фахівців. Останнє пов'язано з тим, що рівень конкурентоспроможності персоналу визначається не лише рівнем якості робочої сили, тобто певним рівнем її потенціалу, а й здатністю реалізувати цей потенціал на практиці, а також наявністю для цього відповідних умов. Головною умовою підвищення конкурентоспроможності персоналу є створення ефективної системи мотивації праці працівників підприємства.

У процесі побудови мотиваційної системи персоналу потрібно також врахувати те, що найбільшу ефективність має орієнтація на особисті інтереси працівників, їх пріоритетність у системі особистих, колективних та суспільних інтересів. Лише в результаті створення умов для реалізації особистих інтересів у поєднанні з колективними та суспільними можливе досягнення конкретно вираженої зацікавленості працівників у ефективній діяльності підприємства.

Література

1. Лагодієнко, В.В., Федорчук О.М., Протосвіцька О.І. Управління конкурентоспроможністю аграрних підприємств в умовах сталого розвитку. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 2. С. 289-295.
2. Мочерний С.В., Довбенко М.В. Економічна теорія: підручник. К.: Академія, 2004. 856 с.
3. Самайчук С.І. Методичні засади удосконалення економічного аналізу діяльності сільськогосподарських підприємств. Агросвіт. 2019. № 7. С. 15-18.
4. Федорчук О.М., Протосвіцька О.І., Губко В.І. Забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств в контексті економічної детермінанти сталого розвитку. Slovak international scientific journal. № 44 (2020) P.33-38.

АЛГОРИТМ РОЗРАХУНКУ ІНТЕГРОВАНОГО ПОКАЗНИКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНІВ

*С.В. Юрченко, ст. викладач
Дніпровський державний
аграрно-економічний університет*

Перш ніж оцінювати інвестиційний потенціал сільського господарства зупинимося на визначенні основних критеріїв та показників, які будуть покладені в основу такого аналізу. Наразі існує декілька методичних підходів до оцінювання інвестиційного потенціалу країни та окремих регіонів. Нам

імпонує методичний підхід що розроблений І. Олександренко з визначення інтегрованого показника інвестиційного потенціалу регіону, що враховує його забезпеченість фінансовими, трудовими, виробничими та природними ресурсами, які є основними важелями здійснення інвестиційних процесів. Алгоритм розрахунку інтегрованого показника інвестиційного потенціалу регіонів, який запропонований автором передбачає проведення розрахунків за наступними етапами:

I етап – визначення переліку показників за критеріями забезпеченості фінансовими, трудовими, природними та виробничими ресурсами, які впливають на рівень інтегрального показника за кожним критерієм;

II етап – визначення часткових коефіцієнтів, що формують інтегральний показник забезпеченості фінансовими, трудовими, природними та виробничими ресурсами з урахуванням різномірності показників та їх внутрішньо регіональних коливань шляхом застосування проміжного коефіцієнта стандартизованого квадратичного відхилення за z-оцінкою (факторіальної дисперсії) за формулою (1):

$$K_{\sigma} = \frac{z_i}{s}, \quad (1),$$

де: K_{σ} – частковий коефіцієнт факторіального показника дисперсії і-го регіону;

z_i – числове значення окремого факторіального показника по і-му регіону;

s – стандартизоване відхилення показника.

III етап – розрахунок інтегральних показників забезпеченості за видами ресурсів: фінансовими, трудовими, природними та виробничими ресурсами регіонів. Інтегральний показник визначатиметься за формулою (2):

$$I_i = \sqrt{\sum_{t=1}^n (1 - K_{\sigma t})^2} \quad (2),$$

де: I_i – інтегральний показник забезпеченості окремими видами ресурсів і-го регіону;

n – кількість одиниць сукупності;

$K_{\sigma t}$ – частковий коефіцієнт факторіального показника по і-му регіону.

За результатами розрахунку найвищий рейтинг забезпеченості фінансовими, трудовими, виробничими чи природними ресурсами буде мати той регіон, що має максимальне значення інтегрованого показника.

IV етап – розрахунок інтегрального індексу забезпеченості регіону інвестиційними ресурсами та визначення рейтингової позиції регіону відповідно до його інвестиційного потенціалу. Найвищий інвестиційний рейтинг матиме той регіон, значення інтегрального індексу якого є найвищим. Інтегральний індекс інвестиційного потенціалу визначається як середня арифметична інтегральних показників забезпеченості регіону фінансовими, трудовими, виробничими та природними ресурсами за наступною формулою

(3):

$$I_i = \frac{I_f + I_t + I_v + I_p}{4}, \quad (3),$$

де: I_i – інтегральний індекс інвестиційного потенціалу i -го регіону;

I_f – інтегральний показник забезпеченості фінансовими ресурсами i -го регіону;

I_t – інтегральний показник забезпеченості трудовими ресурсами i -го регіону;

I_v – інтегральний показник забезпеченості виробничими ресурсами i -го регіону;

I_p – інтегральний показник забезпеченості природними ресурсами i -го регіону.

У розвиток даного підходу пропонуємо розраховувати інвестиційний потенціал сільського господарства за регіонами як сумарний показник забезпеченості галузі інвестиційними ресурсами різного виду: фінансовими, людськими, матеріально-технічними та природно-біологічними та визначати його за відповідними критеріями і показниками.

ЗМІСТ

Секція 1

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ ДЖЕРЕЛО КОНТРОЛЮ, АНАЛІЗУ ТА УПРАВЛІННЯ

Атамас О.П.

Особливості організації безоплатної передачі майна в межах
одного розпорядника бюджетних коштів.....4

Бондарчук Н.В.

Антикризове управління, як засіб захисту підприємства.....6

Вакульчик Д. В.

Законодавчо-нормативні аспекти бухгалтерського обліку розрахунків
з покупцями та замовниками.....8

Велика Я.С.

Організація обліку основних засобів на підприємстві та її
удосконалення.....10

Галух А.

Проблеми обліку дебіторської заборгованості13

Гаркуша О.

Особливості облік списання запасів.....16

Геркіял Н.

Теоретичні аспекти організації обліку податку на додатну вартість
на сільськогосподарських підприємствах.....18

Гласов П. В.

Актуальні проблеми стратегічного управлінського обліку витрат в
системі підприємств-учасників кластера.....21

Гончарук К.В., Єршова Н.Ю.

Організаційні аспекти і шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку
готової продукції.....24

Дубина О.Л.

Облік бюджетного відшкодування пільгового перевезення пасажирів
автотранспортними підприємствами.....26

Ілляшенко К.В.

Інформаційно-аналітичне забезпечення контрольної діяльності.....28

Кравченко С.Г.

Місце готової продукції в бухгалтерському обліку.....30

Літвінова Ю.І., Єршова Н.Ю.

Удосконалення організаційно-методичних підходів до формування
бухгалтерської інформації для управління прибутком виробничого
підприємства.....33

<i>Махно С.В.</i>	
Особливості обліку розрахунків за відшкодуванням завданих збитків.....	36
<i>Нор К.О.</i>	
Нормативне забезпечення та елементи облікової політики щодо обліку дебіторської заборгованості.....	39
<i>Овчаренко А. Ю.</i>	
Облік власного капіталу: передумови інтеграції вітчизняного та зарубіжного досвіду.....	41
<i>Павловська Т. С.</i>	
Особливості обліку операцій з благодійною допомогою.....	44
<i>Подгорна Ю.</i>	
Особливості контрольних заходів в системі управління аграрного підприємства.....	47
<i>Погорелова Т.П.</i>	
Сучасні форми безготівкових розрахунків: їх переваги та недоліки.....	49
<i>Саванчук Т.М.</i>	
Інвентаризація як дієвий метод контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками.....	52
<i>Серченко Є.</i>	
Внутрішній контроль, як складова ефективної системи управління підприємством.....	56
<i>Ткаченко О.С.</i>	
Класифікація орендних операцій для цілей обліку.....	59
<i>Ткаченко О.С., Величко Р.</i>	
Аудит розрахунків з оплати праці на вітчизняних підприємствах.....	62
<i>Чепець О.Г.</i>	
Особливості складання фінансової звітності малих та мікропідприємств.....	65
<i>Черненко К.В.</i>	
Грошові кошти: розвиток новітніх інформаційних технологій.....	68
<i>Чернецька О.В.</i>	
Особливості обліку витрат і виходу продукції в аграрних підприємствах.....	70
<i>Chorny V.O.</i>	
Erp and economic security of the enterprise.....	72
<i>Шендрик К.А.</i>	
Бухгалтерський облік як інформаційне джерело управління.....	74
<i>Шмигель О.Є.</i>	
Особливості обліку й оподаткування в управлінні підприємницькою діяльністю.....	76

<i>Якубенко Ю.Л.</i>	Особливості нормативного регулювання обліку праці та її оплати.....	78
<i>Яценко Н. А.</i>	Аналіз використання виробничих запасів на підприємстві.....	82
<i>Юрченко А.А.</i>	Організація внутрішньогосподарського контролю використання основних засобів.....	84
<i>Юрченко С.В.</i>	Аналіз чинників впливу на ринок сільськогосподарських технічних засобів та сільськогосподарського обладнання в Україні.....	88

Секція 2

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

<i>Кічурчак М.В.</i>	Вплив зміни системи оподаткування підприємств на формування доходів зведеного бюджету України в умовах децентралізації.....	91
<i>Міньковська А.В.</i>	Особливості оподаткування єдиним податком діяльності фізичних осіб-підприємців.....	94
<i>Лега О. В., Гусаренко Н. Ю.</i>	Due diligence як метод мінімізації податкових ризиків.....	96
<i>Лега О. В., Мельник Я. О.</i>	Сутність категорії «податковий аудит»: систематизація наукових поглядів.....	99

Секція 3

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Секція 4

ПРОБЛЕМИ ВИКЛАДАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНИХ, ФІНАНСОВИХ ТА КОНТРОЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

<i>Губарик О.М.</i>	Моделювання професійної підготовки фахівців економічної галузі.....	103
---------------------	---	-----

Секція 5

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ПІДГОТОВКИ ТА ПЕРЕПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ОБЛІКУ, АУДИТУ Й ОПОДАТКУВАННЯ

Секція 6

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВ

Бардадим М.В.

Особливості кадрової складової в системі економічної
безпеки сільськогосподарських підприємств.....106

Васільєва Л.М.

Система управління ризиками як складова економічної
безпеки підприємства.....108

Волчанська Л.В.

Інформаційне забезпечення економічної безпеки підприємства.....111

Garkusha V.O.

Tests on the stability of the economic security management system
of the enterprise.....113

Довбня С.Б., Разгоняєва Т.М.

Обґрунтування напрямків та показників оцінки фінансової
безпеки підприємства.....115

Козлова А.О.

Сучасний стан туристичних установ, як загроза фінансово-
економічній безпеці держави.....119

Корчагіна В.Г.

Завдання обліку в процесі управління економічною
безпекою підприємства.....121

Кравченко М.В., Золотаренко Ю.В.

Основні засади конкуренції ринку органічної продукції на
підприємствах аграрного сектору.....124

Кузьменко Ю.М.

Обліково-аналітичне забезпечення управління економічною
безпекою підприємстві.....127

Мачак Т.О.

Управління ризиками в системі економічної безпеки та прийоми
їх зниження.....128

Полохач В.

Стратегічні перспективи розвитку підприємства... ..130

<i>Приходько І. П., Павлова Г. Є.</i>	
Хеджування в нейтралізації ризиків діяльності сільськогосподарських підприємств.....	132
<i>Прокуда О.П.</i>	
Роль стратегічного планування у системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.....	134
<i>Ткаченко О.С., Демченко А. В.</i>	
Підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.....	137
<i>Федорчук О.М., Федорчук Є.М.</i>	
Напрями зміцнення економічної складової сталого розвитку інфраструктури аграрних підприємств.....	140
<i>Юрченко С.В.</i>	
Алгоритм розрахунку інтегрованого показника інвестиційного потенціалу регіонів.....	144